DONATI ANTONII AB ALTOMARI MEDICI AC PHI- LOSOPHI NEAPOLITANI DE SEDIMENTO IN VRINIS

TRACTATVS

AD IOANNEM FILIVM.

EIVSDEM TRIVM QVAESITO-
rum compendium aliâs impreſſum, ſed multis
mendis refertum Typographi culpa,
nuper recognitum, ac diligen-
tiſſimè caſtigatum.

NEAPOLI.

Excudebat Raymundus Amatus. 1558.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

DE SEDIMENTO IN VRINIS.

CVM Nonnullos inſpexerim non modo iuniores, uerumetiam ueteres medicos poſt Galenum uariè de urinarum ſedimentis conſcripſiſſe, quorum nullus quidẽ uiſus eſt huc uſq; (ut mea fert opinio) Hip: ac Galeni ſententiam percepiſſe et tu quoq; non ſemel duntaxat, ſed ſæpius hortatus eſſes ut meam de eis ſententiam conſcriberẽ: Ob id non ab re uiſum fuit quicquid cũ eiſdem de hac re ſentiam, paruo hoc in tractatu, & quò ad potuerim ſuccinctè pertractare: potiſſimum cum hæc diſceptatio non minus perutilis quàm neceſſaria ſit tibi cæteriſq; neotericis noſtri temporis medicis: etenim ne dum in ſanis corporibus, uerum etiam & in morbis ipſis præſertim acutis cum febre, ac reliquis quibuſcunq; febribus, quæ ex putreſcentibus ſuccis generantur aſſiduè urinas obſeruantes de eis, ac earum ſedimento loquuntur, atq; bonam, aut malam coctionem ſignificare fatentur quid ſedimentum ſit, ac quomodo generetur cum in ſanis, tum in ægris fortaſſe non intelligentes: Cum itaq; & ualde utilis, ac non minus neceſſaria ſit medicis ipſis ſedimẽtorum notitia tam pro ſanitatis conſeruatione, quàm pro morborum præſertim acutorum prognoſtico, ac curatione, quinimmo tanta eſt uis ſignorum ab

urina in morbis acutis ut & ſolis ipſis credendum ſit, ut liquet 6. de morb: uulg: Idcirco uolentes de ſedimento uerba facere quoniam ſimul cum urina excernitur, nec citra ipſam conſpicere, ac de eo quicquam exacte proferre ualemus, ut eiuſdem exquiſita habeatur notitia, Primùm quid ſit urina, & quomodo generetur, ac ſecernatur oſtēdemus: deinceps quid per ſedimentum intelligendum: ac quid ſit: quis modus generationis eius, quæue cauſæ: ac quo loco gignatur tum in ſanis, tum in ægris declarabimus. Quòd uerò urina (quam Græci οὖρον appellant) ſerum ſit humorum in uenis contentorum Hip: authoritate Galenus lib: 3. de morb: uulg: ſcriptum reliquit: quemadmodum quòd ea ut excrementum aceruetur in uenis, & arterijs quale in lacte concreto ſerum ab eodē Gal: primo de ſanit: tuen: decretum eſt: quod deinde renes à ſanguine ſecernentes ad ueſicam ipſam tranſmittunt. Cum primùm uerò alimentum in chilum à uentriculo immutatum eſt, atq; concoctum per uenas à iocinore ortas uenæ portæ dictæ ramos ex eodem uentriculo ad iecur deducitur: utitur nanq; iecur eiſdē uenis ueluti manibus quibuſdam, quæ ex uentriculo ei chilum afferant, ut. 5. de loc: affec: ſcriptum eſt, eumq; non ſolum attrahunt, ſed ipſi quodammodo hepati præparant: quippe cum natura ſint eidem aſſimiles, & primum germen ex illo ducant, ut liquet. 4. de uſu part: cumq; iecur id nutrimē tum ſuſceperit ab eiſdem uenis ueluti famulis quibuſdam quodammodo præparatum, & ueluti rudem quandam delineationem, obſcuramq; ſanguinis ſpeciem referens, eidem

poſtremum inducit ornatum ad ſanguinis exacti generatio-nem: quo tempore diſtributus à uētriculo ad ipſum χυλὸς *à uiſceris caliditate ueluti uinum muſteum feruet, concoqui tur, ac alteratur in ſanguinis boni generationē, in qua ebul-litione excrementum quod in ipſo reperitur fæculentum, ac craſſum ſubſidet, innatat uerò quod tenue eſt, & leue: Quibus ſecernendis natura inſtrumenta præparauit ſplenē uidelicet qui craſſum & limoſum attraheret: ueſicam uerò bilis ut quæ leue, & flauum exciperet: Poſtquam uerò qui apparatur in hepate* χυμὸς *hoc eſt ſuccus ad animalis nutrimentum prædicta duo excrementa depoſuit, & ab in-nata iecoris caliditate coctionem exactam eſt adeptus, ruber iam & purus ſurſum ad gibbas eiuſdem Iocineris partes aſcendit: excipit autem ipſum illic uena quædam maxima ex gibbis eiuſdem hepatis enata (caua uena appellata) quæ ad utramq; animalis partem fertur ſuperiorem ſimul & inferiorem, diceres ſanè ipſam eſſe ceu aquæductum quen-dam plenū ſanguine, riuos quamplurimos habentē magnos & paruos in omnes animalis particulas diſtributos: In qua etiam uena multo adhuc humore quodam tenui & aquoſo plenus eſt ſanguis: Etenim neq; ex uētriculo in uenas com-modè tranſumi poterat chilus iam ex cibis factus, neq; faci-lè pertranſire uenas, quæ ſunt in hepate & multæ & an-guſtæ, niſi tenuis quædam, & aquoſa humiditas tanquam uehiculum fuiſſet ei admixta, hunc etenim uſum præſtat animalibus aqua Gal. teſte 4. de uſu part: ſiquidem ex ea nulla particula nutriri poteſt, neq; diſtribui ex uentre quod*

nutriturum eſt. poterat, niſi deductum fuiſſet à quopiam ita liquido: Quadere non abſq; ratione Hip: humorem hunc tenuē, & aquoſum ὄχημα τροφῆς nuncupauit, hoc eſt uehiculum nutrimenti ſimul cum appellatione uſum quoq; eius oſtendens: Cum uerò tenues hi, & ſeroſi humores ſuo functi fuerint officio; nec amplius oportebat in corpore eos permanere, tanquam onus alienum uenis futuros, non enim egebat amplius ſanguis ipſe ſanè multo hoc uehiculo, ut qui tum per amplas uias illhinc feratur tum fluxilis magis à natura redditus ſit primū ab hepatis, deinde cordis calore: prohinde renes à natura fabricati fuere, ad eorum attractionem ac ſanguinis ab eis expurgationem, utrinq; ipſi cauæ uenæ adiacentes paulò infra iecur: Attrahunt autem humorem hunc per ampla quædam orificia: per quæ neq; purus, neq; ſincerus trahitur ſeroſus hic humor, ſed alterius cuiuſdam diuerſi generis admixtione adulteratus, ſanguinis uidelicet humidioris, & tenuioris exiſtentis, ac ipſius flauæ bilis, quæ ſi non admodum craſſa fuerit cum urinis etiam ad ueſicam permeat: at ſanguis cum eodem ſeroſo humore permixtus ubi ad renes peruenit, ipſorum carni aſtergitur inſtar fæcis cuiuſdam, & inde paulatim uaporis modo in totam ipſam diſpergitur, adhæreſcit, unitur, atq; demum alimentum fit renibus, & propterea ne ſimul cum urinis quemadmodum tenue, bilioſum excrementum, ſanguis hic humidior, ac tenuior exiſtens è renibus elaboretur, denſum fuiſſe eorum corpus præſtitit Gal. teſte. 5. de uſu part. Trahunt itaq; renes ſeroſum hoc, ac tenue excremen-

tum à uaſis ipſis ſimul cum humidiori, ac tenuiori ſanguine permixtum tanquam eorum proprio, ac familiari nutrimento qui cum ad renes (ut dictum eſt) peruenerit ſanguis pro eorum nutrimento detentus per totam eorum ſubſtantiam diſpergitur. At ſeroſus hic humor tenuis ui renum à ſanguine ſegregatus per meatus quoſdam prælongos ac fortes (οὐρητῆρας Græci appellant) ad ueſicam delegatur, quo fit ut urinæ (ut inquit Gal. eod. lib. 5. de uſu part.) ui renum à ſanguine ſegregentur, & illinc per οὐρητῆρας iam dictos ad ueſicam emittatur, indeq; excernatur quo tempore ratio ipſa iuſſerit: Verum licet cũ primum ſanguis in cauam uenam aſſumatur confeſtim per riuulos quoſdam ab eadem ortos, ſatis amplos exiſtentes, à dicto tenui, ac ſeroſo humore ui attractricis facultatis renũ, ad quos inſeruntur, expurgetur, propter eas, quas aſſignauimus, cauſas: tamen nonnihil etiam illius retinetur, quò reliquus quoq; ſanguis nõ modo per uenas in oẽs corporis partes pertinentes traducatur, uerùm etiã per arterias media eadẽ caua uena quæ ſurſum aſcẽdẽs ad dextrũ cordis uẽtriculũ inſeritur. Quapropter renes ipſi non ſolas purgant uenas ab eo excremento ſimul cũ tenuiori ſanguine ipſum attrahentes, ſed arterias quoq; alias (ut inquit Gal. 5. de uſu part: aduerſus Eraſiſtratum) non conueniebat arterias renibus inſertas magnitudine fuiſſe uenis æquales, ad cauitatem eorum diuiſas, haud ſecus ac uenas. Propterea itaq; quòd arterias adeò magnas ac uenas natura renibus inſeruerit, cauſam nullam dicere poterimus, ut inquit Gal: citato

Renes purgant venas et Arterias

loco, niſi quòd ipſi ſerum ſanguinis omne non modò ex ue- nis, uerumetiam ex arterijs per uniuerſum corpus diſtribu- tis media eorum attractrice facultate expurgant. Quadere idem Gal: primo de ſanit: tuen: (ut diximus) non ab re ſcriptum reliquit hoc excrementum feroſum in uenis, & arterijs aceruari, quale in lacte concreto ſerum, quod dein- ceps renes ipſi à ſanguine ſecernentes ad ueſicam tranſ- mittunt, nam ui renum à ſanguine ſegregatur, cum ex ue nis ueniat, in renibusq; percoletur urina, ac in ueſica agre- getur eodem Gal auth: com: aph: 77 . 4 . lib: & propterea eorum duntaxat humorum, qui in uaſis continentur, nota eſt urina, neq; eorum ullum planè nec manifeſtum, nec eui- dens ſignum habemus præter ſolam urinam, ut idem Gal: 4. de ſanit: tuen: fatetur, quanquā ex accidenti indicia quorū eſſe poſſint urinæ aliarum diſpoſitionū, ut liquet. 2. pro- gn: & . 3. de morb: uulg: com: 3. Quapropter urinæ ſemper inſpiciendæ ſunt in uentris, thoracis, pulmonis, ac neruorum affectibus. Nam bonæ ſi apparent multum ualent ad ſalu- tem: contra ſi prauæ amplificant ſimul ægri periculum, ex ſententia eiuſdem Gal: citato libr: 3. de morb: uulg: com: 2. Cæterum animaduertere oportet, quòd licet renes ipſi aſſi- duè iam dictum excrementum ex uniuerſis cum arterijs, tum uenis attrahant, non tamen adeò expurgare ab eo ſan guinem ualent, ut nihil eius ſuperſit ita ut cum primum è uaſis excidit ſanguis, ac ſingulis animalis particulis appo- nitur ſyncerus fuerit & omnino ab hoc feroſo excremento (quod pro uehiculo ei permiſcetur) expurgatus, ſed ſi- mul cum eodem ſanguine nunc functū officio humidū, te-

nueq; ſupereſt aliquod quale nimirum ſeroſum illud iam di-
ctum quod ex uaſis ideſt uenis, & arterijs in ueſicam de-
fluit, ex ſententia Gal: citato primo lib: de ſanit tuen: Huic
excremento nullus certus à natura præſcriptus meatus eſt,
expellitur tamen facilè partim in ſpeciem halitus ab inſi-
to calore ſolutus, partim uiolento motu confertim erumpens,
appellant uerò quod ita excernitur ſudorem, & hæc eſt il-
la pars una alimenti, uelut ſeroſa, & humida quæ ipſi eti-
am gratia diſtributionis admiſcetur, cum primùm alimen-
tum ſingulis animalis partibus apponitur, ut liquet comm:
aph: 15. 3. lib: Omnem etenim qualitatis alimenti mutationẽ
alterum craſſius, alterum tenuius excrementum ſequitur,
quæ etiam per uniuerſum corpus ſemper perueniunt ut. 3.
meth: med: ſcriptum eſt, & propterea qualiſcunq; fuerit in
corpore redundans ſuccus (ut inquit Gal: 4. de ſanit: tuen:)
tale neceſſe eſt ut appareat ſerum, ac ſudor quidem ſucco-
rum, qui in uniuerſo corpore abundant, nota eſt: urina uerò
eorum tantum qui in uaſis continentur: Eadem itaq; eſt ma-
teria ſudoris, & urinæ, ſeroſa ſiquidem alimenti pars: Ve-
rùm dum intra uaſa conſiſtit à renibus ſegregata urina ap-
pellatur: cum à uaſis ſimul cum ſanguine excedit, qui cun-
ctas animalis particulas nutrit, ſudor nuncupatur, ſi in hali-
tum nõ fuerit à calore ſoluta, ſed per exiguos corporeæ mo-
lis ac cutis meatus excernatur: Eiuſdem quoq; generis exi-
ſtit tenue illud excrementum quod in cauis ulceribus ſem-
per colligitur à Græcis ἰχώρ appellatur, à latinis ſa-
nies dicitur ex quo cum ulcus ſemper humidum reddatur

nec tempus ullum erit, quo exiccantibus non indigeat medicamentis ex Gal. ſententia eod. 3 meth: med: Hæc quò ad ea, quæ de urina pertractare polliciti ſumus, conducunt etenim non parum ad eum, quem intendimus de ſedimentis tractatum. Reliqua uerò, quæ faciunt pro exacta urinarũ notitia tam conſiſtentiæ, quàm coloris earundẽ, à ueteribus græcis, ac iunioribus quibuſdã latinis, qui de eiſdẽ fuſius ſcripſerunt petas, potiſſimũ à Leone Rhogano noſtræ ætatis Iuuene eruditiſſimo, & Hip: & Gal. doctrinæ æmulatore laborioſo.

CAPVT SECVNDVM.

CONSVEVERVNT Hip: ac Gal: ea, quæ craſſiora ac corpulentiora in urinis conſiſtant (& nos contenta uocamus) communi appellatione ϖαραϕιςάμενα propriè uero pro ratione diuerſitatis loci, ĩ quò permanẽt, diuerſimode appellare. Nã ſi in fundo uaſis hoc reſideat ab eis ὑπόςασις nuncupatur, latini ſedimentũ appellant: Si uerò deſuper in urina ſupernatet, ab eiſdem νεφέλη dicitur, à latinis nebula, ſeu nubecula. At ſi neq; in ſũmis eius, neq; in fundo uaſis, ſed in media ſede ſublime, uel exquiſite medium, uel deorſum potiuſquã ſurſum exiſtat, id conſueuit Gale: ἐναιώρημα nominare, ut. 2. progn: ab eodẽ ſcriptum

eſt, latinè autem ſublimamentum, aut ſuſpenſum dicitur, quanquã Hip: eodem modo conſueuerit nominare ſublimamentum, ſeu ſuſpenſum & nebulã, ſeu nubeculam, ut idẽ Gal: fatetur citato lib. 2. prog noſt: licet alibi ipſe Hip: ſublimamentũ genituræ ſimile dixerit, ita ut è duobus alterũ ſit, aut ut generalioris rei nomen exiſtat ἐναιώρημα apud ipsũ, ſectionẽ habẽtis ĩ nubeculã et id quod genituræ ſimile eſt, aut nunq; nubecula ab eo ſublimamentũ appellatur, ut liquet ab eodem Gal: ibidem: Hanc quoq; nubeculam aph: 71. 4. lib: ἐπινέφελον uocauit, uerum quoniã hæc tam ſi ægris corporibus, quam ſanis exiſtentibus generentur eundem habent generationis modum, eandemq; cauſam efficientem, ac materialem, & locum ubi generantur (ut dilucidius infra patebit) ſecundùm multitudinem, aut paucitatem, tenuitatem, ac craſſitiem materiæ, ac perfectiorem uel minus perfectam actionem cauſæ efficientis, eorundem duntaxat diſſidentia: Propterea quicquid de ſedimento dicemus, de ſuſpenſo, ac nubecula ſubaudiendum erit. Nanq; in ſanis corporibus urina nullo pacto ſedimentum habebit ſi tenuiter, copioſum uerò ſi largius, exiguum uerò ſi modicè uiuitur, & ſi id quod naturæ ſubterfugit coctionem ab eadem exactè quodam modo euictum ſit, in fundo uaſis reſidet: ſi autem non ita exactè, ſublimamentum aderit: at ſi minus exactè nubeculam in urinis inſpiciemus. Etenim cum à calore omnino quod concoquitur non ſuperetur, id quod humidius in eo exiſtit, ac tenuius in flatum uertitur qui eidem commixtus ſubſtantiæ eam ſubleuat ac impedit ne ſua gra-

uitate deorſum deſcendat:& pro ut maior,uel minor quantitas ipſius flatus commixta fuerit,eò in ſuprema, uel media regione iddem excrementum conſiſtit: ſimilis quoq; ratio ferè eſt in ægris. Nam ſedimentum habet urina copioſum,quotiens morbus ex humoribus crudis fatiget: nullo uerò modo aut omnino minimum quoties ex bilioſis,ſed ſatis eſt ſi habeat nebulam, aut ſuſpenſum. Gal: teſte pri: de criſ:et.2.progn: Pauca etenim portio humorum craſſorum, ac crudorum ubi à calore ſuperatur in fuliginoſum uaporem uertitur:multa autem remanet craſſa,quæ per urinam excernitur: At ubi bilioſi fuerint humores redundantes,contrarium euenit propter cauſam contrariam ut dicemus: Verùm si in uno eodemq; morbo eadem contentorum differentia inſpiciatur,eidem cauſæ efficienti quæ magis uel minus materiam ſuperauerit diuerſitatis cauſa tribuenda erit. Nã quæ minus euicta eſt maiorem habebit flatuoſi ſpiritus permixtionem,& ſic in ſuprema parte, si mediocriter circa mediã regionem, Si uerò perfectè fuerit euicta,in infima parte ſeu in fundo uaſis reſidebit:quod igitur exquiſitè cõcoctum,ſecretumq; eſt æquale,ac ſimilare, utpote nullum habens flatum,in fundum deſcendit uaſis urinam continentis:quod uerò permixtum eſt aereo quodam & uaporoſo flatu id ſubductum ab eo,quod proportionale ſit quantitate ſubducentis minusq;,& magis ſurſum fertur ut.2.progn: à Gal: ſcriptum eſt: Et ut uno uerbo expediam quæ urinis probè innatant,quantò infrius ſubſident,tantò magis laudantur ex Pau: ſententia cap.13.lib.2. Per ſedimentũ itaq; intelligendum eſt id in urina contentum quod corpulentius

exiſtens neq; in ſummis eius,neq; in media ſede,ſed in fundo uaſis permanet. Hoc in corporibus ſanis,de quibus primò pertractare intendimus,nihil aliud eſt quàm ea alimenti pars,quæ in ſanguinis generatione naturæ refugit confectionem,neq; ut ſanguis ab ea commutata , neq; ut pus præter naturam cauſæ particeps Gal:auth:primo progn: Verùm pro notitia generationis eius eſt animaduertendum primò tres fieri in corporibus noſtris in tribus diuerſis locis, alterationes,ſeu concoctiones(prout ſæpe ſæpius in Gal: doctrina ſcriptum reperitur præſertim lib:pri:progn:& .3.de cau:ſympt:lib:de cibis boni,& mali ſucci.8.meth:med : ac alijs plæriſq; ĩ locis) quarũ prima in uentriculo perficitur, in qua cibi ad idoneum ſanguini humorem commutantur: Secunda uerò in iecore,ac uenis in qua humor ad ſanguinem tranſmutatur: Tertia ac ultima in ſingulis animalis partibus cum alimentum ipſum ſingulis nutriendis partibus apponitur,aglutinatur atq; aſſimilatur: communis autem ſcopus uniuſcuiuſq; partis,ſeu inſtrumenti alimentum alterantis,ac concoquentis eſt,ut ſibi ipſi aſſimilet id quod alteratur,ac ad propriam eius naturam deducat appropinquantem humorem ut liquet ex Gal:eodem pri:progn: & 4.de uſu part:Quapropter chilus ex uentriculo aſſumptus ex ipſa ueluti carne iocinoris alteratur paulatimq; in illius naturam tranſmutatur,ac in ſanguinem uertitur. Nam ſecundum eius carnem quæ eſt proprium ipſius corpus primum ſanguinis gignendi eſt organum,& uenarum principium:& propterea uenis,quæ ad uentriculum,& uniuerſa inteſtina pertinent,ineſt facultas quædam ſanguinis effe

ſtrix, qua ſuccum, qui ex cibis diſtribuitur eiſdem in ſan-
guinem mutare naturale eſt, priusq; is ad hepar perueniat,
licet ea ſit ueluti rudis quædam delineatio obſcuramq; ſan-
guinis ſpeciem referens: Inducit autem poſtremum ei orna-
tum ad ſanguinis exacti generationē iecur ipſum. ut eodē
4. de uſu part: ſcriptum eſt: ita ut quicquid ad iecur perue-
nit alimenti ad ſanguinem immutetur, nec quicquam rema-
neat inalteratum omnino, atq; ĩmutatum. Verùm pro diuer
ſa alimentorum ratione, ac pro diuerſitate partium alimen-
ti quædam magis, quædam minus ad ſanguinis formam
immutantur: inſuper & quædam deteriores reliquiæ ali-
menti cum ſanguinis formam ſuſcipere non ualeant, alte-
rationem quandam adhuc ab eo ſuſcipientes, in excremen-
torum naturam mutantur. Nam & hæ quoq; partes, ſeu
alimenti excrementa conſonum eſt ut alterationem quan-
dam ab eo ſuſcipiant, cum tota ſubſtantia alimenti quæ ad
ipſum iecur peruenit ab ipſo alteretur, atq; immutetur, poſt
quam officium uniuſcuiuſq; partis animalium (ut dixi-
mus) eſt ad propriam deducere naturam propinquantem
humorem: Ex quibus liquet quòd si hæ alimenti partes,
quæ dum in iocinore concoctio fit (excrementorum natu-
ram habente) aliquam ſuſcipiunt alteratiонem, ac mutatio-
nem ab ipſo iocinore, & non omnino immutatæ remanent,
licet in ſanguinem conuerti nòn ualeant: quòd nec reliquæ
quæ non adeò à ſanguinis natura alienæ ſunt (ueluti excre
mēta ipſa bilis uidelicet flaua, ac nigra) oĩo inalteratæ, ac
ĩmutatæ permanere poſſunt: potiſſimū cum ſimul cum ſan-
guine commixtæ, & ipſæ ad gibbam iecoris perueniant, ac

cum eodem per cauam uenam diſtribuantur: Quapropter toto (ut inquiunt) cœlo aberrarunt qui urinæ ſedimentum dixerunt eſſe particulam illam, quæ ex maſſa ptiſanaria aſſumpta in uenis, ſua in ſpecie manens, euadit omnino in ſanguificata: Impoſſibile nanq; eſt ut eadem per uenas per means ad iecur, adeò à natura ſanguinis ſit aliena, ut primò ab eis non aliquam ſuſcipiat alterationem, & demum ab ipſo iocinore, cum ſemper alterata ex dictis uenis ab ea facultate, quàm ab hepate ſuſcipiunt, ad ipſum perueniat, ac demum in eo permanens ab eodem ſaltem quodammodo immutetur, ac aſſimiletur: quamuis in uerum ſanguinem cõmutari non ualeat: & propterea quicquid in ſanguinis generatione naturæ ſubterfugit confectionem dixit Gale:) in urinis ſubſidere, addens neq; ut ſanguis ab ea commutatum, hoc eſt non adeò perfectè cuictum & aſſimilatum, ut ſanguis, & non ꝙ omnino inalteratum ac inſanguificatum (ut quiſpiam dixerit) permaneat, alias aut non alimenti, ſed medicamenti omnino rationem obtineret, eius præſertim, quod uenenoſum eſt ac animalis naturam corrumpit, deleterium dictum, ut liquet 3. de temperamentis ſaltem relatione facta ad iecur, aut omnino nulla poterit aſſignari cauſa, cur uelut cætera duo excrementa in iecoris cauitate non ſecernatur, ſed ad gibbam cum reliquo ſanguine aſcendat, atq; ad cauam perueniat uenam, cum neq; propter tranſitus celeritatem id quoq; fieri poſſet. Etenim ne breuiſſimo tẽpore in hepate manſiſſet ſuccus qui ad ipſum ex uentriculo fertur, neq; ipſo diſtributionis impetu raptus celeriter totum uiſcus peruaderet, ſed in eo diutius moraretur, ut per

fectius alteraretur tranſituũ anguſtias molita eſt natura, & proinde uenas quæ ſunt in hepate omnium quæ ſpargun tur in uniuerſum corpus tenuiſſimas fabricata eſt ex Gal: ſententia.4.de uſu part: Niſi quiſpiam temerè abſque ullo pudore fateatur,hanc chili partem habere alas & ideo ue-lociſſimè iecoris uenas pertranſire ac inſanguificatã perma nere. Secundò animaduertendũ,ac mente reuoluendũ eſt id, quod ex Gal:ſententia.3.meth:med:ſupra adnotauimus,ui-delicet quòd cẽm qualitatis alimenti mutationẽ,alterũ craſ-ſum,alterũ tenuius excrementũ ſequitur, idq; in ſingulis alimenti mutationibus luce clarius inſpicies,exorſus ab ea, quæ in uentriculo fit,in hac etenim craſſum illud excremen tũ(quod quidẽ exiſtit ueluti in tritico lapides,ac terra) ſe-cernitur,paulatimq; impellitur per omnia inteſtina uſq; ad rectũ,ac deĩceps per aluũ expurgatur:reliquus autẽ cibus humido liquori percocto iã & prius elaborato aſſimilis, in digenti autẽ adhuc perfectiori cõcoctione,per tenues ac exi guas uenæ portæ ſoboles ex uentriculo, ac inteſtinis ſurſũ ad hepar fertur,ut paulò ante diximus: & propterea id quod humidũ,ac tenue,& aquoſũ,ſeu ſeroſũ in eo exiſtit (eius ſanè generis,ex quo urina,ſudorq; proueniunt) ſe-cerni haudquaquã neceſſe erat:præſtat etenim ipſi chilo eundẽ quẽ diximus uſum,neq; enim ex uentriculo in uenas cõmodè tranſumi poterat,neq; facilè pertranſire uenas,quæ ſunt in hepate,niſi tenuis quædã & aquoſa talis humiditas tanq; uehiculũ fuiſſet ei admixta quemadmodũ ſupra ad-notauimus ex Gal:ſententiis.4.de uſu part. Cumq; per-uenit ad iecur ſimilem quoq; iterũ ipſum infert alimento

purgationem,ac perfectiorem concoctionem:In hac etenim concoctione,quæ in iecore fit,aliud tenue excrementum,quale eſt quod florem in uino appellant,aliud craſſum quale quod fex dicitur,etiam conſequitur,attrahitur primùm à ueſica,quæ iocinori ſubijcitur quod leue,ac flauum eſt, & bilis flaua appellatur:alterum uerò quod craſſum & graue eſt,à liene,& nigra bilis,fex ſanguinis,ſeu melancholicus ſuccus nuncupatur,eodem Gal:authore citato lib.4.de uſu part.& lib.pri.de ſanit:tuen:Hæc ſunt illa duo excrementa,quæ neceſſariò conſequuntur ad eam alimenti mutationem, quæ in iocinore perficitur (hoc eſt ſanguinis generationem) Quapropter longè à ueritate,ac Gal: doctrina deuiant qui in hac concoctione (hoc eſt ſanguinis generatione) præter iam dicta duo excrementa, quædam alia gigni conſitentur,cum neq; plura,neq; pauciora,quàm nuper dicta duo ex Gal.reperies,neq; etiam ueritati conſonũ ſit,plura in hac concoctione excrementa animaduertere, quàm in reliquis: Nam & in tertia quoq; alimenti alteratione,cum uidelicet alimentum ipſum ſingulis animalis partibus apponitur,ac aſſimilatur,ſimilia duntaxat duo excrementa conſequuntur.quorum unum tenue exiſtit, alterum uerò craſſum,ut ex eodem Gal:liquet citato lib.pri. de ſanit.tuen:& com̃.aph.1..3.lib. Verùm de tenui ſuperius uerba fecimus,cum de urina pertractauimus.Id uerò quod craſſum exiſtit,ſeu ſemicocta quæpiam reliquia alimenti, quæ aſſimilari nutriendæ parti nequiuit,& uelut fuliginoſa ſuperfluitas eſt,quæ ĩ pluribus cibis deterioribus cõtinetur, & naturæ operationem ſubterfugit.ut neq; aſſimilari corpori quod nutritur,neq; agglutinari ualeat:Huic nullum pu

publice nomen eſt quod uidelicet nec uulgo eſt cognitum, ue rum eius nonnihil tranſpiratione ſeu perſpiratione inſenſi-
Pili et Sordes bili excernitur, & ubi expe li nequeat, ab eodem pili origi nem ducunt, ac ſordes, quæ circa cutim ſemper acer- uantur, ut liquet ex Gal. præcitatis locis: Huius quoq; gene- ris eſt & illud craſſum excrementum, quod in cauis ulce- ribus ſemper colligitur, & ſordes etiam nuncupatur, à quo ſordidum ulcus redditur: & propterea nec tempus ullum ē, in quo expurgantibus medicamentis non indigeat, quemad- modum & de exiccantibus ſupra dicebamus ratione tenuis excrementi, quo fit ut cauum ulcus ſemper exiccantia, ac expurgantia medicamenta deſideret, quoniā nullum adeſt tempus, in quo non ambo hæc in eo colligantur excrementa ex Gal. ſententia. 3. meth. med. Verum quoniam non exigu am quoq; ſuſcipit alterationem, ſeu immutationem alimen- tum ipſum, dum intra uaſa continetur, non ſolum ſiquidem ab ea facultate, quam à iocinore ſuſcipiunt uenæ, ſed ab eo rundem uaſorum propria, propterea & in hac quoq; alimē ti immutatione (quæ eſt eorum propria) duo illa excremē ta (quorum unum tenue, alterum craſſum exiſtit) ſecerni neceſſe eſt, ſi Gal. ſententia, quam ſupra adnotauimus, ſem piternam debeat habere ueritatem. At de tenui excremento nemo uereatur quod in eiſdē uaſis aceruetur, et quod uenarū & arteriarum excrementum ſit, ac tale quale in lacte con- creto ſerum, ut ab eod. Gal. ſcriptum eſt citato lib. pri. de ſa nit. tuen. idq; renes facillimè ad ſeſe trahunt ſimul cum te- nui, ac aquoſo ſanguine permixtum, à reliquo ſanguine ſin ceriori, ac craſſiori exiſtente ſecernentes: ipſis uidelicet cum deni attrahentibus, et uaſis retinentibus in ſeipſis craſſiorē

ſanguinem, cũ primùm quidẽ ſanguis ab innata iecoris caliditate coctionẽ exactã fuerit adeptus, ac ruber iam effectus, & à duobus excrementis purus ſurſum ad gibbas partes hepatis aſcenderit, ac deinceps ad cauã uenam peruenerit: tunc etenim à ſanguine idẽ ſeroſum excrementũ tanquã ſuo functum officio, ac onus uenarũ, & arteriarũ exiſtens, ſecernere decẽs erat, quanquã nõnihil adhuc eiuſdẽ remaneat intra uaſa cũ ſanguine propter eundẽ uſum ut ſuperius dictum eſt: Quamobrẽ putandũ eſt non abſq; forti ratione Hip: dixiſſe urinã eſſe ſerũ humorũ in uenis contentorũ, et Galenum nos docuiſſe. 5. de ſimplic. medicam: facult: eá peculiariter & uerè urinam ciere, à quibus ſanguis non extenuatur duntaxat, ſed & funditur, ac ſecernitur, non ſecus atq; lac, quod coagulatur, ſeroſo uidelicet, & tenui ſeorſum ſegregato, craſſo uerò in ſeſe cocunte. Siquidem quò facillimè ad se attrabant renes quod in ſanguine aqueum, tenueq;, ac ſeroſum eſt, utraq; hæc conferunt, nempè totius ſanguinis primùm fuſio, deinde ſegregatio: quorum neutrum abſq; ualido calore peragi queat. Cæterum ſanguis hic rubeus, ac ab excrementis purus, quem uena caua ex gibbis iocinoris partibus excipit, etiam ubi fuerit à ſeroſo humore expurgatus nõ omnino homogeneus, ac ſimilaris exiſtit, ita quòd ſingulæ alimenti partes ſint à iocinoris caliditate innata æqualiter euictæ, ſed quædam magis, quædam minus perfectè in ſanguinis ſubſtantiam, ac colorem ſunt commutatæ prout magis, uel minus conſentientes, ac ſimiles fuerunt in ipſa ſanguinis generatiõne: quæ partes alimenti minus euictæ, ueluti ſemicoctæ, quædã reliquiæ exi-

ſtentes aſſimilari omnino, ac perfectè in ſanguinem com=
mutari nequiuerunt, idq; non propter aliud quàm ratione prædictæ partis alimenti quæ ſuaptenatura licet quodamo do ab ea facultate quæ ſanguinem gignit, dum ſanguis ip=
ſe generatur, uincatur, ac ſuperetur, tamen ex ea perfectus ſanguis generari non ualet: Hæc inquam alimenti portio ſic imperfectè euicta (in ſanguinis generatione) ſimul cum eo per uenas ac arterias diſtribuitur familiaritatem quandam, ac ſimilitudinem cum ipſo habens quo in tempore à facultate alteratrice ipſorum uaſorum propria, quæ in eo rum tunicis conſiſtit, ex proprio eorum temperamento orta, & non ea, quam à iecore participant uenæ inſimul cum eo ſanguine qui ab ipſis pro eorum nutrimento conficitur: aſſi milatur etiam quodammodo & hæc alimenti portio, quan=
dam ſuſcipiens ab eis in colore præſertim ac etiam ſubſtan tia aſſimilationem. Verùm cum in earum nutrimentum om=
nino uerti nequeat, quoniam in ſanguinis generatione non po tuit omnino, ac perfectè in ſanguinem cõmutari, ſic quodã=
modo in colore, ac ſubſtantia tunicarum dictorum uaſorum aſſimilata (habent etenim cõmutatricem hanc facultatem propriam ut liquet. 6. de Hip. ac Plat. decr:) præter eam, quæ ex iecinore ad uenas prouenit: eadem tanquam ſuper=
flua, ac aliena ab eorum facultate expultrice ueluti onus eo=
rum exiſtens, excernitur, poſtquàm agglutinari, ac omnino aſſimilari pro eorum nutrimento non ualuit licet fuerit eiſ=
dem appoſita, & quodammodo (ut diximus) aſſimilata. Et quoniam alia conuenientior, ac magis congrua non ade=
rat uia, quàm ea, quæ ad renes, & ueſicam recedit, ea de=
re quo tempore renes excrementum illud ſeroſum à ſingu=

lis iam dictis uaſis attrahunt, & ipſa quoq; uaſa excres mentum hoc excernunt, uelut onus quoq; eorum exiſtens nō minus quàm tenue, ac aquoſum illud excrementum, quo fit ut ſimul cum urina ad ueſicam deſcendat, ab ipſis quoq; re nibus tanquam ſuperfluum quoddam expulſum: & propte rea album apparet, ac in urina ſubſidet, ſimulq; cum ea ex cernitur ſedimentum: intra uaſa, & non in iocinore in. 3. ac nouiſſima concoctione, & non in ſecunda genitum: quo tem pore ſanguis pro arteriarum, ac uenarum nutritione appo nitur, agglutinatur, ac aſſimilatur in earum propriam natus ram, & non eo, quo ſanguis generatur, cuius propria mates ria ē quædā illius ſemicocti alimēti portio, quæ oīo ī uerū, ac perfectum ſanguinem cōmutari non ualuit, dum ipſe ge neraretur: Hæc nanq; ſimul cum ſanguine per uenas, ac ar terias permeans (ut diximus) ab eorundem caliditate in nata quodamodo cuicta, ac aſſimilata ſedimenti ſuſcipit for mam, & quæ ad eam conſequuntur colorem. ſ. ac figus ram quæ prius in iocinore ſuſcipere non poterat, ut quidam falsò opinati ſunt, decepti ex Gale. uerbis pri: Progn: cum dicebat quòd quantùm alimenti ī ſanguinis generatione na turæ confectionem ſubterfugerit in urinis ſubſidet, neq; ut ſanguis ab ipſa cōmutatū, neq; in generatione, ut pus præs ternaturam cauſæ particeps, licet id quoq; generationem ob tineat, quæ puri proportione reſpondeat: Nam per hæc uer ba Gal: noluit urinæ ſedimentum generari in ſanguinis ges neratione, quæ fit in iecore, cum eius naturam ſubterfuges rit, ſed dixit id alimenti eſſe, quod ſubſidet in urina tanquā materia, neq; enim alia eſt materia generationis eius, quàm hæc, uerùm propriam eius generationem, ac formam, & co

lorem ſedimentum in uenis, ac arterijs ſuſcipit. Nam prop*ter eandem cauſam ſubſidet candidum in urina ſedimentũ (ut ipſe inquit eodem loco) propter quam pus candidum efficitur, ſed hoc propterea eſt eiuſmodi, quia quodammodo ſolidioribus corporibus aſſimilatur, ergo & ſedimentum propterea in urina ſubſidet candidum, quia eiſdem ſolidioribus corporibus, hoc eſt tunicis uenarum, & arteriarum quodammodo aſſimilatur, etenim ſemicocta excrementa ſimilia ſubinde fiunt corporibus, quæ aluntur, quorum ſcilicet ſunt excrementa, ut liquet. 6. de* Hip. & Plat: *decretis.* Hoc *itaq; eſt illud craſſum excrementum, quod in hac alimenti alteratione generatur, nullam participans in eius generatione cauſam præternaturam ueluti pus, & ſedimentum quod in ægris corporibus gignitur, ut in ſequentibus fuſius pertractabimus:* Simul *itaq; cum* Gal. *concludimus ſedimentum in urinis ſanorum nihil aliud eſſe quam eam alimenti partem, quæ in ſanguinis generatione naturæ ſubterfugit confectionem, adeout perfecte in ſanguinem commutari non ualeat: id nanq; per uenas, & arterias diſtributum ab earundem calore innato alteratum (modo, quo dictum eſt) ſedimentũ efficitur, ac earundẽ craſſũ excrementũ exiſtit quicquid alij de eius generatione ſentiant:* Nã *uelut in reliquis animalis partibus ſingulis ex ipſo unde aluntur ſucco excrementũ quoddã craſſũ naſcitur ceu ſemicoctæ quæpiã reliquiæ, quæ aſſimilari nutriendis partibus nequiuerũt, (ut ſuperius adnotauimus ex* Gal: *ſent. p: de ſani: tuen:) Ita quoq; neceſſe ẽ quod ĩ uenis, et arterijs ex ipſo unde alũtur ſucco eiuſmodi craſſũ ſequatur excremẽtũ ceu ſemicoctæ quæpiã reliquiæ, quæ oĩo eiſdẽ nutriendis partibus nequiue*

runt aſſimilari, cũ nõ aliter, nec ex alia materia, nutrimẽtũ ſuſcipiãt, quã cæteræ aĩalis partes, quinĩmo cũ hæ eædẽ ſemicoctæ reliquiæ quæ aſſimilari nutriendis partibus nequeunt ſimul cũ ſanguine pro earũ nutrimẽto diſtributo per eadẽ uaſa permeent: conſonũ rationi exiſtit partẽ quãpiam in eorum nutritione ſimilem quodamodo reddi corporibus eorundem ac ſemicoctam etiam permanere et ſimul cũ urinis excerni tanq̃; excrementum, idq́; non aliud eſt, quàm quòd ſedimentum appellatur: Differt autem à pituita, quæ ſimul ẽt cum ſanguine per uaſa permeat hoc excrementum, quod ſedimentum appellamus. Nam licet illa à Gale: ueluti ex dimidio coctum alimentum. 2. de nat. facult: eſſe dicatur, quemadmodum & ſedimentum nos eſſe fatemur, tamẽ ea alimẽti pars, ex qua in ſanguinis generatione pituita gignitur conſentiẽs magis, ac ſimilis exiſtit pro ſanguinis perfecti generatione, q̃; ea ex qua demũ ſedimẽtũ oritur, et propterea illa p ulteriorẽ coctionẽ ĩ ſanguinẽ mutatur, hoc neq; in ſanguinẽ exquiſitè elaboratũ, neq; in uaſorũ nutrimẽtũ (cũ ex deteriori, ac crudiori alimẽti parte fuerit genitũ) cõmutari ualet: Et propterea quibus corporibus ſemicoctæ alimẽti reliquiæ, quæ perfectè in ſanguinem cõmutari nõ ualent, nec in alimentũ uenarũ, et arteriarũ plures fuerĩt plus ẽt ſedimẽti cũ urinis excernitur, quẽadmodũ in pueris ferè oĩbus. & perfectã ætatẽ habẽtibus, qui ocioſã uitã degunt, aut quouis alio mõ pleni ſunt, cõſpicere licet. Nã pueris ob uoracitatẽ, et ob id ꝙ una uẽtriculi operatio nõ põt duobus ſimul ſufficere augendo. ſ. & alendo anteq̃; in ipſo ſufficienter alimentũ coctum ſit, ipſum ad ſe corpus trahit, atq; hĩc fit ut plurimũm crudi humoris coaceruet, huius quoq;

concauſa exiſtit quòd à cibo ludentes, proſilienteſq; mouentur, ut liquet pri: de criſ: & .6. de morb: uulg: Nihil enim (ut idem Gal: inquit lib. de cibis boni, & mali ſucci) in cibarijs omnibus ad boni ſucci generationem tam pertinet, quàm ſi probè in uentriculo concoquentur: Nanq; hæc & alteram, & tertiam concoctionem facilius admittunt: at cũ non probè in eo cibi concoquantur, ut in pueris propter aſſignatas cauſas, neq; in ſecunda concoctione, quæ in iecore, et uenis: neq; in tertia quæ ſingulis partibus efficitur perfectã concoctionem admittent: propter has itaq; cauſas in pueris, ſemicoctæ reliquiæ alimenti plures ſuperſtites ſunt, atq; adeò urinæ eorum ſatis multam habent ſubſidentiam, quãuis eorum alteratrix facultas robuſtior ſit, quàm in cæteris ætatibus, ut liquet. 2. & . 3. Prognoſt: & . 3. de cau: sympt: in reliquis uerò plus aggregatur huius ſemicocti alimenti, aut propter ſatietatem, aut propter deſidem uitam, ut eodem primo de criſ: ſcriptum eſt, quemadmodum è contra qui multũ laborant, & pauciori cibo ueſcuntur, eoq; facilis coctionis, & boni nutrimenti, cum paucum ſit quòd ſemicoctum relinquitur, paucum etiam habebunt in urina ſedimentum, & interim nullum, ſed aut ſuſpenſum, aut nebulam: liquet inſuper ex iam dictis quòd quantumcunq; corpora fuerint optimè conſtituta, & temperata uictus ratione utantur, fieri tamen nequit, ut in eorum urinis non aliquid ſubſideat, aut pẽdeat, aut ſupernatet, cum perpetuò ex ipſa alimentorum natura aliquid ſemicocti remaneat alimenti in ſingulis corporibus: erit tamen in eiuſmodi corporibus quantitate, & qualitate moderatum, ut pri: de criſ: & . 3. art. medic: à Gal: ſcriptum eſt, quanquam in eiſdem etiam corporibus, ſi urina min

gatur in primo tempore coctionis ſanguinis nullam habebit ſubſidentiam ſi ea perfecta minus ſubſidebit, ut idẽ Gal: inquit. Nam dum adhuc ſanguis coquitur multæ ſuperſunt alimenti reliquiæ, quæ licet ægrè coquantur, poſſunt tamen in toto reliquo coctionis tempore in ſanguinem cõmutari: eadem uerò perfecta, pauciores ſunt quæ relinquuntur partes ſemicocti alimenti, ac illæ duntaxat quæ omnino aſſimilari, ac in ſanguinem cõmutari nequiuerunt propter ineptitudinem earum, ut ſupra adnotauimus: id quoq; intelligere uoluit Gal: eod. pri: de criſib. per humorem qui crudus nominatur, cũ dixit in optime ſanis corporibus, ſi nunc mingatur in primo tempore coctionis ſanguinis ſubſidentiam habere albam leuẽ et æqualẽ ſed multam, quoniam plus de humore, qui crudus nominatur, cum ea excernitur, licet coctionis ſit ſignum exquiſitum ſi talis urina colorem etiam exquiſite ſeruauerit.

CAPVT TERTIVM

VERVM De eo ſedimento, quòd ĩ ægrotantium urinis uiſitur, non adeò ſimpliciter ſentiendum, nec eodem modo, quo ſedimentum in ſanis ipſum generari cum Gal: cenſemus, ſed quoniam in febribus, quæ fiunt ex putreſcentibus intra uaſa humoribus magna ex parte ſedimentũ aĩaduertimus, ac ab eo coctionis aut cruditatis ſigna ſumimus: Hanc ob rẽ primò de hoc ſedimento inſtitui uerba facere: Id uerò nil aliud eſt (ut ex Gal. colligitur pri: de diff: febr: & . 3. de præſag: ex pulſi=

bus) quàm pars quædam eiuſdem putreſcentis intra uaſa ſucci, puri proportione reſpondens, ſuperante tamē natura: nanq; (ut ipſe refert) non ſimpliciter hæc putredo exiſtit, ſed aliquid in ſe continet coctionis remanente adhuc ui coquendi uaſorum, à qua interim qui putreſit humor ad talem peruenit alterationem, cum non rarò etiam eueniat quòd eadem natura ſit ſuperata, quod quidem aliud genus putredinis eſt, ex quorum duorum generum miſcella alia tertia ſecundum ſpeciem euariat, quoniam & innumerabiles miſcellæ modi, in eo quod magis, & minus reperiuntur: de quibus duobus putredinis generibus, ac de ſubſidentijs eorum pertractare non intendimus; ſed de eo ſedimento, quod fit humoribus putreſcentibus intra uaſa, natura tamen ſuperante: habita nanq; huius notitia haud ægre etiam de reliquis haberi poterit: pro quo animaduerſione dignum eſt, quod licet putredinis natura (ut inquit Galen. 11. meth: med:) ſit mutatio totius putreſcentis corporis ſubſtantiæ ad corruptelam à calido externo, tamen dum quiſpiam humor putreſcit confeſtim duas ſuſcipit alterationes contrarias: quarum una eſt præternaturam caloris ipſum corrumpentis, ac alienum à natura reddentis: Reliqua eſt ab eo, qui innatus, ſeu ſecūdum naturam calor exiſtit, putreſcentem humorem, ad contrarium alterans, ipſum perficiens, ac concoquens. At hæ duæ actiones ſeu alterationes non ſemper æquales exiſtunt, ſed interim una, interim altera actio reliquā uincit, atq; exuperat: Quandoq; uerò magis, aut minus una reliquam ſuperat, aut ab eadem ſuperatur: Et propterea triplex putredi

nis genus in uniuerſum reſultat quanquam ex tertio gene-re fere innumerabiles miſcellæ modi reperiantur, ut liquet eodem libr: pri. de differ: febr: Cæterum quia (ut ibidem ſcriptum eſt) quæcunq; in abſceſſibus putredinis ſunt differentiæ totidem ĩ febribus, quæ ex putredine accenduntur ſunt eorum, quæ in urinis apparent formæ. Propterea nos quando ſedimentum diximus fieri ſuperante natura, intelligere uolumus ipſum fieri ab utriſq; caloribus, quoniã eius materia putreſcens humor exiſtit. Verùm quòd adeo exigua ſit præternaturam caloris actio in eius generatione, quòd ipſa natura, ſeu calor naturalis omnino eam ſuperauerit, atq; euicerit: & propterea diſſidet hoc ſedimentum ab eo, quod ſubſidet in urinis ſanorum, quoniam in illius generatione, nullo modo ingreditur præternaturam caloris actio, ut liquet primo Prognoſt: uelut in eo, de quo modò uerba facimus ex Galeni ſententia citato libro primo de differentijs febrium, quo loco aſſeruit id quod ſubſidet in urinis puri proportione reſpondere ſuperante tamen natura: qua de cauſa talis putredo (ut ipſe inquit) non ſimpliciter putredo exiſtit, ſed aliquid in se continet coctionis: quare fit, ut si pus præternaturam ſit cauſæ particeps, ſimiliter & hoc ſedimentum eiuſdem particeps erit: Ex quibus patet error eorum, qui tenent ſedimentum hoc eſſe homogeneum, ac eiuſdem ſpeciei cum eo, qui in ſanis generatur: differunt nanq; ſecundum efficientem eorum cauſam, nam illud caloris duntaxat naturalis opus exiſtit, hoc licet ab eodem ſuperante integrè extraneum fiat, tamen non adeo ſuperatum eſt, ut nihil in eius

ſcentium ſuccorum intra uaſa, uerùm etiam ipſum cũ à calore præternaturam, tum ab eo, qui ſecundum naturam exiſtit, procedere, ueluti ipſum pus, eo tamen qui ſecundum naturam eſt uincente: atq; iterum patefit error eorum, qui uolunt hoc ſedimentum eſſe eiuſdem ſpeciei cum eo, quòd ſanorum eſt, & quod non ſit ueluti pars humorum, ſed quædam eorum ſuperfluitas illis cõmixta, quæ quidem fuit illud ex cibis, ut ipſi fatentur quod aut nunc, aut in præteritis diebus refugit ſanguificationem, longè etenim hac eorũ chimerizata (ut quiſpiam dixerit) opinione à Gal: ſententia, ac ueritate recedunt, cum non modo differant ſecundum efficientem eorum cauſam, uerumetiam & ſecundum materiam: neq; ſedimentum hoc ſuperfluitas exiſtit (ut ipſi fatentur) ſed pars quædam putreſcentis ſucci: Nam quemadmodum ex quadam ueluti ebullitione, atq; exuſtione ſanguinis, ubi is ex toto exuſtus fuerit, reſiduũ eius fit pus ceu ex lignorum exuſtione cinis (ut liquet ex Gal: eod. cõm. apb 47. 2. lib.) ita quoq; ex quadam ueluti ebullitione putreſcentium intra uaſa ſuccorum ex ambobus caloribus (ut diximus) tandem ubi naturalis calor materiam ſuperauerit, id quod tenue in ipſis exiſtit fumoſum, aut fuliginoſum natura expiratione, & contractione arteriarũ expellit, quod uerò craſſum & ueluti cineritium puri ſimile non perinde cum craſſum ſit poteſt excernere, ſed per inſignes quoſdã meatus educit, & id eſt urinæ ſedimentum ex Gal: ſententia lib. 3. de præſag: ex pulſ: Non ab re igitur ſedimentum habet copioſum urina quotiens morbus ex humoribus crudis fatiget, ſeu ex ocio, & repletione febricitet quiſpiã, nã in his exiguũ eſt quod tenue exiſtens, ac fuliginoſum poſ

ſit expiratione,& contractione arteriarum excerni: multum uerò quod craſſum & ueluti cineritium: Contra uerò euenit quotiés morbus ex bilioſis humoribus fiat, ſeu ex inedia, ſeu ex labore quiſpiam febricitet, minimum etenim, aut nullo modo ſedimentum habebit, ſed ſatis erit si habeat ſub liminamentum, aut nebulam propter contrarias cauſas. Hic itaq; eſt modus generationis ſedimenti in corporibus laborantibus febre, orta ex humorũ putredine intra uaſa, cuius cauſa materialis putredo, ſeu putreſcens ſuccus exiſtit: efficiēs uerò calor præternaturam inſimulq; naturalis, uincente tamen naturali, qui protenſus eſt per ſolida corpora hoc eſt uaſorum tunicas: Locus autem ubi generatur ſunt ipſa eadem uaſa: Verùm nunquid pars ſit eius cauſæ febris, quam con iunctam appellant, an eius, quam antecedentem nuncupant? nondum liquet ex dictis, id uerò clarum fiet ex dicendis facta prius ſectione putridarum, ac cõtinuarum febrium, quæ quidem in Gal. doctrina. 11. meth: med. 2. de differ. febr. ac 2. de criſ: & alijs plæriſq; locis, in duplici differ. exiſtunt. Nam quædam unam duntaxat habent acceſſionem à principio ad finem uſq;, quædam plures. In eis, quæ unam habent acceſſionem, quoniam in his nulla eſt corporis pars, quæ præcipuè ſit offenſa; ſed humores duntaxat qui in uenis, & arterijs omnibus, atq; ijs præſertim, qui in maximis, ac calidiſſimis continentur, ob putrefactionem feruentes, & propterea uniuerſum tempus earum in una conſumitur acceſſione (ex Gal: decreto 2 de differ: febr:) quod excernitur ſedimentum nulli in dubium uenit quòd pars erit eorum putreſcentium humorum, qui talis febris immediata cauſa exiſtunt, quam coniunctam appellant, cum aliam non ha-

beant remotiorem cauſam antecedentem, eo quia uniuerſi eodem tempore putreſcentes eiuſdem febris cauſa fuere, nec ab eiſdem reliqui humores diſpoſitionem talem participant, ut demum & illi iterum putredinem participantes alteram faciant acceſſionem. In reliquis uero continuis, quæ plures acceſſiones habent cum duas obtinent internas cauſas, quarum una totius morbi cauſa exiſtit & antecedentem nuncupant, alteram uero cuiuſlibet particularis acceſſionis, quam coniunctam uocant in dubium uenit cuiuſnam cauſæ ſedimentum pars exiſtat? cui reſponſum uolo quod eius, quæ putredinis particeps eſt, & quoniam ea actu putredine participat, ac putreſcens eſt, quæ particulares efficit acceſſiones (coniuncta a medicis uocatur) nos uero antecedentem magis propinquam uocamus: Nam Gale: 11. metho: med. humorum putredinem antecedentem quandam febris cauſam nuncupauit, propterea eiuſdem pars ſedimentum erit, & non eius, quæ antecedens, ac magis remota cauſa eſt, non particularium acceſſionum, ſed totius morbi, quoniam eadem licet quandam aptitudinem ſuſcipiat ad futuram putredinem capiendam ſemper, ex ea portione, quæ actu putreſcit, ac particularem efficit acceſſionem, non tamen prorſus putreſcentem eam quiſpiam dixerit, & propterea ſedimentum, quod quidem pars putredinis, ſeu putreſcentis ſucci exiſtit, ut ſuperius cum Gal. concluſimus, nullo modo excerni poteſt ex ea cauſa quam ipſi antecedentem nuncupant, neq; ut pars eiuſdem, neq; ut ſuperfluitas, ut quibuſdam falso uiſum eſt, cum adhuc actu ipſa non putreſcat, nec putredinem habeat.

neq; ab eadem natura adeò euicta ſit, ut ex ea ſedimentum excerni poſſit nam roborandas eſſe uires præcipit Gal: 11. meth. med: quòd putredinem ſuperantes ſuccos concoquant, quare non prius ſuccos concoquit natura, q̃; putredinem ſuperauerit, etenim hæc iugiter & magis ipſam infeſtat: neq; eidem cauſæ antecedenti ex aduerſo reſpondet concoctio ſed uacuatio si multa ſit, extenuatio si craſſa, & deterſio, ſeu diſſecatio si glutinoſa: humorum autem putredini et excretio, & refrigeratio & uentilatio, & ſemiputridorum concoctio, ex aduerſo reſpondent, ut idem Gal: inquit. id uerò luce clarius experientia comprobat, cum non modo continentes febres, quæ unam duntaxat habent acceſſionem, ſed etiam eas continuas, quæ plures habent ſæpenumero inſpiciamus per urinas iudicare. Atqui iudicari haudquaquam poſſent niſi per eas quæ putreſcit cauſa earum excerneretur, idq; non aliud quàm ſedimentum eſt: amplius Gal: citato lib. 11. meth: med. decretum reliquit expellenda eſſe ea, quæ putruerunt, per aluum ſudorem atq; urinas, & interim per uomitum, quotidieq; illud in curandis febribus ex putredine ortis obſeruamus, Fruſtra itaq; Gal: id inſtituiſſet, ac nos exequeremur niſi quæ putruerunt per urinas excernerentur: Ad hæc propter quid Gal: lib. 3. art. medic. in febribus, quæ exputreſcentibus accenduntur ſuccis coctionem dixiſſet eſſe, quæ putredinem finit, ſeu quieſcere facit manente adhuc ſubſtantia, & eodem. 11. meth: med: putreſcentes humores concoquere inter alia iuſſiſſet, ut ipſos ſenes niſi natura eorundem putreſcentium humorum coctionem præcipuè intenderet: ex quibus demum cum fuerint ab eadem ſuperati atq; euicti ſedimentum excernitur, modo, quo diximus.

mus. Eſt itaq; pars putreſcentium intra uaſa ſuccorũ urinæ ſedimentum cum ipſi à natura fuerint ſuperati, atq; euicti, & non eorum, qui adhuc putreſcentes non ſunt ipſarum febrium putridarum antecedentes (ut iſti dicunt) cauſæ exiſtentium, qui ab eadem adhuc ſuperati, neq; euicti ſunt: neq; eſt ſuperfluitas quædam eorundem, ut quibuſdam placuit, uelut ex iam dictis liquidò conſtat, & propterea nil mirum si in principio dictarum febrium ſedimentum in urinis non appareat, tam in eis, quæ unicam habent acceſſionem, quàm in eis, quæ plures. Etenim natura adhuc putreſcentem humorem haudquaquàm ſuperauit, adeò ut craſſiorem partem putreſcentium humorum manifeſtè, ac notatu dignam per urinas ualeat excernere, & proinde in eis quidpiam ſubſidere, quanquam id, quod tenue eſt fumoſum, aut fuliginosũ natura exiſtens, quodammodo expiratione, & contractione arteriarum in nonnullis earum expellat, & hanc ob rẽ maximum (ut inquit Gal:) putridarum febrium indiciũ exiſtit urinæ cruditas, quanquam etiam debilis concoctio proprium earundem indicium ſit, etenim proprium, ac inſeparabile huic febrium generi eſt, ut urinæ primæ uel omnino crudæ, uel debiliter coctæ principio aſſocientur, ut liquet lib. primo de differ. febr. Hanc eandem ſententiam uidetur arabũ princeps confirmare cap. 7. lib. 4. fen. prima trac. 2. cum dixit quòd urinæ in febribus acutis non habent in principijs earum ſedimen, deinde fiunt habentes ſedimen, & quòd ſedimen laudabile aliquid aliud non eſt niſi humor faciens ægritudinẽ, qui iam digeſtus eſt. Sed mox obijciet quiſpiã aſſerens si urinæ ſedimentum, in continuis febribus ex putreſcentibus humoribus ortis eſt pars eius putreſcentis ſuc-

a. qui particularem efficit acceſſionem, quomodo indica bit ſupra uniuerſum morbum in ijs febribus, quæ plures ac ceſſiones habent? Seu quomodo nobis oſtendet eam, quæ eſt totius morbi, cauſam, ac antecedens uocatur à medicis, eſſe coctam ſi eiuſdem pars nõ exiſtit? Cui reſponſum ſit, quòd ea portio putreſcentium humorum, cuius pars ſedimentum exiſtit (ut ſuperius adnotauimus) licet actu putreſcat, ab antecedente, quæ eſt totius morbi causa ſecreta eſt, quando particularem efficit acceſſionem, & ubi eadem in ſummo feruore exiſtit, quod huic continuum eſt adeò calfacit, ac di ſponit, ut dum remiſerit eius calor, ac feruor idem iterum in caleſcat, putreſcat, atq; efferueſcat quouſq; ſummum feruo rem obtineat, eóq; rurſus deferueſcente, & reliqua pars cõ tinua paulatim ſuccenditur, ac efferueſcit, ſeruaturq; circui tus hic quòad uniuerſa totius morbi antecedens cauſa (quæ ut talem ſuſcipiat alterationẽ aptitudinem habet) fuerit cõ ſumpta, ac in parte ſuperfluitates generante idem ſeruatur effectus, ut liquet ex ſententia eiuſdem Gale: pri & .2. de diſfer. febr: Cùm itaq; ea humoris pars, quæ particularem efficit acceſſionem in ſimilem eius naturam alteret, atq; di ſponat, antecedentem, quæ eſt totius morbi cauſam, & po tiſſimùm, ac magis id quod ſibi continuum eſt, & id reliqu um, propterea quia ſemper ad continua diſpartitam continet caliditatem, ſuóq; contactu uicinos humores ad putredinem trahit quod natura putreſcere aptum eſt: atq; ordo hic (pro ut diximus) ſeruetur quouſq; morbus iudicetur, nec deferu eſcere deſinit unquam pars una, quin altera ſibi continua non ſuccendatur, atq; efferueſcat, alias continua non eſſet fe bris, non ſine forti ratione poteſt urinæ ſedimentum coctio

nem ſignificare cauſæ antecedentis,ac totius morbi,cùm ſedimentum pars ſit putreſcentis ſucci,& putreſcens ſuccus pars antecedentis cauſæ: Quadere qualis naturæ erunt partes,eiuſdem quoq; & totum eſſe conuenit: Et ob hanc rem Hip.urinam optimam eſſe dicebat non ſolum ſi ſedimentũ haberet candidum & leue,ſed ſi æquale eſſet per omne tempus,dum morbus iudicaretur: Hæc nanq; ſedimẽti æqualitas,cum eiuſdem albedine,& leuitate eſt:quæ uniuerſum morbum,uniuerſamq; eius cauſam antecedentem concoctã, atq; euictam eſſe à natura indicat:ſimiliter ſi ſedimentum non æquale ſemper appareat.ſed interdum tale,quandoq; diuerſum exiſtat,ſignum erit quod alius concoctus,deuictusq; à natura conditus in conceptaculis humor,alius incoctus exiſtat:& propterea morbus diuturnior erit ut ex eiuſdẽ Hip. & Gal.ſententia liquet.2.Progn: Siue igitur antecedens illa cauſa,quæ uniuerſum efficit morbum fuerit homogenea,ſeu ſimilaris,ſiue eterogenea, ſeu diſſimilaris ſemper ſedimentum indicabit nunquid cocta ſit uel ſemicocta, cum eandem neceſſariò participet diſpoſitionem,quam ĩ ea,quæ actu putreſcit,& particulares efficit acceſſiones, pars eius exiſtens,per ſedimentum urinæ animaduertimus, potiſſimũ ubi non unum duntaxat,inſpexerimus ſedimentum,ſed plura,id quod conſiderandum præcipuè iuſſerunt Hipocr.& Gale.Verùm quid de intermittentibus putridis febribus ſentiendum ſit,non ab re quæret quiſpiam num ſedimentum antecedentis cauſæ (ut ipſi dicunt) pars ſit, uel coniunctæ hoc eſt eius,quæ putreſcens eſt,& particulares efficit acceſſiones,quam nos cum Galeno antecedentem etiam uocamus cauſam , ſed magis propinquam ipſius febris

putridæ continentem (quam ipſi dicunt coniunctam) non admittentes. Reſpondebimus nos quòd cum in intermittentibus febribus putreſcens humor, qui particulares efficit acceſſiones haudquaquam intra uaſa exiſtat, propterea ex eo ſedimentum excerni minime putamus. Nam cum id neceſſum ſit cum urina excerni, & urina nota ſit eorum duntaxat ſuccorum, qui in uaſis continentur, non modo ſecundum conſiſtentiam, & colorem, ſed etiam cum his, quæ in ea pendent aut ſubſident (ut inquit Gal. 4. de ſanit: tuen:) reliquum eſt ut ſupra reliquos humores, qui extra uaſa continentur ſignificare non poſſit, potiſſimùm quia notitiam eorũ per reliqua ſigna habemus, partim ex ſudore ac colore, partim etiam ex temperamento, ætate, anni tempore, anteacta uita, & reliquis huiuſmodi: Conſonum itaq; eſt iddem ſedimentum in quibuſuis febribus intermittentibus ex humorũ putredine ortis, ab ea cauſa ſecerni, quæ antecedens, ac remotior febris eſt, & intra uaſa continetur: nam cum hæc putredinis particeps non ſit à calore duntaxat naturali alteratur, euincitur, ac quodammodo concoquitur, & aſſimilatur prædictis tunicis uaſorum, qua aſſimilata quodammodo, atq; euicta, si de numero eorum humorum ſit, qui in eorum nutrimentum commutari omnino non ualeat, confeſtim ab eiſdem uaſis uelut ſuperfluum exiſtens repellitur, ac ſimul cum urina excernitur tanquam pars quædam eorundem humorum intra uaſa redundantium, à calore naturali uaſorũ quodammodo euicta. Non tamen negamus interim (quanquam ex accidenti, & raro) partem quampiam putreſcentis humoris extra uaſa particulares acceſſiones efficientis, poſſe per urinas expurgari, uelut eiuſdem ſedimentum exi

ſtens à ſuperante calore aliarum partium ſolidarum, quam tunicarum uaſorum euictam,atq; aſſimilatam, ac puri ſimilem redditam: nam interdum per ueſicam,& renes omne animal expurgatur,aut partium aliquarum in eo excrementa quædam ĩcidentia uenis purgato ſanguine de renibus excernuntur,quemadmodum etiam et abſceſſus quoq; ſæpenumero per urinam expurgantur,ut liquet ex Gal:2.Progn: utplurimum autem ſedimentum,quod in urinis uiſitur in eiuſmodi febribus ex ea cauſa antecedente,quæ intra uaſa continetur (& non ex ea,quæ extra uaſa putreſcit) tanquam pars eiuſdem ſecernitur:poteſt nanq; eadem à naturali calore uaſorum concoqui quodammodo, ac per urinam excerni,cum non magnopere,ac continuè ab hac putredine extra uaſa exiſtente natura moleſtetur,quemadmodum ab ea quæ intra uaſa conſiſtebat. Eadem quoq; ratio exiſtit in corporibus non inculpatam ſanitatem habentibus,haudquaquam tamen ægrotantibus,ubi humores in eis redundarint: Nam ſi in toto habitu contineantur per alia ſigna, quã per urinas,& earum ſedimenta dignoſcemus: At ſi intra uaſa redundantes detineantur,per urinas:& num ijdem cocti, uel crudi ſint,per ſedimenta ſimul cum ipſis urinis animaduertimus,earum etiam conſiſtentia,atq; colore perpenſis.
Verùm diſſidet quoq; ſedimentum hoc ab eo,quod in ſanis corporibus ſecernitur. Nam illud eſt pars alimenti (ut diximus) hoc uerò eſt pars redundantium ſuccorum intra uaſa,quanquam in efficiente cauſa communicent. Nã utriuſq; natura,ſeu calor naturalis uaſorum efficiens cauſa exiſtit nullam ferente opem extraneo, ac præternaturam calore: quoniam in eorum generatione eius actio prorſus non ingre

ditur. Cœterum non ab re quiſpiam hanc noſtram opinio-nem impugnabit aſſerens ſi ſedimentum in ægrotantibus corporibus alterius ſit ſpeciei, ac diuerſæ naturæ ab eo, quod in ſanis generatur, quomodo, ac qua uia ualeamus in eiſdem ægrotantibus corporibus diſtinguere quando ſedimentum ipſum ſit pars putreſcentis humoris, aut etiam non putreſcentis (ſi in eiſdem citra putredinem intra uaſa redundet) & quando ſit ueluti reliquia quædam ſemicocti alimenti, quēadmodum diximus in ſanis corporibus generari. Nam & in his quoq; ſemper aliqua alimenti portio in ſanguinis generatione naturæ ſubterfugit confectionem, uel dicendum erit unum in eiſdem corporibus ſedimentum excerni compoſitum ex utriſq;? Pro quo animaduertendum quòd in dictis corporibus licet ex reliquiis ſemicocti alimenti quotidie ſedimentum aliquod ex naturali uaſorum facultate generetur, tamen ſi idem cum putreſcentibus intra uaſa ſuccis, aut etiam citra putredinem redundantibus qui ab eodem innato calore euicti ſint, miſceatur, certum eſt quòd in eorum naturam uertitur, potiſſimùm cum ipſum exiguum ſit, humores uerò redundātes multi: Quadere unicum erit ſedimentum, quod erit uelut pars eorundem redundantium ſuccorum euictorum iam ab ipſa natura, qualiſcunq; fuerit redūdans ſuccus etiam ſi putredinis, aut non putredinis particeps ſit. Nā impoſſibile eſt ſuam ſeruare naturam cum primum iam dictis humoribus redundantibus commixtum ſit, quinimo confeſtim in eorum naturam mutetur: Verùm ſi contingat ſedimentum ipſum (quod diximus) in ſanis ſecerni ex ſemicoctis alimētis haudquaquam cum humoribus intra uaſa cōtentis permiſceri (id quod fieri poterit ſi in quibuſdā uaſis

ipſũ genitum ſit, et in reliquis quibuſdã humores putreſcentes, aut non putreſcentes contineantur) putamus ipſum interim ſecerni poſſe diuerſum ab eo, quod ab iiſdem redũdantibus ſuccis excernitur: Quadere tenemus duo ſedimentorũ genera in eiſdem corporibus modo iam dicto affectis ſecerni poſſe, quorum unum pars erit redundantium intra uaſa ſuccorum tam ſi putridi, quàm non putridi extiterint: Reliquum uerò portio quædam ſemicocti alimenti imo quicquid in ſanguinis generatione naturæ confectionem ſubterfugerit modo intra uaſa conſiſtat alia, ab eis in quibus redũdantes ſucci continẽtur, & cũ urinis excernatur. Sed porrò non ab re adhuc quiſpiam quæret qui fieri poſſit ut unũ ab altero ſedimẽto in hiſce corporibus diſtinguere ualeamus? Huic reſponſum ſit, quòd notitia habita qualisnam naturæ ſint redũdantes ſucci, ac quantũ fuerint ab ipſa natura euicti, cuius itẽ cõſiſtentiæ, ac coloris ſit urina, qua cũ ſedimẽtũ excernitur, ac quale ſit ſedimẽtũ ipſũ, ſimiliter quale, ac quantũ fuerit alimentũ aſſumptũ: haud ægrè quiſpiã diſtĩguere poterit nũ quod excernitur ſedimentũ, ex humoribus redũdantibus, uel ex ſemicoctis alimẽtis fuerit genitũ: Nã ſi quãtitate, et qualitate aſſumptis alimẽtis proportiõe reſpõdeat, ſitq; cõſimilis cõſiſtentiæ, ac coloris urina ipſa tanquã pars ſemicocti alimẽti ipsũ ſecerni putandũ eſt, potiſſimũ ſi neq; eiuſdẽ ſedimẽti cõſiſtentia, nec color proportione reſpõdeat qualitati, ac diſpoſitioni, et naturæ tum morbi, tum etiã redũdantis ſucci. At ubi ſedimentũ ipsũ naturæ, ac diſpoſitioni redũdantiũ ſuccorũ, ac morbi cõſimile ſit, tã cõſiſtẽtia et quãtitate, quã colore, ſitq; eiuſdẽ rationis urina colore, et ſubſtãtia: nulli in dubium uenit ſedimentum hoc tanq; pars

tem eorundem redundantium humorum à natura euictorũ excretum eſſe: Nec cuipiam à ratione alienum uideri debet quòd interdum mingatur urina, cuius ſedimentum ſit ex ſe micoctis alimentis exortum, interim uerò cùm ſedimento, quod pars ſit redundantium ſuccorum intra uaſa, cùm neq; Hip: & Galeno alienum uiſum ſit, interdum alium concoctum, atq; deuictum à natura conditum eſſe in uaſis humorem, alium uero incoctum: & propterea interdum in urinis ſedimentum apparere candidum, ac leue, interim uerò longè diuerſum exiſtat: ita ut aliquis hanc ob rem poſſit una die urinam inculpabilem, altera uerò ſequenti nocte uel die culpabilem emictere, ut liquet. 2: Progn: Similiter quoq; non inconuenit quòd in ægrotantibus corporibus quandoq; urina cum ſedimento, quod pars ſit redundantium humorũ mingatur: interdum uerò cum eo, quod ex alimentis ſecernitur cum in diuerſis uaſis, & ab alia quoq; materia, alioq; tempore utrũq; generetur. Eadem quoq; ratio habenda erit de nubeculis, ac ſuſpenſis si cum urinis eadem excernantur & non ſedimenta: aut si interim unum quandoq; alterum in urinis inſpiciatur. Neq; obiter hæc animaduertẽda erũt, ſed peraccuratè perpendenda: nam ſæpenumero euenit ut etiam non uulgares medici in hac re ualde cæcutire uideantur, ita ut ſedimentum ex alimentis ſecretum putent partẽ eſſe humorum in uaſis redundantium, ac eorundem coctionis ſignũ exiſtere: Quare in prædictionibus ualde decepti ſunt, ita ut quos prædixerant ægrotos euaſuros non ſine maxima eorum ignominia quandoq; interire conſpexerint: Hæc de ſedimentis ſanorum, ægrotorumq; corporum cum Hip: & Gal: ſentimus intelligentes de eis, quæ ſecundum

naturam, & uera ſedimenta exiſtunt, et non de his, quæ æquiuocè, & præternaturam ſedimenta appellantur, ueluti ea, quæ ſimilia ſunt farinæ craſſiori, ſquamoſa, ſeu furfuracea, aut ut quiſpiā dixerit arenuloſa, ac orobo ſimilia & reliqua huiuſmodi: Nam de his aliter cum eiſdem authoribus ſentimus, neq; de eis pertractare nunc propoſuimus: dabitur tamen fortaſſe de his & aliquando ſcribendi locus quanquam de eorum generatione nulla fere adſit differentia inter authores, qui de eis uerba fecerunt, Si qua uero hoc in tractatu ſtudioſi, ſæpius repetita animaduerterint, nos conſultò illud feciſſe putent, res etenim perutilis ac ad Artē neceſſaria & cum Tyronibus agenda erat: quod neq; Hip: neq; Gal. in ſimilibus ueriti ſunt facere.

TRIVM QVAESITORVM NONDVM IN GALENI DOCTRINA DILVCIDATORVM COMPENDIVM.

PRIMVM, *Quòd Functiones Principes iuxta Galeni decreta. Anima non in cerebri ſinibus, ſed in ipſius corpore exequatur.*

SECVNDVM, *Quòd Naturalis ſpiritus in Galeni doctrina admittatur, & non omnino abolendus ſit, ut quibuſdam uiſum fuit.*

TERTIVM, *Quòd exquiſita Tertiana ad Galeni ſententiam in genere acutorum morborum reponenda ſit.*

QVOD FVNCTIONES PRINCIPES, *iuxta Galen. decreta Anima non in cerebri ſinibus, ſed in ipſius corpore exequatur.*

TRES *Eſſe animæ partes Platonis autoritate Galenus. 5. de Hip. & Platonis Decre. & 7. eiuſdem ſcriptum reliquit. ſubſtantijs, naturis, facultatibus ac functionibus non tantùm differentes, ſed corporis ſedibus, quò ſit ut tres quoq;, quæ uitam no*

ſtram gubernant, facultates, ac tria principia ſint ī tribus di
uerſis corporis ſedibus, uelut aperte ex eiuſdē ſententia li-
quet. Horum principiorum unū in capite collocatū eſſe aſſe
rit, idq; munus habet per ſe quidem, ut imaginationem, me-
moriam, intellectionē, cogitationemq; cauſet: per aliud uerò
ut ſentientibus animalis membris ſenſus, ijs autem, quæ per
appetitionem mouētur, motus originem præſtet. Alterum in
corde ſitum eſſe uoluit, eiuſq; opera, ut ex illius ſententia cō
ſtat, ſunt animæ tenor. quem Tonon dicunt, & in his, quæ
ratio iuſſerit inuicta cōſtantia: Eiuſdem in perturbationibus
eſt quaſi feruor quidam inſiti caloris, cùm anima uindictā
de eo ſumere cupit, qui uidetur offendiſſe, quæ ira appella-
tur: per aliud etiam id efficit ut membris ſigillatim oībus ca
lorem, arterijſq. illam micationis pulſus agitationem ſuppe-
ditet. Reliquum & tertiū principium ſeu facultatem in ie-
core ſedem obtinere dixit uniuerſam in animali nutricatio-
nem procurans, cuius maxima pars & nobis & ſanguineis
omnibus ſanguinis eſt procreatio: Ad eādem hanc facultatē
pertinet iucundarum rerum fruitio, in qua cùm uehemētiùs
quàm par eſt mouetur, incontinentiam intemperantiāq; effi-
cit. In hoc tamen hæ facultates ſeu uirtutes inter ſe diſcre
pant, quòd prima rationalis, aliæ uerò duæ irrationales ap-
pellātur, et quòd quæ in irrationalibus partibus exiſtunt uir
tutes habitus quidā tantùm & potentiæ ſunt, in rationali
autem non habitus modò ac potentia ſed ſcientia etiam eſt
uirtus, cum hæc ſola animæ pars ſcientiæ capax partici-
cepsq; habeatur, reliquæ uerò potentias quidem & habi-
tus ſiue bonos ſiue malos poſſunt acquirere, ſcientiam ue-
rò quoad rationis fuerint expertes minimè poſſunt.

At relictis irrationalibus partibus ſeu potētijs ad eam,quæ rationalis eſt accedemus:huius ſedes ad Galen. mentem in cerebro exiſtit,atq; ob id inter tria principia principaliſſimum eſt:huic enim natura tribuit imperare, dominari, corpuſq; hominis regere cùm opus eſt,uelut liquet.3. de Hip: & Plato.decre. (& ſi alia quadam ratione cor principatum obtineat,ut patet.5.de lo.aff.) quàmuis utrum in eo tā quam in domicilio ſeu arce,an tanquàm corporis forma ab ipſo inſeparabilis huc uſq; decretum non reperi,ut dicemus, niſi quòd cerebrum continet in ſe ipſo rationalem animam, ueritus perpetuò quid eſſet eius ſubſtantia, quam tanquàm inueſtigari non neceſſariam pro his,quæ dicturi ſumus ad huc nos ſubticentes,ad ea quæ tractanda petijſti deueniemus. An ſcilicet principes animæ functiones iuxta Gal.doctrinam in una cerebri parte uel diuerſis perficiantur, ſeu in uno uel diuerſis ſinibus aut uentriculis. Pro huius dilucidatione animaduertas oportet principes functiones propterea appellari(Gal.teſte.lib.artis medic.)nō quòd initiatæ ī cerebro alijs cōmittantur partibus, ut motrix & ſenſibilis operatio,ſed quoniam à ſolo principio proueniunt,has quoque proprias ipſius cerebri.2.de lo.aff.nominauit,ut quæ à nulla alia parte ut inſtrumento fiant & .7.de Hip.et Pla. decre.has functiones aſſeruit eſſe per ſe munera eius principij,quod in capite collocatum eſt,cùm non per aliud eas cauſet uelut motum & ſenſum. Harum uerò differentiæ & ſi quàmplures ab Auic.& Auer.ponantur,quia tamē nec cum his barbaris,nec alijs quibuſcunq; etiā græcis ſeu latinis,ſed cum Gal.tantùm res agenda erit ut petijſti, ideo ad eius mentem tres ſtatuendæ ſunt ut patet 7.de Hip. &

plat.de:lib.artis medi.& lib.de diffe.Sympt.quarum unã phantaſiam,ſeu imaginationem,alteram cogitationem ſeu intellectum,& tertiam memoriam appellat. Has functiones cùm in ſua propria ſede,hoc eſt in cerebro anima ipſa perficiat(ut dictum eſt)citrà aliam partem ſeu organum, ipſumq; cerebrum in plurimas diſcriminatum ſit partes,nonnullosq; in ſe contineat ſinus ac uentres,duos quidem in eius anteriori parte,unum in media,& reliquum in eius poſtrema parte,auſi ſunt quidam,licet temerè,aſſerere ad Gal. mentem animam in diuerſis ſinibus operari, utpotè in anterioribus cerebri ſinibus,ſeu eius anteriori parte imaginationem,in medio cogitationem ac intellectum,in poſtremo memoriam. At nos quàm parùm hi Gal.doctrinam guſtarint, qui talia fatentur,oſtendere conabimur, ſupponentes prius, quòd per imaginationem nil aliud uelit Gal.intelligere, quã ſpetierum,ſeu formarum receptionem à ſenſibus repreſentatarum,ſiue præſentibus ipſis,ſiue abſentibus obiectis ſenſibilibus,et propterea nullum modò facio diſcrimen in eius doctrina inter ſenſum communem & imaginatiuam, licet perſpicatiores quidam uelint eò diſcrepare,quòd ſenſus cõmunis recipiat præſentibus obiectis ſenſibus, phantaſia autem,ſeu imaginatio,conſeruet abſentibus ipſis: pariter per cogitatiuam intelligo diſcurſum ſeu raciotinationem qua mediante anima diſcurrit,ratiotinaturq; componendo,ſeu diuidendo ea,quæ in phantaſia ſeruata ſunt,nullum ſimiliter diſcrimen faciens modo inter cogitatiuam & intellectum: per memoriam uerò intelligens illam formæ ſeu ſpetiei reuocationem hactenus impreſſæ ſeu ſigillatæ in ipſa phantaſia ſeu imaginatiua,ſiue ea fuerit perfectè ſigillata et ĩpreſſa

& proinde prompte reuocetur, ſiue amiſſa fere & abolita, ut ægre reuocetur, ex quacũq; cauſa illud fiat: quàmuis Ariſtot. unam memoriam, alteram uerò reminiſcentiam appellet, intelligens per memoriam, tantùm reuocationẽ illius formæ ſeu ſpeciei hactenus in phantaſia impreſſæ ueluti pictura quædam, à qua paſſionem quandam recipiens ipſa imaginatiua ſigillatur uelut cera à ſigillante anulo, huius autem paſſionis habitum memoriam appellat Ariſto. aſſerens, memoriam eſſe phantaſmatis habitum, ea uerò eſt præteritorum, ſed non præſentium ſeu futurorũ. Hac facultate ẽt participes ſunt (ad eius ſententiam) alia quædam animalia, præter homines, inter quos quidam non ab re difficulter memorantur aut immemores ſunt, ut ratione ætatis diuerſæ, pueri & ſenes, utriq; propter motum, tamen illi in augmento, hi uerò in decremento multo ſunt. Et proinde his humidioribus exiſtentibus, tanquàm in aquam fluentem incidẽte motu & ſigillo, non manet phantaſma in anima inquit ipſe: illis uerò propter eſſe frigidos ac duros non ineſt impreſſio, nec tangit, licet eam accipiant. At per reminiſcentiam, eam animæ functionem intelligit, qua ad uenandum formam mouetur hactenus in phantaſia impreſſam, uerùm nũc oblitam, & cum magna ex parte hoc difficile ſit potiſſimum ſi longum fuerit interpoſitum tempus, propterea ut à ſimili uel à contrario, aut propinquo, ac uelut quodam utens ſylogiſmo reminiſcitur. eſt enim, ut ipſe inquit, reminiſci ut ſyllogiſmus quidam, hoc autem eis ſolis accidit, quibus & deliberatiuum ineſt natura. Reuertendo igitur ad id unde digreſſa oratio eſt, dicimus cum Gal. tres eſſe principes animæ facultates quarum munera ut diximus ſunt imaginari, cogi-

tari, & memorari, at cùm ipſarum operationes circa phantaſmata ſint, quæ quidem in organis habent deſcribi propter eorum cum materia dependentiam, neceſſariò has facultates organis perfici exiſtimandũ eſt. Qua de re non immeritò de hoc ipſarum organo in dubium uenit, non ſiquidem utrum ſit cor aut cerebrum, quoniam luce clarius eſt apud Gal. cerebrum eſſe ut retulimus, ſed an diuerſis uel uno cerebri ſinu, aut in ipſomet corpore cerebri perficiantur. Pro quo iterum animaduertas oportet, ratiocinatricem animam, ſiue ea in cerebro ſit tanquàm in arce ſeu domicilio, ſiue uelut quædam eiuſdem corporis forma, ſeu ipſiuſmet cerebri temperamentũ, cui fortè ſententiæ potiſſimum adhærere uideatur Gale. eo libro, qui inſcribitur Quòd animi mores corporis ſequantur temperaturas, cum plures habeat facultates ſeu efficaces cauſas, eas medio animali ſpiritu perficere, qui neque eſt eius ſubſtantia, nec eiuſdem quaſi domicilium ut Stoici ſenſerunt, ſed primum eius inſtrumentum, nã qualiſcunq; ſit animæ ratiocinatricis ſubſtantia ſiue corporea ſiue incorporea, eius habitaculum eſt in ipſo cerebri corpore, ut eidem Galen. placuit. 7. de Hip. & Plato. decr. Spiritus autem animalis, eius eſt primum inſtrumentum pro ſenſibilibus ac uoluntarijs motibus perficiendis, ut ipſe teſtatur. & proinde ſi exinanitus fuerit, minime animal uita priuat, ſed ſtupidum, ſenſu motuq; erepto tantiſper reddit, quoadusque collectus reſtituatur: Is ſi animæ eſſet ſubſtantia, fieri nullo modo poſſet quin ſimulatq; ipſe eſſet euacuatus continuò quoq; animal non interiret: eſt deniq; animalis ſpiritus non animæ ſubſtantia ac uelut domicilium, ſed eius primum inſtrumentum ad Galeni ſententiam, qua ratio-

ne & animalis dicitur, qui ex uitali ſpiritu perfectius con≠coctio (ut Gal uiſum eſt: eod. 7. de Hip. et Plat decr.) oritur. Oportuit nanq; ipſum exquiſitiſſimam omnium immutatio nem adipiſci, quò aptum fieret animæ inſtrumētum. qua de re non immeritò natura cùm è uitali animalem hunc ſpiri≠tũ efficere ſtuderet, reticularē quendā contextũ quē græci πλέγμα δικτυοειδὲς dicũt, quaſi uariũ quēdā laby rinthũ iuxta cerebrum ad eius baſim fabricauit, uelut pro priùs oculis non ſemel dum eius anatomen adminiſtraremus, inſpexiſti (& ſi quidā falsò contrarium ſenſerint). Cōſtru xit inquam hunc plexum quadam non parua portione ſopo rariarum arteriarum aſſumpta, ac in tenuiſſimas partes di≠ſciſſa, cancellatis fibris ad retis formā: Ex hac textura ite rum tam magnum exoriens arteriarum par quantum id quod è ſoporarijs proceſſerat, à principio in cerebrum ingre ditur, et cũ alias partes, tum uentriculorum ambages multis ramulorum implicationibus inueſtit, quibus & in uentricu≠los ipſos ac in eiuſdem cerebri corpus elaboratus iam uitalis ſpiritus diſtribuitur, ac in animalem uertitur. eius nanq; ge≠neratio materiam habet propriā uitalem inquàm ſpiritum, prout Gal. teſtatus eſt. 9. de uſu partium. Nā quoad in ar≠terijs continetur uitalis eſt, & dicitur, prout idem Gal. ſcri ptum reliquit. 7. de Hip. & Plat. decr. uelut is qui in cere≠bro animalis eſt & dicitur: ipſius nanq, ueluti fons cerebrũ exiſtit, ut patet 12 meth. medendi. rigaturq; hic ſpiritus ani malis, ac alitur non tantùm ex eo, quem reticularis plexus ſuppeditat, uerùm etiam & ex aere inſpirato ac per nares attracto, ut patet libro de uſu pulſ. & de utili reſpir: qui

uerò

uerò ſpiritus cerebri uentriculis incidunt prioribus, denuo cō ficiuntur ac præparantur in eis, noua quadam præparatione præter eam quam fieri in reticulari plexu diximus, ac tum primùm incipit nomen animalis ſpiritus ſubire quamuis imperfectus adhuc is ſit ac inconcoctus, ea de re conficitur prius in eis ac præparatur, & demum à poſteriori ſinu excipitur per medium meatum, ſeu uentriculum ipſum tranſumens (ut Gal. placuit. 8. de uſu partium) & ita demū exquiſitè elaboratus animalis is ſpiritus primum exiſtit rationalis animæ inſtrumentum, cùm in ſenſibilibus actionibus omnibus perficiendis, tum in his, quæ à conſilio & uoluntate prodeunt, prout patet. 7. de Hip. & Plat. decr. & 4: de lo. aff. quàmuis potiſſimùm eo utatur ſpiritu, qui in poſtremo uentriculo continetur, tanquàm exquiſitiùs elaborato, & eo qui in medio, ut liquidò conſtat. 3. de lo. aff. cùm dixit animam in ſenſibilibus actionibus omnibus, ac in his quæ à cō ſilio & uoluntate prodeunt, ſpiritu uti animali tanquàm primo ipſius inſtrumento, qui in uentriculis maximeq; poſtremo continetur, quàmuis non contemnendus ſit medius uentriculus perinde quaſi non principaliſſimus ſeu ualentiſſimus ſit, multis enim rationibus inducimur, ut hunc amplectamur, duos uerò anteriores deſeramus. Ex quibus Gal. uerbis conſtat quòd quàmuis anima ratiocinatrix pro inſtrumento utatur animali ſpiritu contento in cerebri ſinibus, dum ſenſum & motum perficit, tamen eo maximè utitur qui in poſteriori continetur uentriculo ac medio, utpotè qui perfectior, ac maioris facultatis exiſtat, eo poſt habito, qui in anterioribus, tanquam impuro adhuc ac imperfecto exiſtente & materiali magis, ac ad eius uſum inepte, cum in eis elaboretur ac

purgetur, ut diximus, quo ſit ut poſterior is cerebri uentricu lus meritò anterioribus minor factus ſit, prout idem Galen. aſſeruit. 8. de uſu part. Inſuper propter hoc ſi cerebrum ipſum quomodocunq; incidas, nō priùs ſenſum & motū amittit animal, quàm ad aliquem uentriculum uulnus penetrauerit, quin etiam patet quòd poſtremi quidem uentriculi uulneratio maximè omnium animal lædit, ſecundo loco medij, et minima ex anterioribus utriſq; noxa contrahitur, eod. Gal. auctore. 7. de Hip. & Plat. decre. illud quod etiam experiētia comprobauit in adoleſcente in Smyrna Ioniæ, qui ſuſcepto uulnere in altero anteriorum uentriculorum ſuperſtes tandem euaſit, ut tum. 8. de uſu part. tum commen. apho. 18. 6. lib. teſtatus eſt. Hic deniq; uſus habetur ab eo ſpiritu, quem arteriæ à retiformi plexu exortæ in cerebri ſinus eructant. At quoniam nonnullæ earum progerminationes præter prædictas ad tenuem membranam per cerebri corpus penetrantem inſeruntur, ad has quoq; partes portionem non minimā uitalis illius ſpiritus priùs in prædicto plexu elaborati eas deferre cenſendum eſt, prout etiam teſtatus eſt Gal. 9. de uſu part. & 7. de Hip. & Plat. decre. illudq; liquidò in diſſectionibus ſpectari poteſt: Ea de re animalē quoq; ſpiritum in ipſo cerebri corpore contineri, alienum à ratione non eſt, nam cùm primùm ex arterijs decidit in cerebri corpus, non amplius uitalis, ſed animalis eſt & dicitur, cùm ille in corde & arterijs tantùm locum habeat, hic uerò in cerebro, ut paulò ante retulimus: nec id quoq; Galenum latuit cùm. 8. de uſu part. talia protulit uerba. Poſtea uerò quàm in toto cerebri corpore, non in ſolis eius uentriculis, quemadmodum alibi demonſtrauimus, ſpiritus animalis multus continetur,

exiſtimare oportet plurimum etiam in cerebro poſteriore ipſum contineri, ut quod omnium, qui in totum corpus diſtribuuntur, neruorum futurum erat principium, mediáq; illa interualla, quæ partes eius connectunt, ſpiritus eſſe uias. Ex quibus Gal. uerbis conſtat, ſpiritum animalem, eumq; multum in cerebri corpore contineri, præter eum qui in eius finibus habetur, de cuius uſu nullam uſq; adhuc habemus prolatam à Gal. ſententiam: & ſi perpetuò compertũ ſit apud eum ſpiritum animalem primum eſſe animæ inſtrumentũ, & quòd eo, qui in cerebri finibus continetur, ipſa utatur pro ſenſibus & motu perficiendis: ac huius quem in toto cerebri corpore eſſe fatetur, hucuſq; uſum ab eo declaratum non reperi, præter id quod in prædictis uerbis habetur, de quo quid ſentiam in his quæ conſequenter dicemus, pronunciabo, nunc autem tempeſtiuũ eſt uentriculorum omnium cerebri uſus propalare, & demum ad propoſitæ rei ueritatem accedere, inter quos anteriores iuxta Gal. doctrinam. 8. de uſu part. præter id quòd ſpiritum animalem conficiunt, ac præparant ipſi cerebro, inſpirationem & expirationem efflationemq; efficiunt, atq; etiam ĩfernis ſuis partibus quæ ſpectant ad nares, ſimul quidem ſunt olfactoriũ ĩſtrumentum, ſimul etiam ueluti ductus quidam ac canales ad ſuperfluorum effuxionem accommodi: ex partibus nanq; ſibi propinquis neceſſariò excrementa affluentia, cum loco inferiori ſint ſiti, ſæpenumero excipiunt: at cur eos duos eſſe oportuit, eodem citato loco à Galeno declaratum eſt: nos uerò ut breuiloqui ſimus derelinquimus modo: Eius autem uentriculi, qui in poſteriori parte exiſtit, munus eſt, ipſum ſpiritum animalem ante iam in

uentriculis confectum tranſumere,ſimulq; ſpinalis medullæ principium eſſe. Et cum non liceret duas in animali facere ſpinas, neque duas ſpinales medullas, propterea duplex eſſe nō potuit, uelut anteriores duplices eſſe oportuit. Et ſi Herophilus (cui aſſentire uidetur Ga.) omniū uentriculorum exiſtimarit hunc eſſe principaliſſimum, cùm maiorum uirium maioriſq; facultatis materias contineat, licet omnium ſit minimus, prædictos autem ſpiritus in prioribus ſinibus elaboratos nequaquàm tranſumere poterat, ni inter ipſum & eos, meatus quidam eſſet, per quem cum ſpiritus fieret in ipſum tranſumptio, tum cerebrum cum parencephalide ſeu cerebello comunicaret, & eſſet connexum, cum unum ab alio craſſæ meningis duplicatione diremptum ſit, neceſſariumq; eſſet aliqua parte cerebrum cerebello coniungi. Talem ergo præſtat hic meatus uſum, ſiue meatum ipſum, ſiue quartū totius cerebri uentriculum, ſiue perforationem duorum uentriculorum anteriorum nominare uelis. Excipiens enim hic ſpiritum ex anterioribus uentriculi parencephalidi ac poſteriori uentriculo tranſmittit, ſimulq; cerebellum ipſum cum cerebro connectit. His ita iactis tanquam fundamentis firmis, reliquum eſt eorum opinionem diruere, qui ad Gal. ſententiam aſſerere auſi ſunt principes facultates in cerebri ſinibus perfici, eaſq; nec in uno tantum: ſed diuerſis, in anterioribus uidelicet imaginationem, in medio cogitationem, & in poſtremo memoriam. Simul etiam noſtram opinionem ac ueritatem iuxta Gal. doctrinam ſtatuere, ignoro equidem quo pacto Galeno illud adſcribere non erubeſcant, cū ubiq; locorum uelit cerebri uentriculos ſpiritu animali plenos eſſe. quo ratiocinatrix anima utitur ad ſenſus perficiendos

ac uoluntarios motus, quòd ſi in ipſis talis contineatur anima lis ſpiritus, pro prædicto uſu, continuè'q; eius portio aliqua diſſipetur, quæ regenerari deſideret, (qua ratione (ut diximus) alimentum ei ſuppeditatur, & per inſpirationem & per plexum reticularem) quo pacto loca eſſe poſſunt principium facultatum, diſſipato ac denuo genito aſſiduè alio & alio animali ſpiritu, cùm nec ſpecies ſigillari, nec memorari poſſunt, nec ſuper eas ratiocinari anima ualeat propter continuum eorum motum. Adde quòd nec idem ſpiritus à Gal. ponitur inſtrumentum animæ pro his principibus facultatibus obeundis, ſed pro ſenſu & motu perficiendo, ut liquet quouis loco, quo de his uerba facit. nec ualet ſi dixerit quiſpiam circa hos ſpiritus animalis in prædictis ſinibus, prædictas functiones perfici, cùm perpetuo his ſpiritibus pleni ſunt, neq; anima ipſa quicquam operatur citra animalem ſpiritum, quam primum eius inſtrumentum ſemper Gale. appellat, & hac ratione animalis dicitur, ut patet. 4. de lo. aff. & . 7. de Hip. & Plat. decre. non ergo perficiuntur in cerebri ſinibus principes animæ facultates, at ſi quiſpiam uelit non in eorum cauitate, ſed corpore ſeu ſubſtantia eas perfici, quid aliud quæſo erit dicere, quàm quòd perficiantur in cerebri corpore, cùm uentriculorum ſubſtantia alia non ſit & diuerſa à reliquo cerebri corpore: nec maior ratio erit de hac quàm de tota reliqua cerebri ſubſtantia, id quod probare intendimus. Amplius, ſi animalis ſpiritus proptèrea talis dicitur (ut Gal. uiſum eſt. 7. de Hip. & Plat. decr.) quia primum eſt animæ inſtrumentum, cùm nō tantum is in cerebri uentriculis contineatur, uerùm & in toto eius corpore Gal. teſte, 8. de uſu part. ſuperfluus hic eſſet

ſi principes facultates in cerebri ſinibus perficeretur, nam eo uteretur anima, uelut in alijs ſenſibilibus & motricibus functionibus utitur. Verùm cùm ipſum fruſtra in cerebri corpore contineri erroneum ſit aſſerere, decens erit fateri quòd eo prò obeundis principibus operationibus utatur anima, & ſic non in cerebri uentriculis ſed in ipſius corpore eas perficit, animaliq; ſpiritu in eo contento utitur pro primo inſtrumento, uelut in externis functionibus utitur eo qui in uentriculis eſt & reperitur: Cùm non alia ratione hic animalis dicatur, quàm is qui in uentriculis eſt, nec aliū poſſit præſtare uſum ipſi cerebro. Nam pro alimento innati ſpiritus eius abundans eſt quæ per uenas ſubſtantia ad ipſum diſtribuitur, & inſpirationis uſus, uelut pro eius ſymmetria ſeruanda, ea quæ per arterias ſuppeditatur. Adhuc 8. de uſu part. Gal. aduerſus Eraſiſtratum, qui propter uariam cerebri compoſitionem ac magis perplexam uolebat homines cætera animantia mente & ratiocinatione ſuperare, dixit eum non rectè ſentire, nam & aſini habent cerebrum admodum perplexum, quos oportebat ſimplex omnino ac ſine ullo plexu & uarietate habere, ſi uerum eſſet quod Eraſiſtratus aſſerebat. Et exinde aduerſus eum concludēs ait, quòd melius fuiſſet exiſtimare intellectum ſequi non compoſitionis uarietatem, ſed corporis quod cogitat atq; intelligit (quodcunq; id ſit) bonam temperiem, neq; enim bonitas ac perfectio intellectus multitudini ſpiritus animalis potius uidetur attribuenda, quàm qualitati. Ex bona ergo temperie corporis quod cogitat atq; intelligit, ac ſpiritus animalis qualitate optima ſequitur intellectus & bonitas, & eius perfectio. quare & in corpore cerebri perfici et intel-

lectum & ratiocinationem, ac medio animali ſpiritu qui in eo continetur. His uerbis concludit Galen. de hoc animali ſpiritu qui in toto cerebri corpore continetur, cum Eraſiſtra to uerba faciens. Sed quid clarius quàm quod ipſemet Gal. teſtatur. 3. de lo. aff. aſſerens, *ſanè cùm ea quæ per diſ ſectiones apparere ſolent accuratè conſideraremus, rationi conſonum uidebatur, animam in cerebri corpore ſedem ob‑ tinere, atq; in ipſo & rationis uim, & ſenſibilium imagi‑ num memoriam reſidere, ac primum inſtrumentum ipſius, cum in ſenſibilibus actionibus omnibus, tum in his quæ à conſilio & uoluntate prodeunt, ſpiritum eſſe, qui in ipſius uentriculis maximè'q; poſtremò continetur:* in quibus uerbis ſole clarius patet, principes animæ facultates, ac earum fun ctiones Galenum uelle in cerebri corpore reſidere, & per‑ fici, & non in uentriculis. Et hoc non ſine ualida ratione cū & ipſa anima rationalis, ut eidem Gal. placuit, in prædi‑ cto cerebri corpore collocetur, ac ſedem obtineat, cuiuſcunq; ea fuerit ſubſtantiæ: uentriculi uerò ipſi fabricati ſunt pro gignendo ac continendo eo animali ſpiritu, quo tanq; inſtru‑ mento ipſa anima utitur ad obeundas reliquas eius functio‑ nes, ſenſibiles uidelicet & motrices uoluntarias. Vt uerò qui libet hanc Gale. ſententiam percipiat, eiuſdem uerba prout in codice græco iacent inſpiciat, nam nos breuitati indulgen tes hic ea trāſcribere recuſauimus. Idipſum confirmauit 4. de lo. aff. dicens quòd *ſi aliquando tota anterior cerebri pars afficiatur, neceſſum eſt, & quæ exiſtunt circa ſupre‑ mum ipſius uentrem compati, lædi autem diſcurſiuas ip‑ ſarum actiones.* quibus uerbis oſtendit Gal. (ſi quis ea ſano modo intelligere uelit) quòd affecto toto cerebro, anteriori

uidelicet & poſtrema eius parte: neceſſum eſt quòd diſcurſiuæ eius operationes lædantur: cùm iuxta eius ſententiam in ipſius corpore reſideant: quare & eo affecto & eas affici neceſſarium erit, prout ipſe in prædictis uerbis concludit. Nec quiſpiam decipiatur, quòd per hæc uerba uoluerit Gal. *prædictas functiones principes perfici in ſupremo cerebri uentre, cùm non propterea dixerit lædi diſcurſiuas operationes, quia ſupremus uenter afficiatur, uerùm quia cùm læſa eſt tota anterior cerebri pars, & reliqua poſterior conſentit, cerebrumq́; ipſum propterea totum affectum, neceſſum eſt diſcurſiuas quoq; functiones lædi: hæ enim partes quæ ſunt circa ſupremum uentrem, poſteriores ſunt cerebri partes.* Nec idem Gal. *aſſeruit quòd neceſſum ſit lædi ſupremum uentrem, propter quod quiſpiam fortè coniectari potuiſſet, eo loco prædictas functiones principes perfici.* Verum *dixit neceſſum eſſe ea quæ ſunt circa ſupremum ipſius uentrē compati: ea autem poſteriores cerebri partes ſunt, in quibus ſupremus uenter fabricatus eſt, ut cuiq; in* Anato*me experto patere poteſt.* At *ut quilibet percipiat hanc eſſe* Gal. *mentem, græcum codicem perlegat, nam nos ut breues ſimus eadem græca uerba hic transferre noluimus.* Libro *quoq; artis medicinalis, cum de cerebri ſignis uerba facit, loquens de his quæ ex principibus ſumuntur operationibus, retulit uirtutem & uitium earum eſſe ſeorſum inditia tantummodò ipſius principij. ſ. cerebri, cùm à ſolo ipſo principio proueniant. & addidit.* Promptitudo *intellectus ſeu ingenium quidem igitur ſubtilem cerebri ſubſtantiam indicat, tarditas uerò ītellectus craſſam.* Diſcendi *uerò facilitas formarum facilè ſuſceptiuam, memoria autem ſtabilem ac fir*

mam,ſicut & diſcendi difficultas formarum non facile ſu ſceptiuam,& obliuio fluidam. Ex quibus Gal. uerbis duo ad eius ſententiam excipere licet. Primum,quòd cùm prin= cipes operationes,earumq; uirtutes & uitia tantummodo in dicent ſupra ipſum cerebrum,eius uidelicet indicantes ſubti lem uel craſſam ſubſtantiam,mollem uel duram,cùm à ſo= lo ipſo principio proueniat,in ipſo quoq; ac ipſius corpore exerceri,non autem in eius ſinibus,uelimus nolimus annue re opus eſt,cùm ſupra ſubſtantiam ac temperamentum ar= guant corporis totius,& non uentriculorum cerebri, prout eius uerba ſonant. Secũdum quòd,ſi ueritatem eius dicta ha bere debeant,cogimur fateri,neq; in diuerſis ſinibus eas per fici poſſe:& ſi in eis quiſpiam aſſentiat fieri. Nam ſi di= ſcendi facilitas indicat ſubſtantiam cerebri facile formarũ ſuſceptiuam,& per conſequens ſubtilem: memoria uerò eius ſubſtantiam craſſam,& propterea ſtabilem & fir= mam:uelut tarditas quoq; intellectus iterum craſſam indicat cerebri ſubſtantiam,neceſſariò ſequitur ad eius dicta quòd qui facile diſcunt difficulter memorantur,& qui difficul= ter diſcunt promptè memorantur,prout etiam Ariſto.uiſum eſt libro de memoria & remi.quanquàm uelut ipſe has fa= cultates manifeſtari tantum in cerebro,initium autem ha= bere à corde,uelut de reliquis quoque ſentit animalibus fun ctionibus.at hoc ueritatem nequaquàm habere poſſet,ni ſup ponerent ambo in eodem loco ac ſede,hoc eſt in cerebri cor= pore,uel in uno eodemq; uentriculo prædictas principes fa= cultates perfici. Nam pone in diuerſis perfici uentriculis,ut potè in anterioribus imaginationem,ut iſti uolunt, in medio cogitationem,in poſtremo memoriam, nonne ſimul compati

poſſent facilis diſciplina & ſtabilis memoria, cùm in anteſrioribus uentriculis ſubtilitas & mollities, in poſtremo craſſities & duritia, ſeruari poſſet: pariter & inſtabilis memoria cum diſcendi difficultate, oppoſitam ſ. ſeruantibus prædictis uentriculis temperaturam ac ſubſtantiam: nullus inquam hoc formidaret ut uerum ac poſſibile admittere: Reliquum eſt ergo (ut ueritas uerborum Gal. & Ariſt. ſeruetur) principes animæ functiones in cerebri corpore perfici, aut ſaltim ſi qui uelint quòd in eius uentriculis fiant (& ſi falſum ſit) uitare non poſſunt quòd in uno tantum omnes & non in diuerſis perfici debeant, alias falſa omnino Ariſt. et Gal. aſſererent, ut oſtendimus. Quin etiam libro. 2. de motu muſcul. idem Gal. inueſtigans cauſam cur pleraſque actionum uoluntariarum mente nõ aſſequamur, aſſerit quòd ſi inſignes impreſſiones rerum in imaginationibus ſuſcipiat anima eas perpetuò conſeruat: ſin obſcuras & ſuperficiarias pœnitus, non conſeruat: atq; illud eſt memoria tenere, alterum uerò obliuiſci, & demum concludens cauſam, dixit eam eſſe: quia non intenti actionibus tota mente fueramus, & propterea earum non recordamur, nam quod phantaſiatur animæ quodcunq; utiq; ſit, hoc idem & memorari uidetur. At ſi quod phantaſiatur animæ hoc idem memoratur, nec de ulla re præterita qualis naturæ ſit conſiderare poſſumus ni eius meminerimus, & illud nequaquam fieri liceat, niſi prius conſeruetur, quis noua dogmata introducens, uelit fateri has functiones in diuerſis partibus ac ſinibus perfici, cùm eiuſdem animæ ſint munera, immò illud idem ipſius quod phantaſiatur etiam & memoretur? cur, unum uelit in anterioribus uentriculis ipſam, alterum in poſtremo exerce-

re, quæ tradenda eſt diuerſitatis locorum cauſa? nulla inquã
quæ alicuius momenti ſit. non ergo perficiuntur prædictæ
functiones in diuerſis cerebri uentriculis. Vlterius, nec in
ipſis anterioribus uentriculis imaginatio fieri poteſt, cùm di
ctum ſit eos ad Gal. mentem inſpirationem efflationemq;
ex cerebro efficere, ac animalem ſpiritum conficere, et præ
parare: quomodo phantaſmata in eis excipi ac ſeruari ua-
lent, ſi perpetuò inſpirationem & expirationem operentur,
ac non dum confectum ſpiritum animalem ſuſcipientes con
ficiunt ac præparant. Si per eos quoq; notatu digna excre-
menta ex cerebro ſuſcepta ad nares expurgantur, ac ſuis
infernis partibus, quæ ad nares ſpectant, olfactorium ſint
inſtrumentum, ignoro quo pacto quiſpiam ſibi perſuadere
ualeat, & qua ratione audeat illud Gal. adſcribere, qui cùm
tot horum ſinuum conſcripſiſſet uſus in pleriſq; locis, &
præſertim. 8. de uſu part. nec per ſomnium talis uſus memi
niſſe hucuſq; compertum eſt. Satius deniq; erit dicere, cùm
eum uſum eis Gal. non tribuat, ipſo carere, quàm temerè aſ
ſerere, & de inſufficientia Gal. damnare, aut quod nunquã
ipſe ſomniauit ei falsò adſcribere, & ſi libro de oculis il-
lud ſcriptum reperiatur, quiſnam ignorat, eum eiuſdem au
ctoris non eſſe, ſed falsò ei adſcriptum, cùm nec phraſim ſa
piat Galenicam: ut cuiq; patere poteſt ex eiuſdem com-
mentariorum lectione, & quædam reperiantur quæ eius
doctrinæ ſunt aduerſa, & præſertim ea quæ de præ-
dictis functionibus ac cerebri uentriculis ibi conſcripta
ſunt. At quòd nec in poſtremo uentre adſit me-
moria ac perficiatur, eiuſdem uentriculi ſitus demonſtrat,
cùm in cerebello & non in cerebro collocetur, cumq; ani-

ma in cerebro & non in cerebello habitet iuxta Gal. menſtem, tunc non ex ſe ipſo cerebrum hanc functionem perſice ret, ſed medio aliquo, cerebello uidelicet & eius ſinu, qua de re memoria princeps functio dici non poſſet, cùm non à ſolo principio proueniret, cerebro uidelicet, ſed ex eo medio cerebello ac eius uentriculo, aut ex cerebello dumtaxat tanquàm principio, quorum utrunq; & falſum eſt, & Galeno pugnat, accedit ad hæc quòd idem Gal. libro artis medicinalis ex his principibus functionibus non ſupra cerebelli ſed cerebri temperamentum uoluit arguere, ut ex intellectu eorum uerborum cuiq; patere poteſt. Vnde fruſtra de memoria diſſeruiſſet, ex ea ſumens inditia pro cerebri temperamento, tanquàm eiuſdem facultate principi, ſi in poſtremo perficeretur ſinu. Adde quòd cùm hic ſinus in parencephali de ſitus, ſpinalis medullæ ſit principium, receptaculumq; animalis ſpiritus, prius in anterioribus elaborati, quo anima ipſa pro ſenſibus & uoluntarijs motibus obeundis utitur (ut priùs dictum eſt) memoria in eo perfici nequit, utpotè ſemper prædicto animali ſpiritu pro motu & ſenſu conſumpto, & recenter alio genito, nec quiſpiam alius uſus, præter iam dictos poſtremi uentriculi, à Gal. unquàm ſcriptus eſt. quare nullo modo ad eius ſententiam dicendum erit, ipſum eſſe memoriæ ſedem, nec cuiuſuis alterius principis facultatis, & ſiquis hoc aſſerere audeat, iterum aut de inſufficientia Galen. accuſabit, uel temerè ei id, quod nunquàm faſſus eſt, adſcribet. Quòd autem in medio uentriculo, ſeu meatu, cogitationis aut intellectus munus obire anima nequaquàm ualeat, facile erit intelligere ſi eius uſus animaduertantur, eſt nanq; uia ſeu meatus, per quem ſpiritus in ante-

rioribus uentriculis confectus in poſtremum tranſmittitur, et quia cerebellum à cerebro media craſſæ meningis duplica-tione erat diremptum (ut diximus) neceſſumq; erat ea con-necti, cerebrum quoq; is meatus parencephalidi connectit, tranſitus ergo, uia, ſeu meatus eſt hic ſinus animalis ſpiri-tus quo aſſiduè pro ſenſu & motu perficiendo anima ceu inſtrumento utitur, quare cogitatio, diſcurſus, ſeu intellectus in eo nequaquàm perfici poteſt propter continuum motum prædicti animalis ſpiritus, ac eius aſſiduam recentemq; re-nouationem & inſtaurationem, quòd ſi talem præſtaret uſũ cùm alios huius uentriculi uſus Gal. conſcripſiſſet. 8. de uſu part. 3. de lo. aff. & 7. de Hip. & Plat. decre. ac alijs ple-riſq; locis, cur talem perpetuò ſubticuit, & ſi ſæpius de co gitatione & intellectu uerba fecerit, cogeris uelis nolis fate ri, aut inſufficientem fuiſſe, aut uſum hunc non nouiſſe, uel, quod rectius eſt, talis ſententiæ nequaquàm fuiſſe. Ex his conſtat quàm parum Gal. doctrinam guſtarint, qui eius de-creto, ac ipſum in patronum ſibi ipſis adhibentes, auſi ſunt aſſerere principes animæ facultates in cerebri ſinibus perfi ci, earumq; munus animam in diuerſis uentriculis obire, ut-potè in anterioribus imaginationem, in medio cogitationem ſeu intellectum, & in poſtremo memoriam, ſedibus atq; in-ſtrumentis ipſas ſeiungentes, ſimulq; liquet noſtra opinio & ueritas, cùm ſatis admodum oſtenſum, ac probatum ſit, iux ta eius ſententiam, nec in ſinibus, nec eiſdem diuerſis eas perfici poſſe, ſed in ipſomet cerebri corpore, in quo & ipſa reſidet anima, cuiuſcunq; ſubſtantiæ fuerit ad mentẽ eiuſ-dem Gal. ſiue incorporea quædam res ſit, & in eo uelut in domicilio ſeu arce reſideat, ſiue corporea: & ſi corpo-

rea, ſiue ſit ipſius cerebri inſita caliditas, aut inſitus ſpiritus, aut tota eius conſtitutio, quodcunq; deniq; ſit anima, ipſa in ipſo cerebri collocanda corpore eſt in Gale. doctrina (ut ſexcentis in locis ſcriptum reliquit) in ipsóque eodem cerebri corpore has functiones operari liquet. 3. de lo. aff. Valeant ergo qui has functiones ſecundùm diuerſas ſedes ſeiunxerunt, opinantes hanc fuiſſe Galen. ſententiam, Valeat inſuper Auer. qui in ſuo colliget, & libro de memo. & remi: hoc idem ſentit, potiſſimùm ſi illud ad mentem Ariſtot. uel Gal. fateatur, nam neq; ipſe Ariſt. ſecundùm diuerſas cerebri ſedes eas perfici, ſeu manifeſtari, ullo in loco aſſerere auſus eſt: quinimmò eodem libro de memo. & remi. oppoſitum ſentire conſtat, uelut ſuprà oſtendimus: Non ergo perficiuntur facultates principes in cerebri ſinibus, eiſq; diuerſis, ſed in ipſomet ipſius corpore, in quo & ratiocinatrix anima reſidet iuxta Gal. ſententiam, ut abundantiſſimè probatum eſt: At ſi qua conſtituēda eſſet determinata ipſius cerebri pars, in qua prædictæ omnes functiones perficerentur, ut quibuſdam uiſum eſt, autumantes ſe Galenum in patronum habere, & ſi (mea quidē ſententia) nulla forti ratione freti, aut auctoritate, illud ſibi ipſis perſuaſerunt, erit tamen ea unus uentriculus, & non diuerſi, ī quo omnes perficerentur, at propter aſſignatas à me cauſas nec poſterior, nec anteriores eſſe potuerunt, probabilius propterea uideretur eſſe medias, utpotè qui minores habeat cauſas probibendi ne in eo perficiantur. Ex diuerſa inſuper eius conſtructione ac uaria illud quoq; coniectari poſſet, cùm & corpus pſalloidis, conarion, uermiformis epiphyſis, & duo glutia circa ipſum appareant: Idq; denuò foueri poſſet ex uerbis

Galen.qui.3.de Hip.& Plato.decre:&.3.de lo.aff. hunc uētriculum principaliſſimum appellauit: Adhuc perſuaderi id quoq; poſſet ex his quæ à Gale.habentur .4. de lo.aff. cùm dixit,quòd ſi aliquando tota anterior cerebri pars affi-ciatur,ea quæ ſunt circa ſupremum ipſius uentrem ei con-ſentire neceſſe eſt,atq; diſcurſiuas quoq; actiones uitiari:quo loco per ſupremum cerebri uentrem medium uentriculum intellexit,ad cuius læſionem uidetur iſtis qui hæc aſſerunt, quòd diſcurſiuæ cerebri operationes lædantur,quare quòd in ipſo perficiantur non erit omninò abſonum credere: at nos quo pacto hæc Gale. ſententia intelligenda ſit, ſuprà oſtendimus. Vlterius perſuaderi hoc idem poſſet ex his quæ Gal.aſſerit eodem.4.de lo.aff.cùm de ſopore uerba facit,qui priuatio eſt ſenſus & motus ſpirandi facultate manente illæſa,dixit enim eum quandoq; prouenire poſſe cùm quis inter perforandum membranam negligenter ac ultrà quàm res poſtulat meningo philace.i.meningis cuſto-de premendo uiolauerit,ita ut os caluariæ uehementer attri tum cerebri uentriculos comprimat,maximèq; medium. Ex quibus uerbis iterum patet medium uentriculum eſſe principaliſſimum inter cerebri uentriculos, hoc autem eſſe quia in eo principes perficiantur operationes,alienum à ra-tione nõ erit credere. Hæc itaq; opinio & ſi(ut retuli) nõ ſit ad Gal.mentem,ut ipſe ſentio,probabilior tamen eſſe uide-tur,quàm ea, quæ uult animam prædictas functiores in di uerſis cerebri ſinibus obire,hæc nanq; penitùs abſona ac aliena à Galeni doctrina eſt,ut ſupra probauimus,& tan-quam erronea & omninò falſa abijcienda erit.quã opinionẽ cur quidã fortè ad Gal.mentem tanquàm ueram ſibi per-

ſuaſerint, poſt pauca declarabimus, ea autem, quam nos pro uera ac firma ſtatuimus, iuxta Gal. decreta habenda erit: huic nanq; eius dicta uidentur eſſe conſona, ut ex ueris, ac lucidiſſimis aſſumptionibus & auctoritatibus locupletibus ſupra demonſtratum eſt: Huius autem diſſidiæ in Gal. dictis cauſa, quòd uidelicet in corpore cerebri, aut in medio uentriculo principes perficiantur operationes nulla alia eſſe poterit quàm quòd nullibi in eius cómentarijs reperiatur liquidò ſuam explanaſſe ſententiam, fortè quia non ſatis illud perceptum ac cogitatum ei fuerat, nec linealibus demonſtrationibus confirmare potuiſſet, quare ſine ulla demonſtratione illud confirmare indecens erat, ac philoſophi grauitate auctoritateq; indignum: ut enim de ipſius animæ ratiocinatricis ſubſtantia ubiq; locorum ueritus eſt firmam proferre ſententiam, pari ratione de eius principibus facultatibus, cũ ſi incorporea ea ſit, ac in cerebro uelut in arce reſideat, eas functiones alio modo operari fortè cenſendum eſſet, quàm ſi inſitus calor uel ſpiritus, aut tota ipſius cerebri conſtitutio uel temperamentũ ſit. Qua de re indubitanter aſſerere audeo quòd ſi anima incorporea quædam ſubſtantia ſit, ac in ipſo cerebri corpore ueluti in domicilio habitet ad Gal. ſententiam, in ipſo quoq; cerebri corpore, ut diximus, eam principes operationes operari: & cum incorporea res quædam ſit, pro præcipuo organo ad eas obeundas, quia circa phantaſmata operatur, quæ dependentiam quandam cum materia habent, eo utitur animali ſpiritu, qui in cerebri corpore dictus eſt contineri per ipſum principes facultates cerebri corpori diſpenſans, ueluti eo qui in uentriculis continetur utitur(ut ſupra retulimus) pro ſenſibus et uoluntarijs motibus

perficien

[illegible] in proprijs eorum inſtrumentis,ad quæ facultatem tranſmittit:Conſonum nanq; eſt hunc ſpiritum animalem,quî in cerebri corpore continetur,otioſum non eſſe , ac non alia ratione animalem dici,quàm quòd eius ſit primum inſtrumentum,uelut milliès declarauit Gal.nec inſuper animam eo uti oportet pro externis operationibus, cùm abundans is ſit, qui in uentriculis habetur,ad perficiēda hæc munera deſtinatus,aptius ſiquidem exiſtens inſtrumentum, ac promptius pro ipſis obeundis quàm is qui in cerebri corpore exiſtit: Reliquum ergo eſt,ꝙ pro obeundis principibus functionibus anima hoc utatur ſpiritu animali,qui in cerebri corpore continetur,uelut primo eius inſtrumento,ſi incorporea ea ſit,ipſaq; functiones in eodem cerebri corpore perficiat,quo loco habitat:at ſi corporea quædam res ipſa exiſtat,& hæc aut inſita caliditas,uel ſpiritus cerebri,aut tota ipſius conſtitutionis ſpecies ſeu temperamentum ex ſeipſo has facultates habens,in ſemetipſo quoq; prædictas functiones principes operari cenſendum eſt,cùm nulli alteri parti eas initiet,atq; committat(ut priùs diximus)& ita pro obeundis ipſis nullo indiget animali ſpiritu,nec etiam eo, qui in ipſomet corpore cerebri continetur:ſuſcipit nanq; phantaſmata in ſeipſo,quæ & memoratur in eomet, & ſuper ea diſcurrit abſq; alio animalis ſpiritus auxilio,cùm eo non indigeat pro facultatis uehiculo uelut indiget in reliquis functionibus externis,habet nanq; eas in ſemetipſo,in propria eius conſtitutione ſeu temperamento,& propterea ex ſe operari potens eſt prout operatur,citra alicuius animalis ſpiritus ſubſidium. At mox inſtaret quiſpiam,ſpiritum aſſerens animalem in cerebri corpore conſiſtentem otioſum fore neceſſa

riò ſi eo anima non indigeat pro obeundis principibus fun-
ctionibus. Cui reſponſum ſit, non propterea ſuperuacaneum ac otioſum eſſe quia pro perficiendis prædictis functionibus principibus nullam fert opem, ſi anima corporea quædam ſubſtantia ſit, nam eo utetur anima pro ſenſibus perficien-
dis cùm longo tempore aut uehementer ipſos in proprijs in-
ſtrumentis operatur, & eo qui in cerebello utitur in diutinis ac uehementiſſimis motibus uoluntarijs: quod quidem olfe-
ciſſe uidetur Gal. 8. de uſu part. cùm aduerſus Eraſiſtratũ de uaria cerebri cõſtructione ac perplexu uerba fecit: Qua
re licet eo ſpiritu animali qui in uentriculis reſidet, pro obe-
undis prædictis externis functionibus tanquàm primo inſtru
mento utatur anima (ut ubiq; locorum teſtatus eſt Gal.) nòn tamen propterea indecens erit quòd in huius defectu, cùm .ſ. uehementer ipſa ſenſum & motum uoluntarium opera-
tur, ad eorum inſtrumenta facultatem tranſmittẽs, quòd hoc quoq; animali ſpiritu, qui in cerebri corpore eſt, tanquàm in
ſtrumento utatur: Illud quod nec unquàm uiſus eſt Gal ne gaſſe, mediaq; illa interualla, quæ partes tum cerebri tum cerebelli connectunt, eiuſdem ſpiritus eſſe uias, ut idem Ga. teſtatur. 8. de uſu part. Nec ĩſuper hoc quicquã pugnat his quæ ſuprà diximus de huius ſpiritus uſu, cùm, ſi incorporea ſit anima, eo præcipuè tanquàm primo inſtrumento ad exer
cendas principes iam dictas functiones in cerebri corpore utatur: interimq; eo pro externis operationibus perficiendis abutitur, licet eo primò qui in cerebri uentriculis continetur, pro inſtrumẽto utatur, ut priùs diximus: at ſi anima res quæ
dam corporea ſit, & eo non indigeat pro obeundis principi-
bus functionibus, cùm cerebrum in ſeipſo has habeat facul-

tates, ac in ſemet eas perficiat, reliquũ eſt ut hoc ſpiritu aniſ mali, qui in eo reſidet, pro reliquis eius operationibus exter nis exercendis utatur, nam propterea animalis dicitur, quia animæ inſtrumentum exiſtit, & quàmuis eo primò utatur, qui in cerebri uentriculis continetur, pro uehiculo facultatũ ad externa organa ſenſus et motus(ut Gal uiſum eſt) quia tamen ſæpenumero euenit, ut hic in uehementioribus ac diu tinis ſenſibilibus & motricibus operationibus conſumetur, ac ei paruum nutrimentum ex inſpiratione & plexu reticu lari ſuppeditetur, ea de re tunc hoc qui in eius corpore eſt, pro eodem uſu uti alienum à ratione non eſt. Hic ergo tribu endus erit uſus huic animali ſpiritui, qui in cerebri corpore continetur, tàm ſi incorporea, quàm ſi corporea quædam res ſit anima iuxta Galen. doctrinam, quæ principes operatio nes cuiuſcunq; fuerit naturæ ſeu ſubſtantiæ in cerebri cor pore(ut relatum eſt) operatur, quod ſatis rationibus, & au toritatibus, tanquàm uerum, ac Gal. decretis conſenum. abũ dantiſſimè fulcitum eſt: ſi qua tamen coniectari ſeu conſti tui poſſit ipſius cerebri pars, in qua eas perficiat, illa quòd medius ſit uentriculus, opinari non ſatis præter rationem ē Galeni placita ſupponentibus nobis de anima noſtra: quan quàm de ea perpetuò quòd de foris corpore organizato ad ueniat, quòdq; ei delegata à Deo benedicto immortalis & incorruptibilis creata ſit & credam, & firmiter teneam.

Perſuaſerunt uerò ſibi quàmplurimi (ut dictum eſt) ex Galeni ſententia, has principes facultates ſecretas ac lo cis ſedibuſq; ſeiunctas eſſe, decepti quidem ex his, quæ de earum operationum læſione aſſerit, cùm etenim au diſſent phantaſiam alias lædi poſſe ſalua ac conſtante

ratione & memoria, aliàs uerò aut rationem, aut memoriã cõturbari, reliquis duabus illæſis atq; ualentibus, ſtatim concluſerunt iſthæc prouenire non poſſe, niſi quæ effectrices earũ ſunt facultates locis ac ſedibus diſiungerentur: Quòd uerò una earum lædi poſſit altera illæſa permanente, phrenitidis exemplo. 4. de lo. aff. idem Gal. confirmauit, cuius duas conſcripſit ſpecies, ſeu ſimplices differentias, ex quibus deinceps tertia componitur, ut ipſe aſſerit: in quarum una imaginatio tantùm deprauatur, ut non modò in alijs uerùm in ſeipſo expertum fuiſſe teſtatur, cùm nanq; æſtate febre ardente laboraret, putaretq; feſtucas atri coloris ex cubili eminere, & floccos ſimiliter in ueſtibus eſſe, eos auferre dùm properaret nihil ſub digitis eductum inueniens, accuratiùs rurſus uehementiuſq; id efficere conabatur, cumq; amicos audijſſet, qui ſecum aderant, dicentes eũ floccos euellere & feſtucas colligere, illæſa in eo manente adhuc ratiocinandi facultate, reſpondit eos rectè dicere, proinde ut ei auxilium ferrent rogauit ne phrenitis ipſum arriperet, adhibitiſquè auxilijs curatus fuit: In altera uerò phrenitidis differentia accidit quòd cogitatio ſeu rationalis diſcurſus à naturali iudicio aberret, ueluti Romæ cuidã, qui cùm lanifico puero continebatur, eueniſſe ſcriptum eſt, hic intus ianuis obſeratis à cubili ſurgens ad feneſtram acceſſit, per quam et ipſe uideri, & prætereuntes uidere poterat, ex uitreis itaq; uaſis ſingula oſtendens, interrogauit, imperarent ne ut ea proijceret, illi uerò ridentes annuebant, tum ipſe deinceps proiecit omnia, cunq; interrogaret iterum ne puerum proijci iuberent, eo q; illi iuſſo & illũ met proiecit, huic nec imaginãdi functio erat ablæſa cùm ſingula uaſa proprijs nomẽ-

claturis probè nominauerit, neq; nominum memoria erat deleta, tantùm ergo cogitandi functio erat deprauata. Quòd autem ex his duabus differentijs tertia componi poſſit, licet exemplo non comprobauerit, eo tamen loco aſſeruit Gal. confirmauitq; libro de differentijs ſympt. cùm dixit. accidit plerumq; ut delirium ambas actiones obturbet, ut neque benè procedat imaginatio, neque debita fiat ratiocinatio. Interdũ una duntaxat læditur, ueluti Theophilo medico ægrotanti euenit, cui imaginatio tantùm oblæſa fuit, at illi, cuius hiſtoriam ſuprà narrauimus de lanifico. ſ. puero, iterùm ibi facta mentione, cogitationem ſeu diſcurſum duntaxat aberraſſe aſſeruit. Cœterum ꝙ memorandi facultati idem quoquè accidere poſſit Thucididis teſtimonio eodem loco confirmauit, qui nonnullos è peſtilentia ſeruatos, adeò omnium qui antea nouerant fuiſſe oblitos commemorat, ut non ſolùm ſuos familiares non agnoſcerent, ſed ne ſeipſos quidẽ. Ex his deniq; omnibus ſibi ipſis fortè perſuaſerunt quidã ex Gal. ſententia in diuerſis ſedibus atq; locis prædictas functiones principes ab ipſa anima exerceri, cùm una lædi altera illæſa permanente fieri haudquaquam poſſet, ſi in uno duntaxat loco cerebri perficerentur. Verùm cùm nos aliter ſentiamus, rationes quoq; aſſignare conabimur quomodo & ſi prædictæ functiones in una eademq; ſede perficiantur (ueluti ſupra probauimus) poſſit interdum una lædi, quæ uis earum ſit, alijs permanentibus illæſis, in ducem tamen atq; patronum Galenum perpetuò adhibentes. Pro huius ergo dilucidatione illud pro comperto in eiuſdem Gal. doctrina habẽdum erit, quòd ſiue corporea res quædam, ſiue incorporea ſit ratiocinatrix anima: eius functiones principes cùm in ce

rebro ab eadem exerceantur ex quauis eiuſdem cerebri in temperie lædi poſſunt, ſiue ea per eſſentiam ſit, ſiue per cõ ſenſum. quinimmò non tantùm ex eiuſdem intemperie, ue=rùm ex quouis alio uitio in prædicto cerebro exorto. Et ut ſummatim dicam, à quibuſuis ferè malis ipſius cerebri. Hoc non tantùm percipi poteſt ex his, quæ Gal. dixit lib. de diffe. Sympto. de phrenitide, & 4. de lo. aff. ut ſupra anno tauimus, per ea quæ aſſerit de ſcpore: uerùm etiam libro, 2. de cau. Sympt. circa finem, & lib. quòd animi mores corpo ris ſequantur temperaturam prolixo ſermone illud compro=bauit, cùm dixit, porrò à corporis malis uim animæ afferri, luce clarius in melancholijs & phrenitidibus & furoribus apparet. Nãq; ui morbi neq; ſeipſos neq; neceſſarios agno=ſcere: quod Thucidides quoque pluribus uſu ueniſſe ait, & in morbo peſtilente non multos iã annos deſæuiente, quã uel ipſi uidimus, proinde eſſe uidebitur. atque ob oculorum ſcra des ſeu ſuffuſionem, facultate ipſa uidendi nequaquàm per pexa, non cernere, ac pro uno tria uidere: ipſius uiſoriæ fa=cultatis non mediocris affectus eſt, id quòd phrenitidi eſt ſi=milis. Quod quidem Hippocratis. Plato. & Ariſto. autorita tibus confirmare non piguit: ueluti per otium quilibet uidere poterit, Hippocratem uidelicet lib. de aere. regio. & aquis, & in aphoriſmis quàmplurimis. Platonem uerò in Timeo præſertim, ac in alijs eius libris. Ariſto. lib. de parti. anima. ac de eorundem hiſtoria. & ſi Ariſto. in ſanis tantùm cor=poribus fortè loquatur. Hippocratis tamen atque Platonis dicta tàm in ſanis quàm ægris ueritatem habent, ut ex eo=rum decretis quiuis percipere poterit. Immutantur deni=que animæ functiones à cerebri uitijs præſertim principes,

ac quouis modo non tantùm uitiantur, uerùm ſi eius uitia ſupra modum augeantur, ualent ipſam ſi incorporea res ſit à corpore ſeiungere, & tandem dirimere. Si uerò *quoddam cerebri temperamentum ſit quæ ratiocinatur anima, cùm eius facultates ex eiuſdem cerebri eſſentia ſeu ſubſtantia conſequantur, oblæſo ipſius temperamento, neceſſariò principes uitientur functiones oportet. & ſi criminum affectio creuerit deſtrui omninò temperamentum eſt necesse, deleri facultates, & interitum ſequi: ut idem* Galen. *prealleg. lib. quòd animi mores corporis ſequantur temperaturas, decretum reliquit.* At *quid in hoc teſtes adhibere* Hippo. Plato. Ariſto. *ac* Galen. *opus eſt, cùm id quotidie obſeruare experientia liceat: conſpicimus enim quolibet ferè die à diuerſis corporum malis, diuerſas quoque noxas, diuerſimodèq; principes animæ functiones lædi, ipſo præſertim cerebro quomodolibet affecto: interdum una, ſæpenumero duabus & quandoque cunctis oblæſis. & ſi quidam eruditi uiri aliter ſentire uideantur.* Nã *& imaginationem & memoriam lædi poſſe affirmant, nondùm ratione deturbata: uerùm quòd ratio lædi poſſit ſeu ratiocinatio, conſtante cùm memoria, tum imaginatione, nequaquàm conſentiunt.* Cùm *neque argumentatio ulla, ut ipſi fatentur, neque euentus ullus, nec ulla prorſus experientia illud commoſtret.* Quomodo *nanque fieri poteris (inquiunt) ut mens ratiocinando labatur atque uacillet, niſi comentitia quædam illuſio ab imaginibus irrepat, quæ illam obturbet? quòd ſi afferatur phreniticus fictilia uaſa ab alto detrudens, dicũt, quòd hic ſi læſa mente malè ratiocinabatur, neceſſe ſimul erat eundem perperam phantaſia comprehendere.* Nã *quo ordine quaue connexione in ueram*

rerum cognitionem, ſimiliter etiam in turbulentos errores, falſamq; opinionem inducimur atque rapimur ſi qua horũ efficiẽs cauſa non præceſſerit? non igitur fieri poteſt (ut iſti inquiunt) quòd ratiocinatio ſeu mens offendatur, quin priùs comunis ſenſus, qui omnium interiorum primus ac infimus eſt, ſeu phantaſia, turbetur ſeu lædatur. At qui cur in hanc ipſi ſententiam proruperint, non parùm miror, cùm eius oppoſitum & ratio & auctoritas & experientia commonſtret. Ratio quidem, nam licet hæ operationes quendã inter ſeipſas ordinem obtineant, utpote qui ratiocinari non ualeamus ni imaginatiuæ opus præcedat: diſcurrit nanq; mens ſeu intellectus ſuper ea quæ in phantaſia ſeruata ſunt phãtaſmata, tam ſi ualeat quàm ſi non, interdum tamen diſcurſus oblædi poteſt in ſua propria eſſentia, cùm actio & facultas ſit ſeparata atq; ſeiuncta à communi ſenſu & phantaſia, nulla ſuſcepta offenſa ab ipſius imaginatiuæ oblæſione, nec à falſis imaginibus illuſa ſeu decepta: Nam quid quæſo obeſt, quòd imaginatio recte procedat in apprehendẽdis ſimplicibus, ipſa uerò mens ſeu intellectus diminutè ſeu deprauatè: aut nequaquàm circa ea operetur eius propria facultate læſa, & non à fictis ſimulacris ſeu imaginibus illuſa, uelut accidit cùm primò imaginatio læditur & ei diſcurſus conſentit, dependet enim mentis operatio à phantaſia, eò uidelicet, quòd ratiocinari nequit, niſi ſuper ea quæ in imaginatiua detinentur phantaſmata diſcurrat. at quòd benè uel malè illum perficiat diſcurſum ex ſeipſa habuit primò, nã cùm ualet, benè: cùm uerò malè afficitur, nõ rectè ratiocinatur. interdum per ſe, ſæpenumero uerò ſecundariò oblæſa, nulla prorſus offenſione ſuſcepta à comuni ſenſu ſeu phan

taſia,cùm facultas & actio ſit(ut diximus) ſeparata omninò,ac ſeiūcta ab ipſa imaginatiua. Nec propterea quòd omnium interiorum ſenſuum primus & infimus ſit communis ſenſus,perpetuò is priùs debet turbari ac offendi,quàm mēs & diſcurſus: nā quàmuis in uera rerum cognitione, cùm hæ facultates ualent ac naturaliter operantur,is ſeruetur ordò ac connexio: ut ratiocinari quicquàm nequeat mēs ni phātaſia priùs operetur,ac in ſeipſa phantaſmata & ſimulacra detineat.in morboſis tamen affectibus perturbari poteſt hic ordo ac connexio ſolui,cùm ex offendentium cauſarum ſeu affectuum diuerſitate,tùm ex maiori uel minori prædictarum facultatum præparatione,ex quibus fit ut modò una modò altera,alias uerò cunctæ functiones lædantur,ut paulò poſt declarabimus. Teſtatur hoc idem Gal.in quàm plurimis locis,potiſſimùm libro de diffe. ſympto.quòd.ſ.ratiocinandi functio lædi poſſit imaginandi & memorandi facultatibus illæſis permanentibus: id quod phrenitici exemplo,qui obſeratis ianuis ſingula uaſa per feneſtram protulit,comprobauit:at ſi uelint ꝙ huic quoq; imaginandi actio fuiſſet oblæſa: Gal.eodem loco oppoſitum ſentit inquiens,illi phrenetico neque imaginandi functionem fuiſſe læſam,neque nominum memoriam deletam,cùm ſingula uaſa propriis nomenclaturis probè nominauerit. quibus uerbis & id quoq; deſtruitur quod ipſi aſſerunt,quòd uidelicet cùm quiſpiam malè ratiocinatur de eiſdem,ſaltem opus eſt ſenſum cōmunem ſeu phantaſiam non rectè fingere, licet de alijs rectè imaginari contigerit.nam Gal.prædicto loco dicebat, quòd prænarrato phrenitico circa illa quæ male ratiocinabatur,imaginandi functio non erat læſa,nec nominum memo-

ria deleta: quo ſit ut circa eadem iuxta Gale. decreta contingat quempiam non rectè ratiocinari, memoria & imaginandi functione permanentibus illæſis. Ad hæc. 3. de lo. affect. cùm de memoria deperdita ac ſtultitia uerba facit, aſſerit, ſtultitiam eſſe intellectus ſeu diſcurſus amiſſionem, & quòd interdum accidat ut uitiata ratione, memoria quoq; lædatur, uelut læſa memoria rationem quoq; interdum lædi contingit. Nam utraq; affectio ex frigida cerebri intemperie ortum habet. Quibus uerbis liquido oſtendit Gal. rationem duntaxat poſſe interdum uitiari, quandoque ſimul cum memoria, imaginandi functionem nequaquàm offenſa ut in ſtultitia, quàm etiam in numero affectuum cogitandi functionem lædentium libro de Sympto. differentijs connumerauit, & non imaginationem. Hanc eandem ſententiam ſcripſit Aetius tetrablibijs ſermone & cap. 2. tractans de phrenitide, dum dixit. Differentiæ autẽ phrenitidis plures ſunt, ſed tres principaliſſimæ, aut enim imaginatiua facultas ſolùm læſa eſt, ſeruatur autem ipſis ratiocinatiua & memoria: aut ratiocinatiua ſolùm læſa eſt, ſeruatur autem imaginatiua & memoria: aut etiam imaginatiua læſa eſt, ſeruatur autem memoria. Quid clarius quàm ratiocinatiuam ſolùm lædi poſſe in quibuſdam phrenitibus, imaginatiua & memoria illæſis permanentibus? ut teſtatur Aetius: quod quidẽ etſi nulla ratio uel autoritas cõmoſtraſſet, quotidiana experientia comprobat: Vidimus etenim nos non ſemel, uelut & alij quidam non uulgares medici frequenter obſeruarunt, in ægris non paucis mentis læſionẽ, imaginatiua haudquaquã. Nec memoria affecta, nuperq; dum hæc conſcriberem, ijs qui mecum aderant obſeruari feci in quodã Fran-

ciſco Raimo nobili capuanæ: cui cũ ratiocinatio omninò prop ter febrem deprauata eſſet, nulla in imaginatione offenſa aderat, cùm ſimplicia cuncta rectè comprehenderet. Quòd ſi ratio, autoritas, ac experientia, non imaginatiuã duntaxat aut memoriã, uerùm & rationẽ ſeu diſcurſum ſolũ affici interdũ poſſe cõmoſtrent: quoniã cunctæ hæ functiones iux ta Gal. ſententiam in una eademq; ſede perficiuntur, in ip ſo uidelicet cerebri corpore, ut probatum eſt: non ab re in du bium uenit, qua ratione id fieri queat, cùm ſedibus non ſeiun gantur. Cuius quidem cùm non facilè ſit rationem tradere, non mirum ſi nonnulli non uulgares profectò, ſed eruditi ui ri, prædictas facultates ad Gal. mentem, locis ſedibusq; ſe iungere auſi ſunt, ut prius diximus. At nos ex eiuſdẽ Gal. monimentis edocti conabimur huius rei cauſas aſſignare, quàmuis eodẽ loco, eademq; ſedẽ prædictæ functiones perfi ciantur in memoria rurſus reuocantes Primò quòd ex cere bri uitijs (ut probauimus) eadẽ facultates lædi poſſunt ĩter dum una, interdum altera, quandoq; duæ uel omnes ſimul: cùm ab ipſo ſolo principio proueniant in eiuſq; proprio tem peramento conſiſtant uelut cunctæ aliæ functiones eius (et ſi non tantùm ab eo perficiantur) cuiuſcunq; ſubſtantiæ fuerit anima, proinde nihil aliud eſſe facultatũ eſſentiã ſeu ſubſtantiã, quã tẽperamenti proprietatẽ, quæ quidẽ cuilibet parti propria ac peculiaris inuenitur, à Ga. ſcriptũ reperitur lib. de multitu. & lib. 5. de lo. aff. quo fit ut ſi cõtingat, hanc peculiarẽ temperiẽ, à quauis cauſa, potiſſimũ ex una octo in temperaturarũ perturbari, ipſis quoq; uiribus noxã accide re neceſſariò oportet: magiſq; peculiarem offenſam uiribus excitari, prout illi debetur intemperantiæ, quemadmo

dum Gal.5.de lo.aff.& .3.de ca.Sympto. docuit, proinde euenit ut quàmuis in unamet alicuius partis temperamenti proprietate plures ſint facultates, ac eas ſtrenuè exerceat ubi temperatiſſima fuerit,& malè fungatur ubi intempe-rata fuerit pars:& eatenus malè, quatenus intemperata fuerit,uelut patet primo de præſagitione ex pulſibus. Vide re tamen liceat non omnes illico offendi, cùm intemperata pars efficitur:uerùm ſæpe unam,interdum aliam,quandoq; plures lædi conſpicimus,quemadmodum in naturalibus quo-que facultatibus cuiuſuis partis quotidie obſeruamus, una ui delicet uel duabus affectis,alijs illæſis permanentibus. Cu-ius rei teſtimonium pariter reddit Gal.eodem.5. de lo.aff. cùm de iocinoris affectibus uerba facit,&.6.ubi de renum affectibus & propriè de diabete pertractat,& magis uni-uerſaliter.3.de ca.Sympt.Illud quoq; mente concipiendum, quòd licet quædam facultates,cùm ualet pars cuius ſunt pro priæ,quodam ordine,quadam ue connexione,diuerſis tempo ribus ab ea exerceantur:ut uidere licet in naturalibus ipſis uiribus. Nã primò pars utitur familiarium attractione,dein ceps eorundem retentione & alteratione, ultimo loco quod alienum eſt excernit,peruertitur tamen ordo ſæpenumero, ſoluiturq; cõnexio cùm eadem pars intemperata reddita ſit, quod quidem effici poſſe nequaquàm arbitrandum eſt, niſi propterea,quòd cùm ex diuerſis cauſis ipſa affici queat, pro ratione maioris uel minoris præparationis dictarum fa-cultatum,ac pro cauſarum diuerſitate modò unam, modò al teram uel plures lædi contingit:uelut non tantum in faculta-tibus ipſis,uerùm etiam in febrium ſubiectis quotidie obſer uamus,nam quàmuis ſpiritus paratiores ſint quàm humores

parteſq; ſolidæ ad calorem præternaturam ſuſcipiendum cùm tenuioris ſint ſubſtantiæ, omniſq; tenuis ſubſtantia prõ ptius alteretur quàm craſſa primo de diffe. feb. & inſuper humores quàm membra: non tamen perpetuò quæ incipit febris diaria eſt, ſed putrida, ĩterdumq́; hectica eſſe poteſt, ut eodem primo de diff. feb. patet, cuius euentus cauſa aſſignatur prædictorum ſubiectorum maior uel minor præparatio, cùm magis lædi poſſit ab una uel altera cauſa, à qua primùm homo cæpit febrire. Pari modo nec illud mirũ uideri *debet quòd cerebro diuerſimodè affectio, quàmuis in eodem loco eademq; ſede principes eius facultates perficiantur, in proprioq́; eius temperamento conſiſtãt, unam interdum, aut alteram, uel plures earum lædi contingat, & quàmuis cũ ipſum cerebrum ualet, imaginandi functio præcedat, ſubſequaturq; ratio & memoria, paratiorq; ſit imaginatio ut lædatur: non propterea cùm intemperatum redditur, neceſſariò à quauis cauſa imaginandi functionem primò lædi oportet: uerùm indifferenter (ut de naturalibus facultatibus diximus) poſſunt una uel altera aut plures lædi, prout paratior una facultas inuenitur ut lædatur magis ab una uel altera cauſa.* Pro *maiori, ergo præparatione unius uel alterius facultatis ad hanc uel illam offenſionem ſuſcipiendam ac pro lædentis diſpoſitionis uarietate contingit unam modò uel alteram plures aut omnes principes facultates lædi, quàmuis in una eademq́; ſede perficiantur, ut diximus.* Concomitatur *inſuper hæc diuerſa ipſius cerebri pars quæ primò afficiatur, nam omnium principalium uirium animæ affectus in cerebro conſiſtere apud omnes medicos in confeſſo eſt, uelut 3. de lo. aff. teſtatur Gal.* Et *ne tyrãnorum ritu hæc affir-*

mare uideamur citra eiuſdem Gal.*authoritatem, ad ipſum confugiemus:Is.3.de lo.aff.dinumeratis quibuſdam capitis, ac cerebri affectibus,ex quibus diuerſæ principes functio= nes turbantur,dixit eos differre tum pro diuerſitate diſpoſi tionis,aut eo quòd magis uel minus eædem intenduntur, uel uarietate mixtionis dictarum diſpoſitionum , & hoc totum ex parte efficientium cauſarum, ac lædentium morborum, nanq; ex infrigidantibus cerebrum cauſis eiuſq; intempe= rie frigida memoriam lædi contingit, & ſi eædem uehe= mentiùs intendantur ſimul cum memoria læditur ratio, quæ affectio ſtultitia nominatur.*Similiter *quoq; accidit in lethar go ac omnibus ſoporoſis affectionibus,& ſi ex his imagi= nationem quoq; ueluti reſolui contingat:*Conſueuit *nanq; (eo dem* Gal.*autore)frigida ĩtemperies animalis actiones torpi das efficere,id quod animalia , quæ per frigora latere co guntur,haud obſcurè declarant,ac in frigidis medicamentis et cibis uidere,licet.*Ex *quibus cõcludo ad*Gal.*ſententiã ſtul titiam & obliuionem à frigore ortum habere,cùm uidelicet ex his cerebri corpus refrigeratum eſt,ut idem teſtatur.2. de ca.*Sympto: *Verùm ſi non uehementiùs intendatur frigi ditas,obliuionem cauſat,memoriamq; lædit:ſi autem inten datur,ſtultitia oritur:atq; mens ſeu cogitandi functio impe= ditur ac torpida efficitur,eodem autore.3.de lo.aff.ex oppo ſitis uerò cauſis calfacientibus uidelicet,uelut oppoſiti mor= bi in cerebro excitantur,ipſo immodicè calfacto,ita et oppo= ſita uitia,ut uigiliæ,deliria,phrenitides,diuerſimodéq; prin cipes functiones læduntur:nõ tantũ quia ex calidis afficiun= tur diſpoſitionibus,ſed ẽt quia leuiores aut uehemẽtiores exi ſtunt.*Nanq; *ex bilioſis ſuccis febrem ardentẽ generãtibus,*

ſi uapores ad caput aſcendant non multū nec admodū acres delirium oritur, eaq; princeps facultas potiſſimùm læditur, quæ minorē habet oppugnandi uim ut lædatur, hæc uerò phantaſia eſt, quare imaginandi functio tunc offenditur. At ſi multi acreſq; & uitioſi fuerint, non imaginatio ſed cogitatio aberrabit. Quòd ſi multi ac admodùm acres ſint, utræq; deprauātur: Nec diuerſa quoq; ratione orta phrenitis non nunquam mitior eſt, utpote cùm à pallida bile ortum habuerit, imaginandiq; facultas turbatur ceu promptior ac paratior ut à leuioribus cauſis lædatur, præſertim calfaciētibus. At ſi uehementior fuerit, cùm uidelicet flaua bilis eam parit, promptius mens ſeu ratio uitiabitur utpote magis apta ut ab hac offenſionem ſuſcipiat: ubi uerò fuerit uehementiſſima ex eadem flaua bile excitata, adeò tamen acri & calfacta ac ferè præaſſata ut uelut ferina ſint deliramenta, euenit ut tū imaginatio, tum cogitatio deprauentur: Ex his denique diſpoſitionibus calidis non modò aliæ atq; aliæ facultates læduntur principes eo quòd magis minuſq; intenduntur, & ſecundùm quòd magis minuſq; obnoxiæ ſunt hæ facultates his lædentibus cauſis: ſed ipſarum læſionis modus alius eſt ab eo qui à diſpoſitionibus frigidis excitatur, ex ipſis nanq; minus intenſis memoria primò, quòd ſi intendantur ratio quoq; læditur (ut diximus) ac imaginatio interdum ut in ueterno & læthargo, læſioniſq; modus uelut deficiens eſt torpidus ſeu reſolutus. At ex calidis diſpoſitionibus non ſiquidem uehementer auctis imaginandi facultas primò, & ſi intendantur mens & ratio, ac ſi uehementiùs intendantur utræq; affi-

ciuntur,eritq; earum læſionis modus non aeſ... - lutus,ſed deprauatus & errans,& proinde cerebrum ubi in morboſam intemperiem incurrerit neceſſariò Symptoma quod intemperiei familiare eſt inducit (ut.4.de præſag.ex pul.patet)nec tantũ ex oppoſitis ſeu diſpoſitionibus diuerſis cerebrum offendentibus contingit diuerſas principes functio nes lædi,eaſque diuerſimodè(prout promptius aut ægrius quæq; earum parata eſt)offenſam ſuſcipere,quinimmo ex uarietate mixtionis prædictarũ cauſarum quæ cũ multifor miter commiſceri queant,uaria cerebri uitia pariẽt pro mix tionis modo,uarias inſuper ex ipſis noxas contrabunt func ctiones principes,nam modò una,modò altera uno uel alio modo pro earundem etiam diuerſa præparationis ratione lædi conſpicitur,quæ quidem abnegare extremæ eſſet demen tiæ cùm in dies illud quiuis in ægris curandis etiam parùm exercitatus obſeruare ualeat. Et quàmuis hæ functiones prĩ cipes(ut diximus)in ipſius cerebri corpore perficiantur,non exigua tamen oritur in earum læſione differentia,cùm uidelicet cerebrum ipſum ſecundùm diuerſas eius partes primò afficitur. Cuius rei non immemor Gal.3.de lo.aff.teſtatus eſt cerebri affectus non tantùm inter ſe differre mixtionis uarietate,aut eo ꝙ magis minùſue intenduntur eorum cauſæ,uerũ etiam quia uentriculi cerebri interdum afficiuntur,interdum eius uaſa uniuerſa,interĩ humiditas quæ per eius corpus diſperſa eſt,aut cum ipſummet cerebri corpus intemperatum redditur:non enim uerendum eſt quòd pro ratione diuerſarum cerebri partium primò affectarum poſſint & ipſius uaria oriri uitia,ac diuerſæ functiones lædi, quã uis hæ in ipſius cerebri corpore ab anima exerceantur. Nã

alia ra-

alia ratione conſentit cerebri corpus cùm eius uentriculi primò afficiuntur, alio modo cùm eius uaſa ſeu humiditas, quæ per ipſum diſperſa eſt: Diuerſa quoq; ratione ipſæ functiones læduntur ſi ipſius cerebri corpus præternaturã primò afficiatur: quã inſuper ratione euenit ut interdũ una, interdum alia noxam ſuſcipiat, & ſi ſedibus non ſeiungãtur. Ex *quibus ſatis admodum demonſtratum eſſe cenſeo* Gal. *duce atque autore qua ratione contingat unam interdũ uel alteram functionem principem turbari, aut quouis modo offendi altera illæſa permanente, quamuis in uno eodemq; loco conſiſtant (ut diximus) ac ab ipſa anima in cerebri corpore exerceantur, quæ cùm hucuſq; à quibuſdam percipi non potuerint, conati fuerunt ad* Gal. *mentem ut ipſi fatentur, licet falsò, prædictas functiones locis ac ſedibus ſeiungere, maximam* Galeno *iniuriam inferentes, cum id apud eum ſcriptum nullibi reperiatur, quinimò ab eiuſdem monumentis alienum, eiuſq; ſententiæ pugnans omnino eſt, ut ex his quæ ſuprà diximus liquidò conſtare poteſt.*

QVOD NATVRALIS SPIRITVS IN GALEni Doctrina Admittatur: & non omnino abolendus ſit ut quibuſdam uiſum fuit.

QVI Naturalem ſpiritum in Gal.doc.tanquam non neceſſarium abnegant, hac prima ratione id probare conantur. Spiritus naturalis (inquiunt) ſi neceſſarius ſit nō propter aliud utiquè, niſi ut uehiculum naturalium facultatum exiſtat (altricis præſertim) ad membra ipſa. Atquì hæ cognatæ cunctis partibus ſunt, ueluti magneti lapidi uis qua ferrum attrahere poteſt, Gal.authore primo de lo aff.circa fi.quare ut eis ab aliqua parte uis hæc ĩfluat ſuperuacaneum eſt: Non ergo ſpiritus naturalis ad partes ipſas naturales facultates ſuppetit, & propterea neq; neceſſarius exiſtit. Poteſt & hæc eorum ratio corroborari Gal. auctoritate lib.artis medi.ubi de partium differentijs loquutus, quaſdam dinumerauit, quæ nec aliarum gubernationi præſunt, nec aliunde gubernantur: cum inſitas habeant à natura potentias à quibus reguntur: ut cartilago, membra-

na, os, ligamentum &c. At ſi ſpiritus naturalis nutriendi uim ad corporis partes deferat, nulla daretur prænarratæ differentiæ pars. & Gal. tanquam ſuperflua ponens condẽnandus eſſet. Inſuper cùm partium eſſentia permanens non ſit, ſed continuè diffles ac mutetur, uenis & arterijs (Gal. teſte primo de lo. aff.) indiguerũt, ut nutrimentum eis deferatur, ac innati caloris temperies ſeruetur. At per uenas nutrimentũ eis diſtribuitur, per arterias caloris ſymmetria ſeruatur: nullo ergo alio tertio nec ſpiritu naturali opus erit.

Deficit quoq; materia pro ſpiritus naturalis generatione, ut hi opinantur: Nam ſi qua eſſet materia ex qua naturalis procrearetur ſpiritus, ea uitalis ſpiritus eſſet, ex quo ẽt animalis gignitur: Huius uerò generatio prima in corde fit, & ab eo in uniuerſum corpus per arterias diffunditur, qua de re cùm multò plures ſint noſtri corporis partes, quæ ui egent naturali, quàm quæ animali, neceſſarium utiq; eſſet magnas, immò maximas arterias ad iecur peruenire, tantã uitalis ſpiritus copiam ſuppeditantes, quæ pro naturalis materia ſufficere poſſet: At per corporum diſſectionẽ & Gal. 4. de uſu part. conſtat ad ſimas tantum iocinoris partes, & eas quidem ualde paruas, arterias inſeri, per quas tanta ſpiritus uitalis copia ut ex ea naturalis gigni poſſet non defertur: quam tamen multam eſſe oportuiſſet, ſi ex ea naturales ſpiritus gigni deberent. At ſi quiſpiã dixerit non hanc eſſe ſpiritus naturalis materiam, ſed ſanguinem qui in iecore fit: eum eſſe non poſſe arguunt, cũ is craſſus ac turbulentus, nec dũ ab alijs humoribus emundatus ſit ut idoneus fiat ad eius generationẽ: deficit ergo materia. Sed nec locũ ĩ iocinore eẽ in quo poſſit naturalis ſpiritus generari, utpotè cùm nulla in

eo ſit cauitas ueluti in corde & cerebro manifeſtè cernitur, qua de re deeſt & locus pro eius generatione. Præterea canales ſeu meatus ſuppetunt per quos ubi genitus iam fuerit, ualeat ad membra deferri. Niſi quiſpiã dixerit per uenas unà cum ſanguine ſpiritum tranſire, quod tamen nec corpus uenarum patitur unica tantùm tunica contentum, nec motus ſeu pulſus indicat, qui uenæ non ſecus, ac arteriæ adeſſe deberet. Vltimo loco non dari ſpiritum naturalem probant, cùm nulla uia pateat, aeri quo is nutriri ualeat, uelu ti animalis & uitalis, deficeret ergo unus eius nutrimenti modus. Qua de re cùm nec finis adſit ob quem eum gigni oporteat, nec materia ex qua uel generari, uel cõſeruari poſſit, nec locus idoneus in quo gignatur, nec uia per quã ad mẽbra mittatur, ex prædictis probabilibus rationibus, iure omitti ac negari ad eorum mentem poteſt. Vt autem rei propoſitæ dilucidiùs ueritatem aſſequi ualeas, quid per ſpiritum intelligendum ſit animaduertas oportet. Eſt autem is ad Gal. mentem corpus quoddam calidum, tenuiſſimæ ac leuiſſimæ ſubſtantiæ, ex aere, et tenuiſſima, leuiſſima, ac ſyncerißima parte ſanguinis, ſeu ſeminis genitum. Quòd corpus ſit calidum patet. 5. de Simp. med. fa. quo loco innatum ſpiritum calidum appellauit: & commentario aduerſus Lycum: ita de alijs dicendum cùm ab eo calidaq; materia originem ducant. At quòd ſubſtantia eius ſit leuiſſima ac tenuiſſima apud eundem autborem patet. 3. de nat. facul. ubi aſſeruit omnium, quæ in corpore ſunt leuiſſimum tenuiſſimumq; eſſe ſpiritum. Quòd ex aere ac ſanguine halituoſo & tenui gignatur. decretũ reliquit Gal. 6. de uſu part. xi. ac. xij. meth. med. ac ſexcentis alijs locis. Quòd uerò ex ſe-

mine.14.de uſu part.& li.aduerſus Lycum patet. Huius
ſpiritus duæ primæ differentiæ iuxta eiuſdem autoris ſen-
tentiam aſſignari poſſunt, nam quidam fixi ac ſtabiles ſunt,
qui innati ab eo appellantur.5.de Symp.medi.fa.quidam ue
rò uagantes ac errantes ſunt & influentes. Hi uerò ſpiritus
qui inſiti ac innati dicuntur, cum in omnibus animantis parti
bus contineantur, non tamen undequaq; ſimiles ueluti nec et
ſanguis, adeò ī ſimplicibus ac primis, ſolidiſq; animalis par
tibus fixi ac implantati ſunt (ex ſanguinis ut diximus &
ſeminis leuiſſima, ac tenuiſſima parte geniti) ut toto uitæ
curriculo iidem permaneant: & ſi eorum ſubſtantia quoli-
bet ferè momento tum minor, tum maior conſpiciatur, nun-
quam tamen in totum diſſipatur. Nec parua eorum ſubſtan
tia in ſpatijs inanibus dictarum partium ineſt: immò potius
ea ueluti materia quædam, læuiſſimā etiamnum mutationē
expoſcens eſt, ad innati ſpiritus qualitatibus ſuis abſoluti
generationem. poterit autem hæc ſubſtantia ſpiritus innatus
appellari, cùm admodum ad naturalia opera perficienda cō
ducat: prout.5.de ſimpl.medi.facul. Gal.uiſum eſt. Hunc
ſpiritum innatum in ſemine contineri, ſpumoſoq; corpore, ele
mento ſtellarum proportione reſpondentem, primumq; fœ-
tus principium eſſe Ariſt.2.de genera.anima.ſcriptum re-
liquit. At Gal.ut qui non tantum ſemen effectiuum genera-
tionis fœtus principium, uoluit eſſe, ſed & materiale: ſic nec
ſanguinem menſtruum materiale principium, ſed effectiuū
quoq;, licet ualidiſſimum ſit in ſemine effectiuum, materia-
le pauciſſimum, in ſanguine contra, quod ad materiam ſpe-
ctat plurimum, quod ad uim & facultatem imbecillimum.
Hunc innatum ſpiritum, non tantùm ex ſeminis parte leuiſ-

ſima ac tenuiſſima, uerùm & ſanguinis menſtrui ſimili ſubſtantia gigni uoluit, licet ex ſemine magis: qua ratione ſæpe apud eum reperies (ut primo de ſanit. tue. & 2. de natu. facul.) ſemen opificis rationem obtinere, ſanguinem uerò materiæ, ab eo quod in eis præualet, ipſis principij denominationem tribuens: ita ut ex utriſq; ſimul permixtis, uelut unum fiat agens, unum motus principium ſeu effectiuum, ut utrunq; in unum motum conſpirent ac principium motus ſit idem: ut patet ex eius mente, tum. 2. de Sem. *tum. 14. de uſu part: quanq; hæc uis ſeu facultas in ſemine magis principatum obtineat, ut diximus: eſt nanq; ipſius animæ inſtrumentum primum, & ſi ſtoici ipſius ſubſtantiam eſſe autument.* Hic *ſpiritus eſt qui omnes actiones naturales adauget, qui cùm in pueris copioſiſſimus ſit, caliditate ſymetrus, ab* Hippo. Apho. *24. pri. lib. calor innatus appellatur, & ſi is uerè in triplici ſubſtantia contineatur, ea quam diximus ac reliqua, tum ſanguinea, ex qua carnoſæ partes generantur, tum ſeroſa ſeminis parte, ex qua ſolida finguntur.* Quapropter Gal. *hoc innatum calidum quod* ἀρχηγονον *ideſt primogenium uocare* Hip. *conſueuit, nil aliud eſſe quàm ſanguinem menſtruum, ſemenq; retulit lib. aduerſus* Lycum: *aſſerens ſe nihil nouiſſe præter hæc tertium, & propterea ijs qui creſcunt plurimus ineſt, & ijs qui conſenuere minimus.* Errantium *autem ſpirituum differentiæ à* Gal. *7. de* Hip. & Plat. *decretis, duæ conſcribuntur, una quarum uitalis ſpiritus, altera animalis dicitur:* Vitalem *appellat eũ qui in corde & arterijs continetur: eſt enim cor eodem autore. 6. eiuſdem, ſicuti arteriarum ita & uitalis ſpiritus, fer*

ueniiſq; ſanguinis principium, & fons: quo ſpiritu uitali medio cor, ceu fons (ut diximus)inſiti caloris, facultatem quadam ſingulis partibus tranſmittit, per quam & earum poſſit intimi caloris temperies ſeruari, cuius gratia ſpiritus is à corde confluit caloris delator. Quanquàm & alia quoq; ratione, pulſu uidelicet, prædictum innatum partium calorẽ cuſtodiat: prout patet lib de uſu pulſ. proinde actiones ſuas perficiunt ſingulæ partes, peculiari cordis temperie, qua pereunte ipſarum quoque actiones perire neceſſe eſt: prout ipſe. 5. de lo. aff. teſtatur. Alia differentia animalis appellata, non quòd ſubſtantia animæ ſit (ut Stoicis placuit) ſed quòd primum eius inſtrumentum in cerebro continetur, præſertĩ in eius uentriculis poſteriori & mediò: hoc ſiquidem cùm ipſa uoluntarijs actionibus unà cum ſenſibus præſideat, ad ſenſus omnes, tum ad eos motus, qui à conſilio & uoluntate prodeunt, utitur, ad prædictorum inſtrumenta eo medio facultatem ſuppeditans. An uerò tam uis ſeu facultas, quã ſubſtantia, ad prædicta ſenſus & motus inſtrumenta influat, uel uis tm̃, aut ad quædã uis, ad quædã uerò et ſubſtantia et facultas, cùm ad rem propoſitã ſcire non conferat, iure prætermittam. At lib. 12. method. meden. cùm de prædictis ſpiritibus uerba feciſſet, aſſeruit, quòd ſi naturalis quoquè aliquis eſt, utiq; is in iocinore & uenis continebitur. Quo loco & ſi ipſum dari non affirmet, nec omnino negauit, locum tamen ſignauit diuerſum à prædictis, iecur uidelicet & uenas ſi daretur: Eſt nanq; & ipſum inter tres principes partes dinumeratum, quibus animal gubernatur, altricis facultatis principium & ueluti fons, ſicut cor caloris, & cerebrũ ſentiendi atq; mouẽdi ab electione, Gal. teſte cũ. 9.

meth.med tum,5.de lo.aff.& 7.de Hip.& Plat.decr.De hoc ergo principio altricis ſeu naturalis facultatis in dubium uenit,nunquid inſtar aliorum duorum principiorum, cerebri uidelicet & cordis,alijs corporis partibus ſpiritum aliquem ſuppeditet,loco & uſu ab animali & uitali diuerſum, ge= nere tamen eis conſimilē ut qui uagans et errās dicatur,quã rōne ab innato diſcrepet,naturalis appellatus ut qui à princi pio naturalis facultatis genitus.iecore uidelicet,per eiuſdem proprios canales,uenas.ſ.in totum corpus diffundatur : quo medio naturales partium potentiæ ſeu facultates, conſeruen tur,quemadmodum à uitali à corde tranſmiſſo intimus ea= rum calor,in Symetria conſeruatur. Quod autem ſpiri tus hic naturalis tanq; neceſſarius in Galen.doctrina conce= dendus ſit,ex infra dicendis,cui uis,non tantum tibi, ſi ad= modum duræ ceruicis nō fuerit,probare conabimur,præſup poſito prius eo quod Galen.11.meth.med.decretum reliquit. Naturam ex tribus partibus conſtare ſpiritu,ſubſtantia car noſa,& ex ijs quæ uere ſolidæ dicuntur , ſingulaq; iſta= rum trium propriam habere pro ſua natura cum qualitatē tum quantitatem:ac qualitas earum ex congrua temperie ca lidi,frigidi,humidi,& ſicci conſiſtit:quantitas uerò ſolida= rum partium par ſemper manet numero duntaxat his qui inaugentur,qui uerò abſoluti ſunt etiam magnitudine , ſed carnoſæ ſubſtantiæ magnitudo uariatur etiam ſi animal non augeatur:pari modo & ipſius ſpiritus ſubſtantia tan= tùm non quolibet momento tum minor tum maior conſpici= tur. Virtus quoq; dictarum partium,uel in his tribus ſimul enumeratis additur,uel in eorum proprio temperamento cō ſiſtit,perpetuò ſui cuſtodiam requirens:cuſtodia uerò ſimi=

lium exhibitionem indicat, uelut ſublatio contrariorum. Proinde uirium ſubſtantiam, quæ ex ſpiritu (ut diximus) carnoſa ſpetie, ac ſolidis ipſis completur, ſi eam cuſtodire uelimus, ex his quæ ſimilia ſunt moliri cuiq; ſuam cuſtodiam conuenit, nempe ei quæ terrea eſt, eorum quæ magis ſunt terrea, & ei quæ humida, eorum quæ ſint humidiora: ad eundem modum & ei quæ magis aerea, eorum quæ plus huius ſubſtantiæ in ſe habent, ut propria cuiq; menſura ſeruetur, adhibenda ſunt. Galen. auctoritate eodem. xi. meth. med.

Ad hæc nulli in dubium uenit (prout primo de ſanit. tuend. & . 12. met. Gal. ſcriptum reliquit) fieri non poſſe ut cõtinuò noſtri corporis ſubſtantiæ quicquam non uacuetur aut immutetur, ueluti nec ullo alio generabili corpori contingit. Proinde medici officium eſt ut quæ ſubſtãtiæ portio defluit, eam apponendo reſarciat quod alteraſcit in debitam temperiem per contrariam alterationem uindicet, utrorumq; materiam naturæ propriam ſubminiſtrans. Harum porrò trium ſubſtantiarum nulla prorſus & alterationi & diſſipationi promptius ſubeſt, quàm ea quæ ſpiritus, ut quæ tenuior & halituoſior ſit: qua de re ſi aſſiduè ex ipſo calore aliqua portio digeritur, ſimulq; ab alijs cauſis & alteratur, ſimili corrigenda uenit ſubſtantia: aliàs uerendum eſſet nè aſſiduè diſſipata, nec per aliquod ſimillimum ſubſtantiæ prius euacuatæ, uel alterata et in debitã temperiẽ per cõtrariã alterationem non deducta, ut tum quantitas, tum qualitas quoad fieri licet naturaliter ſe habeat, uirium eſſentia quibus corpus regitur totum, & quæ uis eius pars uitietur, ac animal pereat: uel pars aliqua deperdatur. Ea de re libro. xi.

meth. Galen. ſpirituum cuſtodiam moliri ex reſpiratione ac tranſpiratione & qui ex ſanguine attollitur uapore, uel eius attenuatione ſeu in halitum ſolutione & quaſi aeratione, inquit, tanquàm hæc ſit eorum ſpirituum omnium ſubſtantia ſimillima. Particulatim autem uitalis ſpiritus irrigatur ac alitur ſiue nutritur ex inſpiratione & ſanguine: animalis uerò ex inſpiratione, ac ſanguine tenuiori, quem reticularis plexus ſuppeditat, prout. 12. method. patet. & 7. de Hippo. & Plat. decre. dixit, ſpiritum animalem ex uitali perfectius concoctio oriri: Ac. 6. de uſu part. hunc animalem ſpiritum aſſeruit exhalationem quandam eſſe ſanguinis benigni. Ex quibus patet, quòd quamuis ex reſpiratione ſeu tranſpiratione ſimulq; & ſanguinis exhalatione (ut ita dixerim) ſpiritus quicunq; gignitur, nutritur, ac cuſtoditur, præcipua tamen eius cuſtodia ac nutritio eſt, ex eiuſdem ſanguinis attenuatione ſeu aeratione: (quo(mea quidem ſententia) tum inſiti ſeu innati, tum uagantes omnes ſeu errantes ſpiritus, quodammodo conueniunt: cùm hæc ſit maximè ſimilis ac familiaris eorum materia, potiſſimùm innati. unumquodq;. n. ea ſubſtantia qua primùm genitum eſt ali etiam perpetuò conſueuit, prout Gal. aſſeruit libro primo de ſemi. circa finem. licet ex aere eorum qualitas æquè, uel fortè magis, cuſtodiatur, quod uoluit Hippo. innuere lib. de alimento dum dixit. principium alimenti ſpiritus, os, guttur, pulmo & alia reſpiratio. Nec te præterit innatum ſpiritum uelut in alijs corporis partibus, ita in iocinore contineri. Non enim fas eſt in alijs & non in iocinore reperiri, eiuſq; iocinoris naturam facultemq; in hoc potiſſimùm ſpiritu conſiſtere, uelut de alijs partibus ſupra relatum eſt. Quinimò conſonum*

eſt iecur ipſum uelut altricis ſeu naturalis facultatis principiū unum, ex tribus corpus noſtrum gubernantibus, multam copiam ſpiritus innati in ſeipſo continere: Non enim ſibi ipſi duntaxat gubernando dat operam, ſed tanquàm principium obtinens, alijs partibus materiam ad alimentum idoneā procurat. Amplius ſcio te nō ignorare, quòd īnatus hic ſpiritus tam in iocinore, quàm in alijs corporis partibus aſſidua cuſtodia egeat, cùm tota moles animaliū in perpetuo fluore ſit, & ni ſimilis altera ſubſtantia pro ea quæ defluxit, reſtituta ſit (ut diximus) ac Gal. primo de ſanit. tuen. teſtatur, euaporabitur certè atq; diſſipabitur uniuerſa, præſertī ſubſtantia hæc ſpiritus, quæ promptè propter ſui tenuitatē euaporat, ac diſſipatur. Verùm eius non tantùm in quantitate iuſtus modus ſeruandus eſt, ſed etiam in qualitate, quæ ſimilis eius temperiei ſubminiſtrari debet, quoad fieri poſſet. & ſi quale erat ipſum quod effluxit, tale prorſus adiungere aglutinareq; ei per totum liceret, optimum id ſaluberrimūq; planè eſſet: Hic autem iuſtus ſeruandi modus non aliter fieri ualet Gal. teſte primo de ſanit. tuen. quàm cibi, potionis, reſpirationis, & arteriarum motus, ope. Vltimo non te fugit quòd licet cor ueluti principium & fons (ut priùs diximus) innati caloris medijs arterijs ab eo ortis, aliarum partiū innatū calorē ſeruet, non tantū earū arteriarū motu, uerū ēt medijs ſpiritibus, in ſiniſtro eius uentriculo ortis, qui ueluti uehiculum caloris à corde confluunt, Gal. autore lib. de uſu pulſ. ex his tamen ſpiritibus calorē uehentibus, nullū aliud cōmodum partes, ad quas defertur, ſuſcipiunt, quàm ut intimi caloris temperies in eis ſeruetur. Hæc cuſtodia non tantū pulſu, uerùm etiā ex abundante naturæ gratia à prædictis

confluentibus ſpiritibus fit:nam propter hoc naturam in partibus inſeruiſſe arterias Gal.oſtendit.4.de uſu part.Quare non ab re eundem uſum præſtabit hic ſpiritus uitalis innato ſpiritui,& non alium:ipſum in propria temperie ſeruans ac qualitate decenti.& propterea uoluit.7.de Hippo.et Plato.decre.eo probe concocto animalem ſpiritum generari & non innatum.Immo.6.de uſu part.propterea purum ſanguinem inquit,ac tenuem in arterijs contineri oportuit,quoniam ſpiritui animali & non alijs partibus alimentum erat ſuppeditaturus.Excipiendæ ſunt tamen fortè partes quædā,quāuis pauciſſimæ:ut pulmo qui uaporoſiori ac tenuiori ſāguine pro eius nutrimento indiguit.Is nanq; ſanguis ſpirituoſus et feruens in corde genitus,non etiam,uelut qui è iecore ortus eſt,in alimentum proficiſcitur omnibus corporis partibus.6. de Hippo.& plato.decre.pari ratione nec uitalis ſpiritus, qui ueluti cordis caloris uehiculum,partium ad quas defertur ſymmetriam,proprij calidi,cuſtodit: & proinde innati ſpiritus earum in quo potiſſimum eſſentiam habet,in alimētum non proficiſcitur,ſed eum contemperando ſeruat, animalis tantùm materia ac alimentum:iuxta Gal.ſententiam præcitato loco.nec ſolùm ipſius innati ſpiritus,ſed carnoſarum ac ſolidarum partium caloris Symmetriam conſeruat, à corde tranſmiſſus. Nec quiſpiam fateri audebit animalem ſpiritum à cerebro diffuſum,in innati ſpiritus alimentum tranſire. Nam hic(ut calles)primum animæ inſtrumentum eſt,ad Gal.mentem.7.de Hippo.& plato.decre. tum ad ſenſus omneis,tum ad motus qui ex appetitione fiunt perficiendos ut. Reliquum eſt præter eam quam ex aere habet cuſtodiam inſitus ſpiritus,ut aliqua ſubſtantia ei quā ſimil-

lima reperiatur, poſtquàm ea quæ eſt uitalis, aut animalis ſpiritus non eſt, uelut aīalibus ſpiritibus inuenta eſt, nec minus & ipſius uitalis ſpiritus materia ac ſimillima ſubſtantia inueniri debet, ex qua præter aerem gignatur ac cuſtodiatur. His iactis fundamentis, pro ſpiritus naturalis neceſſitate, talis prima poteſt erigi ratio: In quacunq; corporis parte ſpiritus innatus reperitur, is præter aeris inſpirationē ſeu tranſpirationem, quadam ſanguinis exhalatione, aut (ut ita dixerim) aeratione pro eius nutrimento ac cuſtodia indiget: uelut quiſcunq; alius ſpiritus, Gal. decre. 11. meth: Sed in iecinore quod una eſt corporis pars, eaq; princeps innatus ſpiritus reperitur, in quo potiſſimùm eius natura conſiſtit ac uirtus, ut ſuperius oſtendimus, quare & cuſtodia & refectione eget, ut quæ difflatur portio eius quoad fieri liceat reficiatur: hæc non eſt alia à ſanguinis exhalatione quam ſpiritum uocamus, nec is uitalis eſt, quia non niſi in corde & arterijs continetur & Symetriam tantùm partium ſeruat, nec animalis propter prædictas cauſas: quare iure naturalis appellandus erit, cùm præter hos nullus alius reperiatur ſpiritus, & ipſemet Gal. 12. meth. aſſeruit. Quòd ſi naturalis quoq; aliquis ſpiritus eſt, utiq; is iecinore & uenis continebitur. Præterea ſi iecur principium altricis ſeu uegetabilis facultatis eſt, propterea quòd materiam procurat idoneam ad alimentum toti corpori, ad Gal. mentem. 6. de Hippo. & Plato. decre. iurè omnibus eius partibus id ſuppeditare debet: At cùm partium in triplici ſubſtantia conſiſtat (ut prædiximus) ſpirituoſa, carnoſa & ſolida, ſingulis ſimillimum alimentum impartiri debet: quare inſito ſpiritui idoneam præſtat materiam, ueluti & carnoſæ & ſolidæ parti.

Sed hæc non eſt alia quàm tenuiſſima & leuiſſima ſanguinis pars, quam etiam ſpiritum nominamus, nec is uitalis aut animalis eſt, iurè ergo naturalis appellandus. At *ſi quiſpiam dixerit iecur idoneam materiam ad alimentum procurare tantùm carnoſarum & ſolidarum partium, & non inſitorum ſpirituum: præter id quòd minus ſcitè dixerit, duo ſequuntur incommoda.* Primum, *quòd iecur non ſit ſufficiẽs principium altricis facultatis, cùm ſingulis partibus ſufficiẽs alimentum non ſuppeditet: & præter hoc aliud aſſignandũ eſſet principium, quod ſpiritui innato materiam præſtet: hoc autem quantùm à ratione alienum ſit, cuiq; patet: præſertĩ in* Galen. *doctrina exercitato:* V*niuerſam nanq; in animali nutricationem iecur procurat, ut.*7.*de* Hipp. & Plat. *decre. ſcriptum reliquit.* A*d hæc accedit ꝙ ſicut ſe habet ſpiritus uitalis ad animalem, qui perfectiùs concoctus in ipſum uertitur, ut patet.*7.*de* Hip. & Plato. *decre. ſic ſe debet habere alius ſpiritus reſpectu uitalis, ex quo perfectiùs concoctio ipſe oriatur.* Sed *hic non poteſt eſſe alius quàm naturalis ergo pro ortu, generatione, ac cuſtodia uitalis ſpiritus, præter aerem, neceſſarius eſt ſpiritus naturalis, præſertim cùm is quoq; animalis ſpiritus generationis materiam habeat, præter eam quæ ex inſpiratione et humorum exhalatione ut* Galen. *teſtatur eodem loco.* A*mplius, ſicut ſanguis tenuis, purus & uaporoſus in corde & arterijs contentus ex eo gignitur ſanguine, quamuis craſſior ſit, qui priùs in iocinore confectus ad cor per uenas diſtribuitur, perfectiùs tamen in eo elaboratus ac concoctus, ſic ſpiritus uitalis præter aerem, materiam ei quàm ſimillimam: prædicti ſanguinis exhalationem ſuſcipiens perfectiusq́; elaborans cor*

in ipſo gignitur.7.de Hippo.& Plato.decr. quæ non niſi per eaſdem uenas ad eum peruenit in iocinore genita, & per uenas diſtributa,quanquam craſſior & caliginoſior ſit. At quòd hanc ſanguinis exhalationem intra uenas contentam, ſpiritum naturalem nominemus, alienum non eſt cùm & animalem.6.de uſu part.Gal.dicat eſſe exhalationem quandam ſanguinis benigni,qui tamen & ſyncerior & tenuior naturali exiſtit. Inſuper ſi nihil in noſtro corpore planè eſt ſyncerum,ſed omnia omnibus mixta, non tamen æqualiter(ut Gale.teſtatur auctoritate Hippo.libro de alimento.6.de uſu partium) iurè in uenis ipſis non tantùm ſanguis,uerùm etiam ſpiritus continebitur:uelut in arterijs non tantùm ſpiritus ſed ſanguis,prout ipſe aduerſus Eraſiſtratum probauit. At is qui in uenis ſpiritus continetur nec animalis nec uitalis dici poteſt,cùm unus in cerebro,alter in corde & arterijs contineatur:merito ergo naturalis dici debet. Vltra hæc ſi in uenis aliquis continetur ſpiritus,is naturalis dici debet,cùm.12.meth.med.Galen. dixerit ſi naturalis aliquis ſpiritus eſt,utiq; is in iocinore & uenis continebitur,ſed in ipſis ſpiritus continetur, ut idem.6. de uſu part.ſcriptũ reliquit dùm aſſeruit arteriã tenuem ac purũ & uaporoſum ſanguinẽ cõtinere,uenã aũt paucũ eundẽq; caliginoſum aerẽ,ſeu ſpiritũ:conſueuit nanq; hæc Gal. confundere,ut patet pri.de diff.feb.meritò ergo naturalis ẽ & dici debet præſertim cũ eodem libro inquiat quòd reliquæ particulæ oẽs omniũ ſunt participes & Venæ & Arteriæ, quarũ hæ quidẽ exigui et eiuſdẽ tenuis atq; uaporoſi ſanguinis,Illæ uerò pauciſſimi et ipſe ſpiritus uerùm caliginoſi & craſſi. Cùm præterea tria ſint principia quæ ad Gal.

mentem corpus gubernant, & quodlibet ipſorum propriam continet facultatem diuerſi generis inter ſe, ac toti corpori quæuis ipſarum ex ſuo ueluti fonte diſtribuatur, ut patet 6. meth. & primo de arte cur. ad Glau. ſi cerebrum & cor proprijs ſpiritibus uelut inſtrumentis utentes, ſuas proprias ſuppetunt facultates, iecur pariter ſuam diſpenſons faculta tem ſuo utetur proprio ſpiritu tanquam inſtrumento, cùm et ipſum inter tria principia, non minùs quàm reliqua, corpus gubernet: At cùm naturalis facultatis ſit principium, etiam ſpiritu naturali medio toti miniſtrabit, uelut cerebrum animali, & cor uitali: Epar enim, cor, cerebrum, & teſtes communiter uniuerſo corpori principia ſunt uirtutum: ut Gale. inquit. 2. de arte cur. ad Glauc. At ſi quiſpiam dixerit contrarium ſentire lib. artis medi. & primo de lo. affect. ex his quæ paulò poſt dicemus reſponſio patebit. Spiritum ergo naturalem ad Gal. mentem & dari, & neceſſarium eſſe prædictis hiſce rationibus probatum eſſe reor: cùm. n. propter inſiti iocinoris ſpiritus & aliarum partium inſtaurationem ac cuſtodiam, tum ut materia ſit uitalis ſpiritus, uelut & is animalis: in iocinoréq; generari tanquàm naturalis facultatis ſeu altricis fonte ac principio, alyſq; partibus per uenas tranſmitti pro earum prænarrato uſu. At ſi quiſpiam adhuc eum inficiabitur aſſerens propter quid de eo ambiguè Gal. loquutus fuerit. 12. meth. cùm dixit. quòd ſi naturalis quoq; aliquis ſpiritus eſt, utiq; is quoq; in iocinore & uenis continebitur. Ei reſponſum ſit, primò eo loco Gal. ſpiritum naturalem non negaſſe. ſecundò ſub conditione loquens, locum in quo contineretur aſſignaſſe. tertio quòd non mirum ſi ſub conditione de eo uerba fecit, nam ſi de

uitali

uitali ſpiritu qui euidentior erat.non æquè aſſeruit euidentem eſſe demonſtrationem ueluti de animali,eò minùs euidens demoſtratio eſſe poterat ipſius naturalis,qui & puritate & tenuitate ab ipſo uitali deficit:eſt nanq; craſſior ac caliginoſior ueluti & ſanguis qui in ipſo generatur craſſior & rubrior : at qui in corde tenuior et flauior eſt.6.de Hip. *&* Plato.*decre. neq; euidentis alicuius motus (ut cerebrū & cor) exiſtit iecur ipſum, eodem teſte præcitato libro, quò euidens quoq; naturalis in eo pateret ſpiritus:non ab re igitur ſub conditione de eo uerba fecit, propterea quòd de eo ſatis euidentem demōſtrationem non habere, & non ut ipſum pænitus negaret,ut quidam uolunt. Conſueuit nanq; de his rebus quarum euidentem demoſtrationem non haberet,nil temerè pronuntiare ſed ſub dubio loqui,ueluti & de animæ ſubſtantia,& cauſa fœtuum formatrice,ubiq; locorum & præſertim lib.de fœtus formatione,&.9.de* Hippo.*&* Plato.*decre.ambiguè loquutus eſt.*Non *igitur in* Gale.*doctrina abnegandus eſt naturalis ſpiritus,quinimò propter prænarratas cauſas,ac uſus,tanquàm neceſſarius admittendus.*Et *ſi linearibus exquiſitis demoſtrationibus ac euidentibus confirmari nequit,ſatiùs eſt probabilibus credere & acquieſcere,quàm ipſum pœnitus negare:præſertim cū nec ueritati nec* Gal.*doctrinæ repugnet.* Q*uinimò cùm.9. meth.fateatur,tres diuerſi generis facultates animal gubernare,qualibet toti corpori ex ſuo ueluti fonte diſtributa, de naturali facultate minime id uerificari poſſet, cùm ſingulis partibus ſit cognata ad eius mentem,niſi ſpiritus hic naturalis uniuerſis à iocinore ſuppeditaretur,quo innati earum ſpiritus,quibus potiſſimùm naturales perficiunt ac proprias*

functiones, ſeruentur: ut paulò poſt dicemus. Reliquum *eſt rationes eorum qui contrà ſentiunt, quas ſupra portauimus, diluere: quod quidem admodùm erit facile.* Nam *ad primam qua tentant ſpiritum naturalem deſtruere propter ea quòd uehiculum non eſt naturalium facultatum, cùm nutriendi uis cuicunq; parti inſita ſit: dicimus ad* Gal. *mentem quòd è ueſtigio cùm noſtri corporis partes conſtructæ ſunt, cognatas habent eas quas diximus uires naturales, et propterea ut eis à iocinore per naturalẽ ſpiritum deferãtur opus non habent.* At *cùm earum eſſentia & natura permanens non ſit, iurè præter id quòd à corde eis confluit, iocinore indigent, quòd alimẽtum eis ſuppetat: eſt enim ipſum propterea altricis facultatis principium.* Hoc *alimentum, ut ſupra probatum eſt, non tantùm carnoſis & ſolidis partibus, imò etiam innatis earum ſpiritibus ſuppeditare debet: ex quo diſtributo alimento conuenienti & ſimillimo, ut opus eſt, partium tum natura, tum uirtus, quæ in prædictis tribus conſiſtit, potiſſimùm tamen in ſpiritibus, conſeruetur.* Naturalis *ergo ſpiritus appellatur, non quòd naturalis potentiæ ſit uehiculum, ſed quia ad ipſas partes diſtributus, alimẽtum præſtans innato ſpiritui, quo præcipuè operationes naturales perficiuntur, ipſas facultates ſeruare ac in partibus cuſtodire uidetur.* Ex *quibus dicta* Gal. 9. *method. primo & ſecundo de arte cura. ad* Glauc. *& ſi pugnantia aſſerere appareat, cum his quæ primo de lo. aff. aſſerit, & lib. artis medici. concordari poſſunt.* Nam *licet inſitæ ſint partibus quatuor naturales facultates, quas ex propria earum eſſentia & natura perficiunt, præſertim ſpiritu eis inſito, quia talis natura ſeu eſſentia permanens non erat, aliquo indigue-*

runt principio inter reliqua, quod idoneam alimenti mate-riam ſuggerens, tam carnoſæ & ſolidæ, quàm inſiti ea-rum ſpiritus ſubſtantiæ eſſentiam ac naturam earum con-ſeruaret, & per conſequens uires ac naturales facultates ea rum quæ in his conſiſtunt: hoc autem iecur eſt, hac ratione naturalis ſeu altricis facultatis principium, ac ſpiritum na-turalem ſuppeditans, & quodammodo uim ſeu naturalem facultatem toti corpori diſtribuens. ut. 7. & . 9. meth. et pri-mo de arte curat. ad Glauc. ſentire uidetur Galenus. ſuppe-ditatur deniq; ab hepate ſpiritus materia propriè & non naturalis facultas: uelut à cerebro animalis facultas & non materia, præterquàm ad oculos: et a corde pro caloris Sym metria conſeruanda, utraq;, materia uidelicet: & uis ſeu fa-cultas princeps: nanq; principium nuncupamus, non modo quòd uim ſeu facultatem, uerùm etiam quod materiam ſup peditat, ut patet. 6. de Hippocr. & Plato: Decre. Pari-ter ad Gale. autoritatem libro artis medi. liquet reſponſio, nam neq; nos negamus quaſdam partes à ſeipſis guberna ri inſitas à natura potentias habentes, à quibus reguntur: ue rùm eas alimento non indigere alienum à ratione eſt aſſe-rere, cùm iecur ipſum toti corpori idoneam procuret mate-riam ad alimentum: nec eas innato ſpiritu carere quiſpiam dixerit, cùm in hoc earum potentiæ præcipuè eſſentiam ha beant. Non immeritò ergo, cùm huic quoq; ſpiritui innato, al terum iecur pro eius alimento ac conſeruatione naturalem pariat, eo indiguerunt, pro ſeruanda earũ partiũ natura. At ſi quiſpiam obijcerit non poſſe hunc ad eas peruenire, cũ ua ſa ad ipſas non perueniãt. Reſponſum uolo eas permane-re non poſſe citra alimentum, conſpicimus nanq; in dies

eas nutriri,quare ad eas illud deriuari neceſſum eſt, & ſi neq; uena eis inſeri conſpiciatur,prout Galen.aſſeruit.3. de natu.facult.circa fi.per quandam tamen quaſi traditionē uel porrectionem(quam græci διαδοσιν appellant) alimentum ad eas tranſumitur ſeu transfertur.quare eò magis ſpiritui innato earum diffunditur naturalis pro eius alimento,quò tenuior ac leuior ē quàm reliqua ſanguinis pars, quæ pro carnoſa ac ſolida earum reficiēda ſubſtantia,trāſfunditur:quàmquàm patentes ductus non ſint. *Quod autem Galen.ſcriptum reliquit primo de lo.aff.aſſerens,quòd ſi partium eſſentia permanens fuiſſet,neq; arterijs neq; uenis indiguiſſent:uerùm quia nutrimento egent, ſeruareq; oportet intimi caloris temperiem,hanc ob cauſam & uenis & arterijs indigebant:nihil obſtat quò naturalis ſpiritus dari non debeat,nam per uenas per quas carnoſis & ſolidis partibus alimenti materia diſtribuitur,per eaſdem ſpiritibus ipſis innatis idonea diffunditur materia qua alantur,nec minus & ſpiritui uitali,ut diximus,quæ ſanguinis in ipſis contenti exhalatio quædam eſt,purioris ac ſyncerioris ſubſtantiæ,quam ſubſtantiam,ſpiritum appello naturalem,Simillima exiſtens & pro innati & uitalis alimento:hæc ergo congrua fuit eorum ſpirituum uia (per uenas uidelicet) uelut & aliarum partium nutrimenti.* *Pro eo etiam quòd materia deſit pro ſpiritus naturalis generatione,ut ipſi opinantur,ipſum negare auſi ſunt.At nos cum ipſis aſſentimus,ſpiritum uitalem nec poſſe eſſe, nec eſſe ſpiritus naturalis materiam,immò è contrà hunc illius:uerùm cùm aſſerunt neq; ſanguinem qui in iecore conficitur poſſe eſſe,*

cùm is craſſus ac turbulentus ſit,longè diſſentimus: Nam li cet qui in iecore generatur ſanguis ex propria eius carnoſa parte,quæ rectius parenchyma dicitur,ac in uenis continetur craſſior & turbulentior ſit,quàm is qui in arterijs conſpicitur:tamen negandum nequaq; erit ex eo poſſe naturalem generari ſpiritum,qui pari ratione à uitali declinat, qui in corde & arterijs continetur,uelut & ſanguis . nam & proprio eius temperamento ac natura,peculiariq; cordis temperie,qua medijs arterijs participat,& ſi exiguæ ſint,quia tamen ſeruant caloris in eo Symmetriam,ut patet.4.de uſu part.poteſt propterea proprijs ſuis uiribus utens quæ non minus in eius ſpirituoſa potiſſimùm parte conſiſtunt alimenti materiam ad ſeipſum delatam aſſimilare,pro eius alimẽto primò,ſecundariò uerò quod in eo redundat,uelut ipſi ſuperfluum toti diſpenſans.In hac aſſimilatione quis negaret ſimillimam ſpiritui innato ipſius ſubſtantiam conficere, pro prædicti inſiti ſpiritus cuſtodia ac alimento:hæc autem ab eiuſdem ſanguinis qui in eo conficitur exhalatione alia eſſe nequaquàm poteſt.Nàm hæc ſexcenties dicta eſt, ſimilliſmam eſſe ſpiritui ſubſtantiam,ex ſanguinis tenuiori ac ſinceriori parte genitam. At quæ ſufficiens eſt pro ipſius inſiti ſpiritus alimento ab eo reponitur, quod autem redundat, ueluti & reliquum ſanguinem ab eius parenchymate genitum,ad alias partes propellit tanquàm ſuperfluum: qua ratione ipſum iecur in numero trium principiorum corpus diſpenſantium reponitur.Hæc eſt illa materia conformis ac ſimillima pro generatione ac alimento innati ac uitalis ſpiritus:qua de re non tantùm ſanguis,qui in iocinore conficitur, idonea poteſt eſſe materia pro naturali in eo ſpiritu gene-

rando, uerum & eius cauſa efficiens ſimilis ac proportiona ta pro eiuſdem ſpiritus generatione i eo reperitur. Spiritus ſiquidem innatus eius, in quo eiuſdem iocinoris natura præ ſertim conſiſtit, qua ratione ſpiritus quoq; naturalis appella ri meretur, ab ipſo quoq; ſpiritus uim accipiens, ueluti & is, qui à propria cordis natura & potiſſimùm ab eius ſpiritu inſito gignitur, uitalis, & qui à cerebro animalis dicitur. adeſt ergo pro ſpiritus naturalis generatione iocinori abun dans ac apta materia, nec minus & potens cauſa efficax.

Cùm autem nulla adſit in iocinore cauitas, ueluti in cor de & cerebro, in quo poſſet naturalis ſpiritus generari, illũ quoq; hac ratione negarunt. At nos dicimus quòd uelut in eo uiſcere pro ſanguinis generatione natura magnum unum ſinum ueluti ciſternam quandã nõ fabricauit, ne breuiſſimo tempore in eo ad ipſum tranſmiſſus ſuccus manſiſſet, ac in ſanguinis abſolutionem tranſmutari non potuiſſet, raptus ſi quidem ab impetu diſtributionis: & propterea ut diutius in eo perſiſteret, ac perfectè alimentum alteraretur, ac in ſan guinem mutaretur, machinata natura eſt trãſituum ſeu uia rum anguſtias, quemadmodum in alijs locis hoc machinata eſt: ut in uentriculo pyloron, in inteſtinis inuolucra, ante te ſtes arterias & uenas inuolutas, in capite plexum retifor mem. In quibus partibus cùm natura uoluerit diutius mate rias morari, tranſitum ipſis difficilem molita eſt. ut tradit Gal. 4. de uſu part. Pari ratione nec pro ſpirituum natura lium generatione talem in iocinore ſinum natura non fabri cauit, cùm materia eius diutius in eo non manſiſſet, tum quia attingi minimè potuiſſet ab omnibus inſitis iocinoris ſpiri tibus, à quibus ipſe naturalis gigni oportebat: Et propterea

aut prædicti naturalis ſpiritus generatio prohibita eſſet, aut deterior fieret. Non *ab re ergo permanens diutius ſanguis in tenuiſſimis iocinoris uaſis, & perfecti ſanguinis generationis cauſa fuit, & abſoluti ſpiritus naturalis.* Quin- *imò & in generatione animalis ſpiritus ex ipſo uitali hoc idem natura machinata eſt, reticularem plexum conſtituēs, in quo diutius uitalis ſpiritus permanens ualeat perfectè in animalem tranſmutari.* Sicut *ergo ex iocinoris propria carnoſa ſubſtantia ſeu parenchymate alimentum in tenuibus eius uaſis detentum, poteſt perfectè in ſanguinem uerti: ſic ex eiuſdem iocinoris inſito ſpiritu tenuior prædicti ſanguinis pars, diu in ipſis detenta, ualet in naturalem ſpiritum uerti.* Accedit *ad hæc, quòd nec ipſe adeò lucidus & ſyncerus eſſe debebat, uelut animalis aut uitalis, ſed quantùm uitalis ab animali deficit, tantū naturalis à uitali: ut poſſit ille æthereus, uitalis aereus, hic (cùm uaporis ſimilitudinem gerat) uaporoſus appellari: non ergo deficit locus pro eius congrua generatione.* Dum *autem ſpiritum naturalem deſtruere conantur quoniam canalis aut meatus aliquis non ſuppetit, per quem ualeat ad membra deferri cùm genitus fuerit: ſatis admodum ad hoc* Reſp. *patet.* Nam *ueluti per arterias à corde ortas uitalis ſpiritus ad membra defertur, ita & per uenas, à iocinore ortas, naturalis ad eadem membra pertranſit.* Et *ſi dixerint in uenis eum contineri non poſſe, cùm unicam tantùm habeant tunicam: dicimus nos eam ſufficere pro naturalis ſpiritus detentione:* Nam *cùm is non tenuis ac aereus ſit, ueluti animalis ac uitalis, ſed turbulentus ac uaporoſus, utpote ex craſſioris ſanguinis attenuatione ſeu halitu ge-*

nitus, propterea diſſipari, ac diſſlari per uenarum tunicas nequit. & cùm aſſerunt oportere inſuper eaſdem tunicas pulſare, ueluti & arterias, non poſſum tantos uiros non mirari ſupponentes per hæc uerba, propterea arterias continuo motu agitari, quia ſpiritus continent, at hoc quantùm à Gal. mente alienum ſit, quilibet lib. an ſanguis in arte. natura contineatur, & 7. de Hipp. & Plato. decre. percipere poteſt. quibus locis aduerſus Eraſiſtratum arterias, non propterea quòd ſpiritus in earum cauitatibus continent, moueri, ſcriptum reliquit, ſed ob uirtutem à corde in tunicas ipſarũ tráſmiſſam. Nam ueluti ſubſtantiæ ipſarum initium cor exiſtit, ita ab eo illico motrix facultas ad ipſas delegatur, quæ ipſi cordi innata eſt. At cùm innatus motus, diſtenſionis uidelicet, iocinori non adſit, pariter nec uenis ab ipſo ortis, & ſi ſpiritum naturalem in eo genitum contineant, haudquaquàm eo motu agitabuntur: cũ nec arteriæ propterea quòd ſpiritus ſunt receptacula, diſtenſionis & contractionis motu moueantur, ſed quia talem ſuſcipiunt in earum tunicis à corde facultatem, utpotè ab eo ortis: Sufficientes igitur canales ac meatus naturalis ſpiritus uenæ ſunt, cùm & craſſius eiſdem naturæ is ſit, nec propterea eas continuè diſtenſionis motu agitari opus eſt, ueluti nec arteriæ quia ſpiritus uitalis receptaculum ſunt, propterea mouentur, ut diximus. Vltimo loco quia nec aeri patere uiam conſpicitur, ut eo ueluti et reliqui ſpiritus, is qui naturalis dicitur, nutriatur: hac quoq; ratione ipſum deſtruere conatur. Cui reſponſum uolo quòd nec hæc nutritionis uia ſpiritui naturali deficit, nam ad ſimas eius partes arteriæ inſeruntur, ut Gal. patet. 4. de uſu part. non propter aliud niſi ut refrigerationem eis partibus

ſuppeditent.quem uſum & gibbæ hepatis partes quodammodo ex continuo ſepti tranſuerſi motu eis uicino ſuſcipiunt quod quidem abundans eſſet ſpiritui naturali in iecinore contento,pro aeris participatione. Nàm cùm craſſiuſculus ac uaporoſior,is ſit,ſanguinis potius exhalatione, quàm aere alitur,& præter hæc nemo unquàm negabit,apertiones orificiorum arteriarũ ad uenas,quas Græci ἀναστομάσεις appellant,præter alios,quos præſtant uſus propterea factas eſſe,ut reſpirationis ac pulſuum utilitas, non tantum cordi & arterijs,ſed cùm eis,uenis etiam diſtribueretur:prout decretum reliquit Gal.6.de uſu part.per quas iecur quoque promptè & reſpirationis & pulſuum utilitatis particeps eſſe poterit.Per dictas ergo reſerationes poſſunt, & naturales ſpiritus in uenis & iocinore contenti,tanta aeris utilitate participare,quanta egent pro eorum alteratione ac alimento. Ex his ergo patet,quanti momenti ſunt eorum rationes,qui naturalem ſpiritum ad Galeni mentem pœnitus negarunt.

QVOD EXQVISITA TERTIANA AD GAL. SENTENTIAM IN GENERE ACVTORVM MORBORVM REPONENDA SIT.

HAVD Iniuria medicorum plurimis hæſitare contingit num tertiana febris in acutorum morborum numero connumeranda ſit. cum & tertiana ipſa non uno modo dicatur, nec acuti morbi ſimplicis, ac unius tantùm naturæ in Hippocr. & Galeni doctrina eſſe reperiantur. Duo hæc igitur primam, atq; præcipuam dubitandi cauſam præbuerunt. Adde tertium, quia nec alicubi ferè compertum eſt Hip. aut Gale. de hac re certã proferre ſententiã: Quapropter uolens ipſe propoſiti quæſiti ueritatem indagare ſimulq; (ab eorundem decretis non decedens) quid ſentiam aſſerere, terminorum primò exactam notitiam tradere, rationibus deinceps & prædictorum præſertim autoritatibus quam ſentio ueritatẽ fulcire conabor, & demum quas aduerſus in medium afferre conſueuerunt dubitationes, ſoluere nõ grauabor: ut exinde irrefragabilis propoſitæ rei ueritas cunctis pateat.

De febre ipſa (quoniam eius eſſentia iuxta Gale. ſententiam. 6. de morb. uulg. non ſecundum Hip. modò ac præclariſſimos medicos, ſed etiam ſecundùm communem omnium hominum conſenſum, eſt præternaturam caliditas, maximè quidem in totum animal diffuſa, ſin minus aut omnino

uel in pluribus partibus uel in nobiliſſimis accenſa) uelle nos modò, ut rem longiſſimis uerbis tractare uideamur, diſſerere, num eius caliditas fuerit eadem uel diuerſa cum naturali caliditate, & ſi eadem, nunquid numero uel ſpetie aut genere eadem, & ſi diuerſa, quibus differant, pœnitus abſtinere decreuimus: cùm & præter morem noſtrum ſermonē protelare opus eſſet, ſtudioſisq́; confuſionem potius, quàm doctrinam pareremus, & quæ ab alijs ſexcentis in locis prius tradita ſunt, nulla exinde utilitate percepta, hic conſcriberentur. Iure igitur hæc res Conſiliatori, Gentili, Niccolo, ac huius claſſis alijs tractanda relinquatur. Tantùm cùm Gal. lib. de ca. morb. dicamus febrem eſſe totius animantis calorem immodicum: Vel, ut. 8. meth. med. aſſerit, febrem calorē eſſe adeò immodicè auctum, ut & hominem offendat & actionem lædat: Vel ut cōm. apho. 16. pri. lib. ubi febrem retulit eſſe conuerſionem natiuæ caliditatis in igneā. Huius tria eſſe genera primo de diffe. feb. ſcriptum reliquit pro ratione triplicis ſubſtantiæ, quæ noſtri corporis naturam conſtituit Hip. authore. quas ſubſtantias cōtinentia, contēta, & impetum facientia nominauit. Continentia, appellans ipſius corporis partes ſolidas, contenta humores, & impetum facientia ſpiritus: febrilis nanq; diſpoſitio aliàs ex alio de prædictis incipit, prout una magis quàm altera ſubſtantia, ab una uel altera cauſa præter naturam, calorem ſuſcipere parata eſt. In quacunque enim earum primùm ſuſcipitur præter naturam caliditas, genus aliquod febrium conſtituitur: ut ſi in ſpiritibus diaria dicta febris generatur, ſi in humoribus, putrida, ſi in partibus ſolidis hectica gignitur: ſpiritus dico, humores, & partes ſolidas cordis & non

aliarum partium, cùm & ſi ſpiritus omnes totius corporis & humores uel ſolidæ partes præternaturam calfactæ ſint, quæ uerò in corde continetur, non adhuc, neq; febris dici poteſt, neq; eſt: pro ut Gal. ſexcentis in locis, præſertim eodem libro primo de diff. feb. teſtatus eſt. Ipſius nanq; cordis aliquam prædictarum ſubſtantiarum calfactam eſſe præter naturam opus eſt, ſi febris gigni uelit: ſpiritum uidelicet ſi diaria, humores ſi putrida, & partes ſolidas ſi hectica. Quãuis non ſemper prædictæ cordis ſubſtantiæ pro febrium generatione primò afficiantur oporteat: contingit nanq; ſæpe numero, non in diaria duntaxat, ut ſpiritus alij primò calfacti ſint præter naturam ut animales, aut naturales, uel uitales illi qui in arterijs continentur, ex quibus deinceps ad eos pertranſit, qui in corde continentur, quo tempore & diaria febris conſtituitur. Quem admodum de ea diaria, quæ ex inguinum inflammatione, æſtu, uel frigore ortum habet Gale. ſcriptum reliquit primo de dif. feb. ac primo de arte cur. ad glau. & ea quæ ex cruditate excitatur. 8. meth. meden. ex his nanq; cauſis alij ſpiritus primò præter naturam caliditatem ſuſcipiunt, demum per conſenſum ad eos qui in corde continentur transfluens diaria generatur febris. At ſi ex ira diaria febris excitetur, hi qui in corde ſpiritus continentur, primò afficiuntur: uerùm hoc idem obſeruare licet in putridis febribus, quotiens putreſcentes ſucci aut intra uaſa continentur, uel in una eius determinata parte aut inflãmationem parientes, uel citra phlegmonẽ in ea, ueluti in foco quodam detenti, febrem efficiunt. Nàm cunctis hiſce modis putrida febris generari poteſt Gal. teſte 11. meth. med. Hi nanq; putreſcentes ſucci, primò præter naturam calidis

tatem excipientes, ijs qui in corde continentur humoribus, deinde impartiunt, ac proinde febris generatur putrida. Quo fit, ut in hac febre ea pars primò afficiatur, in qua putreſcēs ſuccus continetur, aut inflammatio oritur, ex qua cor demū ſimul afficiatur, oportet, dico ſecundum humores eius, quo modo de diaria quoq;, de qua ſuprà narrauimus exiſtimandum eſt. Pari modo de *hectica febre dicēdum erit, nā hæc interdum fit, præternaturam calore, primò partes ſolidas, iecinoris uidelicet uentriculi, aut renum, uel aliarum partium, depaſcente, & demum ipſius cordis: quo tempore hectica febris dicitur, ut* Gal. *uiſum eſt.* 10. *meth. med. licet igitur nullum febrium genus generari ualeat, niſi cordis ſubſtantia aliqua in calfacto eſſe, poſita ſit, ut ſpiritus eius in diaria, humores in putrida, & ſolidum corpus in hectica: non tamē perpetuo, indictarum febrium generatione prædictæ cordis ſubſtantiæ, primò afficiuntur, neq; ipſum cor, ſed ſæpenumero euenit (uelut in ſingulis febrium generibus oſtendimus) ut affectis ſpiritibus, uel humoribus, aut partibus ſolidis aliarum partium primò, ad eas, quæ in corde ſunt ſubſtantias, communicata affectione, febris pro ratione ſubſtantiæ diuerſæ, præter naturam calfactæ, generetur.* Hoc tan*quam ualde neceſſarium ac utile pro dictarum febrium curatione, nec à quàmplurimis hoc ſeculo obſeruatum, prætermittere nolui: cùm eam partem quæ primò afficitur,* omnino *inueſtigandam eſſe, pro optima cuiuſq; uitij curatione* Gal. *ubiq; præcipiat.* 2. *præſertim &.* 3. *lib. de lo. aff. ei nanq; auxilia adhibenda ſunt, ut morbus curetur.* Curationem *uerò pro ratione diuerſæ partis affectæ, uariandā eſſe. x. meth. med.* Gal. *edocuit, dum de hectica uerba faciens aſſerit, alia*

debere remedia adhiberi ſi cor, alia ſi iecur uel uentricu-
lus aut renes primò afficiantur, alijsq; partibus topica reme-
dia applicanda ſunt, nam ſemper ei quæ primò affecta eſt.
Hoc etiam in putrida & diaria febre obſeruandum eſt, ſal
tem pro topicis applicandis remedijs, qua ratione tot tantáq;
topica remedia, pro curandis febribus deſeruientia, inuenta
fuerunt. Non enim indiſtinctè partibus applicanda ſunt, pro
ut maior medicorum pars hiſce temporibus conſueuit: Sed
ut cognita parte quæ primò afficitur, eidem cùm opus eſt ad
hibeantur: non tamen propterea ipſo corde, tanquàm in febri
bus aut per eſſentiam aut per conſenſum neceſſariò affecto,
ac membro exiſtente principi derelicto: ſed ipſi ſemper in
febribus ſuccurrendum quoq; fore cenſemus, uerùm non ut
perpetuò eo primò affecto, ut malè quidam ſentiunt, aſſeren
tes in febribus ſemper eam primam partem affectam eſſe.
Nam neq; in diarijs nec putridis aut hecticis ſempiternæ
ueritatis eſſe ſuprà ad Gal. mentē oſtendimus. Intereſt itaq;
medici exquiſitè in qualibet febre partem, quæ primò af-
ficitur, dignoſcere, ut ei etiam primò curatio dirigatur: nec
in omnibus indiſtinctè aſſerendum eſſe (ut ex his quæ dixi-
mus conſtat) cor primum eſſe ſemper quod afficitur, ut no-
ſtro æuo maior medicorum pars uno ore fatetur: ſemperq;
de eo ſollicitos nos eſſe debere, utpotè quòd princeps mem-
brum exiſtat, neceſſarióq; in cuiuſuis febris generatione af
ficiatur, licet non ſemper primò. In numero uerò febrium,
quæ quidem ex humorum putredine conſiſtunt, tertiana ex-
ſtit. neq; enim magnus earum numerus eſt, ut Galen: inquit
2. de criſibus & .2. de differ. feb. ſed omnes tres exiſtunt,
ylioſa uidelicet, melancholica, & pituitoſa, hoc eſt tertiana

quartana & quotidiana. Harum uerò cuiuſq; differentia duplex exiſtit,intermittens uidelicet,& continua,ita ut omnes ſimplices febrium putridarum differentiæ ſex numero ſint:quàmuis aliquæ aliæ differentiæ illis accedant, ex humoris.ſ.copia,quantitate,& qualitate putredinis,modò motus,& parte in qua humor putreſcit,ut idẽmet Gal.teſtatur co.2.de diffe.feb.Et ut ad tertianam ueniamus,de qua uerba facturi ſumus,alijs derelictis,præter id quòd quædam eſt continua,ſic dicta nomine generis,(multas tamen circuitiones particulares continens & non unam tantùm , ſicut uera continua,quæ continens dicitur febris,cuius omne tempus una acceſſio eſt ab initio uſque ad finem,ſiue ea æqualis perſiſtat,aut paulatim decreſcat,uel paulatim creſcat,) quædam uerò intermittens ſeu ad integritatem deſinens: ipſam intermittentem,quæ tertio quoq; die infeſtat,pro ratione diuerſæ longitudinis uel breuitatis acceſſionis eius & intermiſſionis,uarijs nomenclaturis appellari apud Gal. inuenio,cùm.2.de diffe.feb.tum primo,&.6.de morbis uulga. Nam cui & acceſſionis tempus breue eſt,& initium cum rigore,& cum ſudore ſolutio,bilisq; uomitu,uel etiam infernè aluo bilioſa deijciente,huic exquiſita tertiana nomen inditum eſt:cui autem horum aliquid deeſt non amplius exquiſita , ſed tertiana ſimpliciter uocatur: Verum ſi & intermiſſionem minorem habuerit , ſcilicet acceſſione , tertianam hanc productam nominare licet , tametſi hæc maioris minoriſq; ratione differentiam magnam obtineat , cum & magis productam unam , admodum productam aliam , & maximè ſeu plurimum productam reliquam nominet.Verùm eas hoc modo diffinire quodammodo obſcu-

rum eſt, cùm & recentiores medici de eis quotidie certent atq; contendant, ne id quidem agnoſcentes, ſe de nomine contendere: talem igitur nominum ſubtilitatem quærere neceſſarium medicis non eſt, cùm & rectè curare tertianam ualeant, ac eius euentum præſentire, inſpecta tantùm acceſſionis & intermiſſionis longitudine, & ſpetie ſeu forma eius, quæ in ipſis tertianis uariari contingit, uelut in alijs quoq; febribus per circuitum repetentibus, aut ex parte redundantis ſucci, & hoc uel quantitate uel qualitate ipſius: Nam uelut copioſior bilis longiores, pauca breuiores efficit acceſſiones: ſic tenuis quàm craſſa breuiores, craſſa uerò quàm tenuis longiores parit. Vel uirium ratione, nam uirium robur breuiores, eæ uero imbecillæ multò longiores acceſſiones efficiunt. Totius quoq; corporis conſtitutio cauſa eſt ut interdum breuiores, ſæpenumero longiores fiant acceſſiones. Corpus nanq; rarius quantùm in ſe eſt breuiores, denſius autem longiores efficit: facultas nanq; ualida promptiùs à ſe expellit id quod alienum eſt, corporis autem raritas minimè detinet id quod effertur. quo circa ita affectis cito euacuari excrementum neceſſe eſt, ſi etiam alia ſimilia exiſtunt. Pari ratione quibus ècontrario corpus afficitur, ijs neceſſe eſt longiorem eſſe excrementorum excretionem, debiliter expellente facultate, detinente autem ea quæ efferuntur meatuum anguſtia ac corporis denſitate: omnibus autem prædictis inſimul concurrentibus aut breuiſſima aut longiſſima acceſſio fit. Nam ob paucitatem, biliſq; tenuitatem, robur uirium, & uiarum amplitudinem, breuiſſima fit acceſſio: longiſſima autem ob copiam, eiuſq; craſſitiem, uirium imbecillitatem, meatuūq; anguſtiam, ſeu corporis denſitatem. Si uerò prædicta

rò prædicta omnia haud concurrant, ſed eorum quædam, pro cõmunicantium cauſarũ diuerſitate, acceſſio magis uel minus longa erit uel breuis, in medio longiſſimæ & breuiſſimæ non paruam ſecundum magis & minus differentiam ſuſcipiens. liquet igitur ex his tertianæ acceſſionem propterea non ſemper eſſe æqualem, quia non perpetuò eadem bilis copia, eiuſdem'q; ſubſtantiæ putreſcit, nec in corporibus eandem ſemper conſtitutionem ac uires æquales habentibus: & propterea hæc inſpiciens medicus, cauſam promptè inueniens longitudinis uel breuitatis acceſſionis eius, ritè eam curabit, eiuſq; finem prænuntiabit, etiam ſi quouis nomine ipſam appellet. At ut clarior noſtra euadat oratio, quia ſingulis tertianis iuxta Gal. doctrinam ſuum cuiq; nomen impoſuimus, prout magis uel minus earum acceſſio prolongatur, cùm ſermo noſter de ea erit tertiana, cuius acceſſio duodecim horas non pertranſit, quæ maxima eſt eiuſdem acceſſionis longitudo, eam uel exquiſitam tertianam, uel abſoluto ſermone ſimplici'q; appellatione, tertianam nominato, prout & græcorum conſuetudo eſt altero duorum modorum indifferenter eam appellare, ut ſexcentis in locis præſertim Cõmento apho. 59. 4. li. teſtatur Gal. Cuius inſuper differẽtiæ, quædam ex longitudine & breuitate acceſſionis eius ortum habent, eius nanq; acceſſio interdum uſq; ad duodecim horas prolongatur, ſæpenumero ad decimam, & quandoq; ad ſex uel octo tantùm, uel etiam ad pauciores: prout dicta flaua bilis ex qua excitatur in maiori fuerit uel minori copia, craſſioris uel tenuioris ſubſtantiæ, ac in corporis diſpoſitione rara uel denſa, & uires robuſtæ uel imbecillæ fuerint. Verùm quoniam hæc tertiana de numero eſt morbo-

rum qui per circuitus repetunt, quærendi propterea occaſio oritur, quamobrem febres quædam (in quarum numero ter tiana eſt) per circuitus repetant. Huic Gal. 2. de diffe. fib. paucisſimis uerbis ſatisfacere uidetur, nam circuituum repe titio, inquit, aut oritur ex fluxione quæ ex robuſtioribus par tibus ad imbecillimas fit, cùm uidelicet in aliqua parte ex crementum ex quauis cauſa generatur, demùm eiuſdem partis expultrice facultate ualida exiſtente reſeratis uijs, ac eodem excremento non admodum craſſo nec multo exi ſtente ad alias tranſmittitur, ac ex illis ad alias quoad ad unam quandam deueniat, quæ cunctis alijs imbecillior ſit: quo loco decumbens, præter naturam calfactum ac putre ſcens febrem excitat, tantoq; tempore per circuitus repetit quanto eædem diſpoſitiones in mittentibus & ſuſcipienti bus partibus permaneant: Interdum etſi pars quæ excre menta tranſmittebat amplius non mittat, qua ratione neq; ab alijs ſuſcipiat, remanet tamen in ea parte quæ prius ex cipiebat imbecillitas quædam, quo fit ut febris oriri poſſit quoniam ſibi ipſi excrementa generat etſi ab alijs non ex cipiat, uelut ſi ea ab initio imbecilla fuerit ſibi ipſi excre menta generans eaq; expellere non ualens, cum imbecilla ea ſit, excrementum uerò fortè multum aut craſſum uiæq; ob ſeratæ, fit ut ſibi ipſi initium febricitandi afferat. ſeruabi turq; non minus eiuſdem febris circuituum repetitio quoad in prædictis partibus ſimiles diſpoſitiones permanſerint. Ac cidit & tertio quòd quædam partes nec ab alijs ſuſcipiant excrementa, utpotè nulla exiſtente parte quæ ea tranſmit tat, uerùm præternaturam affectæ, ut cùm ſupra modũ cal fiant, aut doleant, ad ſeipſas excrementa trahunt, proinde

ſit ut ubi putreſcant qui trahuntur ſucci febrẽ excitent. hoc modo fluxione orta tam ſi corpus plenum ſit excrementisq; refertum, quàm ſi eiſdem uacet, admodũ tamen larga exiſtente fluxione ubi plenum, pauca uerò ubi excrementis uacet: nec ſecus tandiu per circuitus repetet dicta febris, quã diu calor aut dolor in eiſdem partibus perſeuerantiam habeat. Tribus igitur modis iuxta Gal. ſentẽtiam. 2. de dif. febr. quæuis putrida febris generari poteſt, quæ per circuitus redit, quàmuis interdum eueniat quòd non una tantùm ſed plures prædictarum cauſarum communicent in febrium putridarum generatione, quæ circuitione fatigant, ut puta fluxio in aliqua parte ab alijs mittentibus excipiatur, & eiuſdem adſit imbecillitas, ita ut non tantùm ſuſcipiat ſed & ſibi ipſi excrementa generet, quibus in ea parte putreſcentibus ſi febris gignatur, duplicem habebit & generationis & per circuitum repetitionis cauſam, prout Gal. 2 de diff. feb. ſcriptum reliquit. Cauſæ igitur quòd febres quædam per circuitum repetant, ac quiuis alij morbi tot ac tales ſunt At quòd ad integritatem aliquæ earum acceſſiones deſinãt, non difficile eſt inuenire, nam cùm prioris acceſſionis tempus adeò breue fuerit, ut priuſquàm ſecunda incipiat, iam prima deſierit, medium interuallum inter ſecundæ acceſſionis principiũ et prioris finem totum ſine febre exiſtit: at ubi ſecunda prius incipiat quàm prior omnino ſoluatur, nihil harũ medium relinquitur quare ad integritatem nõ deſinet. quærimus itaq; nos de ea tertiana febre nunquid ſit morbus acutus, quæ tertio quoq; die per circuitus repetens eius acceſſio, duodecim horas non petranſit, quod tempus longiſſimũ eſt, omninoq; intermittit: eam pro clariori doctrina indifferens

ter aut abſolutè tertianam, aut cum additione exquiſitam quò ab alijs differat, nominabimus. H*æc cauſam habet flauam bilem ſuperabundantem in toto corpore latam ac motam, quò fit ut in ea uehemens fiat rigor, bilis ſuperueniat uomitus aut alui deiectio bilioſa, urinæ ac ſudores bilioſi, ab acutiſſimis continuis maximéq; adurentibus febribus hoc tantùm diſcrepans, quod in illis bilioſus ſuccus unà cum ſanguine intra uenas contineatur, in hàc per totum corpus deferetur, ac per ſingulas eius partes diſſeminatur, diſtãt ergo hæ febres inter ſe locis tantùm, in quibus ſuperfluus contrahitur humor, conueniunt uerò in cauſa, utraq;.n. à flaua bile gignitur, ut* Gal. *inquit.2.de criſibus, pri.de morbis uul. com. apho.59.4.lib.& ſexcentis alijs in locis.* N*um autem hæc & quælibet alia febris interdum* S*ymptoma & non morbus dici & eſſe poſſit, adeò quòd ut uulgus medicorum aſſeuit febris accidens & non morbus dicatur, non minimã difficultatem habet, cùm apud* G*al. compertum ſit nonnunquàm febrem* S*ymptoma nominare, præſertim cùm inflammationes ſequitur, ut patet commento apho.44.6.lib. cùm de ea febre loquitur quæ ad inflammationem ueſicæ conſequitur, aſſerit enim eam eſſe caſum eiuſdem inflammationis. &.3. de lo.aff. de febre phreniticis orta inquit, eam unum quoddã* S*ymptoma ſeu caſum cenſeri cerebri diſpoſitionum: idem quoq; fateri uidetur & primo de arte cur.ad* G*lauc. circa finem, & ſecundo eiuſdem circa principium, & primo de diff.feb. circa finem cùm de diaria diſſeruit, quæ ex æſtu uel frigore ortum habet, febrem dixit interdum eſſe* S*ymptoma ſolius in capite diſpoſitionis, prætermittendo pro nunc ea quæ ſcripſit com.apho.66.&.73.quarti lib.et.43.ſep-*

timi lib.cùm ad mentem antiquorum & non iuxta propriā ſententiam illud conſcripſerit, uelut liquidò cuilibet eius ſcripta inſpicienti patere poteſt. At nos prædictis haudquaquàm obſtantibus cum eomet Galen. indubitanter affirmare audemus nullam febrem quouis modo genitam poſſe nec dici, nec eſſe symptoma, ſed ſemper, quæcunq; ea ſit, morbus eſt & dicitur: illud tantùm animaduertentes in eiuſdem Gal. doctrina quòd cùm de Symptomate bifariam loqui poſſimus, generatim. ſ. & ſpetiatim ſumpto, ut patet libro de diffe. Sympto. quando dicimus febrem nō poſſe dici nec eſſe Symptoma, de eo intelligendum erit ſpeciatim & non generatim dicto, nam neminem præterit non febrem tantùm aut quemuis alium morbum, Symptoma dici poſſe generatim ſumptum, ſed & morborum cauſas, & uniuerſaliter quicquid præter naturam corpori accidit, ſiue morbus ſit, ſiue cauſa, ſiue Symptoma propriè dictum fuerit: uerùm de eo ſymptomate intelligendum erit, quod ſpetiatim ſumitur, hoc autem trifariam diſtinguitur à Gal. eodem libro de diffe. sympto. aliud nāq; affectus noſtri corporis eſt, aliud functionum noxa, & reliquum excrementorū īmodica excretio aut ſuppreſſio. Quo ſuppoſito tanquàm uerò, Gale. decreto ꝙ quæuis febris perpetuò morbus ſit & non ſymptoma ſumpta ipſius morbi definitione quæ à Gal. non modò lib. de diffe. morb. & ſympto. uerùm ſexcentis alijs in locis conſcribitur abſq; ulla difficultate probari poteſt. nam cùm morbus ſit præter naturā affectus, à quo primò actiones impediuntur, febrisq; perpetuò huiuſmodi ſit, ſemper enim functiones per ſe primò lædit, neceſſariò ſequitur ſemper eſſe morbum. Ad hæc ſi omnium medicorum conſenſu febris eſſentia eſt præter natu-

ram caliditas in totum animal effuſa, uel ĩ plurimis, aut ſal tem nobiliſſimis partibus accenſa, ut. 6. de morbis uulg. Ga. teſtatur, ergo perpetuò morbus erit in intemperie, uelut ipſemet libro de diffe. morb. ſentit: hæc autem intẽperies uniuerſi febrium generis eſt calor eod. teſte. 11. meth. quo fit ut frigidis ſemper curetur tanquàm contrarijs ei exiſtentibus: Erit igitur quæuis febris ſemper morbus ĩ intemperie eáq; calida, talis nanq; eſt eius propria eſſentia, ut diximus. Rurſus ſi ſymptoma ſit febris ſpetiatim ſumptum, cùm id triplicem habeat differentiam, neceſſariò in earum aliqua reponi deberet: at quòd in nullo Symptomatum genere ea collocari poſſit facilè deducitur, cùm nec in genere noxæ functionum eſſe poterit, nam ipſa per ſe primò functiones lædit & non eſt aliqua functionum noxa, ut patet per omnes functiones diſcurrenti: nec in genere affectus corporis connumerari poterit, cùm hæc Symptomata functiones non offendant nec per ſe primò: uerùm febris ipſa eſt quæ per ſe primò functiones lædit: In genere autem retentorum uel excretorum immodicè quis adeò erit inſulſus ut febrem reponat? nemo inquàm, & ſi per cuncta excremẽta diſcurrat: Cũ igitur in nullo Symptomatum genere reponi febris ualeat, relinquitur ut nullo pacto quocunq; modo ipſa oriatur Symptoma propriè dictũ appellari poſſit, ſed ſemper morbus in intemperie eáq; calida. Et ſi qui eam quandoq; morbum, interdum Symptoma appellant, id faciunt quoniam febris eſſentiam atq; propriam naturam ignorant: nec minus eos præterit quibus morbus à Symptomate diſtet. & proptérea unum cum altero cõfundunt. Quòd ſi Galenus præcitatis locis & alijs quibuſdam interdum febrem Symptoma

alicuius præter naturam affectus appellarit:non propterea illico febrem eſſe Symptoma dicendum erit ſpetiatim dictū, cùm hoc & eius doctrinæ,et ueritati ſatis pugnet,ut ſupra monſtratum eſt.Sed attendendum Symptoma nomen græcum à græco uerbo συμπίπτω deductum apud eoſdem græcos nonnullas habere ſignificationes:nam uelut uerbum ipſum συμπίπτω ſignificat quandoq; contingo,concido, interdū incurro,cōpeto,cōſequor &c.ſic Symptoma id quod contingit,conciſionem,concaſum,incurſum uel alicuius re aſſeclā ſignificat:Quo fit ut cū Symptoma dixerit febrem eſſe alicuius diſpoſitionis præter naturā,nil aliud uoluiſſe intelligere,quā eā contingere cū dicto affectu,uel eiuſdē eſſe aſſeclam,ſeu ad eū conſequi,ut dilucidiſſimè conſtat ex eius uerbis in fine primi libri de arte cur.ad Glauc.et principio ſecundi cū de febribus quæ inflāmationibus accidunt ſeu cōtingūt uerba facit:Illud quod nec ignorauit doctiſſimus Leonicenus,qui hoc modo nomen illud Symptoma lib. pri.de diff.feb.iuxta finē interpretatus eſt,cū dixit Eorū uerò nonnullis febres ſolū capitis diſpoſitionē conſequi,& non dixit eiuſdē diſpoſitionis eſſe Symptoma,uelut Laurētianus,quod parū doctis non parui erroris cauſa eſſe potuit,prout quibuſdā uſq; ad noſtra tēpora fuit.Febrē igitur aliquā eſſe Symptoma propriè & ſpetiatim dictum tanquàm erroneum in Gal.doctrina,à ueritateq; ualde alienum quiuis aſſerere caueat Nam qui arbitrantur interim eam ſymptoma cenſendā eſſe ob id ſunt accuſandi,ut Gal.inquit lib.de diff.morb. ꝙ nō expectātes donec ab alijs confutētur ipſi ſeipſos reuincūt ꝙ ſi illud repiatur cōſcriptū,mō quo expoſuimus erit ī·

telligendum, niſi fortè Galenus ad aliorum mentem loquatur, ut in quibuſdam prædictorum locorum patet. erit deniq; propterea tertiana febris morbus: nũm uerò acutus uel non acutus nondum liquet. Pro huius dilucidatione animaduertas oportet Gale. tertio prognoſt. ſcriptum reliquiſſe duas eſſe temporum præfinitiones in morbis, qua ratione acuti aut diutini dicuntur, qui quidem ſic ab eo ſæpenumero illuſtrioris diſciplinæ gratia nominantur: uerùm cùm non duæ tantùm re uera morborum differentiæ ſint, ſed per multæ admodũ, iccirco nec eos laudat ſecundo de diebus decreto. qui duas uniuerſas morborum ſpecies ponunt, neq; utranq; deinde diuidunt, nec illos probat qui tot eſſe dicunt quot dierum decretoriũ circuitus: acutos propterea ſub hac ratione ſubdiuidẽs eodem loco aſſeruit quoſdam acutos eſſe, quoſdam uerò peracutos iterum peracutos ſubdiuidit in exactè peracutos, qui quartam diem attingunt, & peracutos non exactè, qui ad ſeptimam uſq; producuntur. deinceps inter acutos ait alios eſſe exactè acutos qui uſq; ad decimam quartam producuntur, alios non exactè qui uſq; ad uigeſimam durant, quanquàm & hi quoq; acuti ſint: eſt inſuper aliud morborum genus quod ex delapſu acutum, ad quadrageſimã uſq; diem peruenit, ita uocatum quòd acuto quodam imperfectè iudicato intra diem uigeſimum, deinde uehementia eius confracta, reliquum eius intra quadrageſimum diem diſſolui conſueuit: nonnulli autem ſtatim ab initio uelut prohibiti tardèq; moti & nullam interea ſubitam mutationem moliti, ad quadrageſimum diem producuntur: duplex autem horum quoq; natura eſt, uel enim acceſſionum remiſſiones in integritates finiunt, uel cõtinua febris ſemper perdurat, tales etenim (ut ipſe

aſſerit) acutorũ morborum naturæ adhærere uidentur. iam alij manifeſtò ſunt utiq; diuturni, qui iterum pro diuerſa ſecundùm tempus eorũ præfinitione diuerſas habere poſſunt ſpecies ſeu differentias, quas omnes, in uarijs tamẽ locis, Hippo. in omnibus admirandus conſcripſit, ab ipſis euidentibus ſermonem capiens. Exactè nanq; peracutorum memoriam habet apho. 7. primi libri dum dixit. Vbi morbus peracutus eſt, ſtatim extremos habet labores & extremè tenuiſſimo uictu utendum eſt. per extremos labores, ut Galeno uiſum fuit, intelligens acceſſiones & caſus omnes maximos atq; uehementiſſimos, cùm in ipſis ſtatim morbi incidat uigor, in primis uidelicet eius diebus, hoc eſt circa primos quatuor dies, uel paulò ulterius: in quo morbi ſummo uigore prædicta duo maxima ac uehementiſſima fiunt, acceſſiones ſcilicet, et caſus uniuerſi. peracutorum autem non tamen exactè libro primo de ratione uictus in morbis acutis ſub his uerbis meminit. Sorbitionem dare oportet neq; multam, neq; craſſam, ſed poſt ſeptimam uel nonam ſi ualidus ſit. & iterum Quibus utiq; uel quinto, uel ſeptimo, uel nono fieri debeat morbi iudicatio &c. at de exactè acutis in aphoriſmo. 23. ſecundi lib. ſub his uerbis ſcripſit. Acuti morbi in quatuordecim diebus iudicantur. acutorum uerò non exactè tertio prognoſt. oblitus non fuit, cùm inquiat. Itaq; primus impetus hunc in modum finitur, ſecundus uerò ad ſeptimum producitur, tertius ad undecimum, quartus ad decimum quartum, quintus ad decimum ſeptimum, ſextus ad uigeſimum. Hi ergo ex morbis acutiſſimis per quatuor ad uiginti ex additione terminantur. Et eorum qui ex delapſu ſiue decidentia acuti nominantur primo prognoſt. mentionem fecit, dum talia pro-

tulit uerba. Spirationis facilitatem exiſtimari oportet perq; magnam uim habere ad ſalutem in omni morbo acuto qui cum febre inſtet, & quadrageſimo die, iudicetur: quin etiam ſexageſimi, octuageſimi, & centeſimi rurſus primo de morb. uulg: meminit, & aphoriſmo. 28. tertij libri ſcriptum reliquit nonnullos puerorum affectus diebus quadraginta finiri, quoſdam ſeptem menſibus, reliquos ſeptem annis, nonnullos uerò ad pubertatem uſq; peruenire, quæ omnia ſimul ad clariorem diſciplinam & ægrorum uſum admodum utilia ſunt, etenim ſua cuiuſq; uictus ſpecies eſt. At quoniã medicorum plurimis, qui ex ſola temporis præfinitione morbos diffiniunt, aberrare contingit, non tantùm circa eorum appellationes, uerùm & rerum quoq; ipſarum dignotiones cõfundunt: nam paruas & à periculo remotas febres diarias ex frigore quodam ſeu, æſtu, uigilia, ebrietate, uel ira aut alijs ſimilibus cauſis ortas, & ſi circa primos dies terminẽtur, nemo tamen uel idiota uel medicus peracutas febres ſeu morbos peracutos uocare conſueuit: nec ſecus morbum aliquem cùm ſegni lentoq; motu cum interuallis à febre remiſſis ſi uſq; ad quadrageſimũ extẽdatur nemo ſanæ mẽtis acutum ex decidentia nominauerit: nec ſi in decimoquarto finit acutum nuncupabit: quos tamen, ſi nudas temporis præfinitiones obſeruarit, acutos uel peracutos eos appellare cogetur. propterea Galen. 2. de diebus decre. Archigenem laudabat, qui non ſolis nudis temporibus, ſed motu, & natura magis acutum uel peracutum morbum appellauit, cum talem eſſe aſſerens qui propter motus uelocitatem periculoſus exiſtit: quapropter lucidiſſimus Gal. cunctos qui in hac re prouenire potuiſſent errores euitans, eodem loco dicebat, uio

des igitur nos,cùm ſolutio interdum eandem temporis præfinitionem habet,uel acutum morbum uel non acutum nuncupare:eodem modo quandoq; alium acutum alium diuturnum ipſo ſolo motu diſtinguente:scontingit nanq; morbos quoſdã quarto,ſeptimo,decimoquarto, uigeſimo uel quadrageſimo die terminari,qui non ſtatim acuti uel peracuti dicendi ſunt, niſi eorum motu priùs obſeruato,hic ſi celer ſeu uelox fuerit, ſic appellandi ſunt,iuxta Galen.ſententiam: ſin autem ſegnis & lentus nullo pacto acuti dicendi, ſed alio nomine nuncupandi ſunt etiam ſi intra terminum acutorum(ut diximus)finiant.Quare ex motu præſertim,& non ex tempore tantùm,morbos præfiniri iubet Gale.ut tertio de diebus Decreto.circa finem decretum reliquit: Nam qui breui tempore terminatur morbus,non autem celeriter mouetur,ut diaria febris,hũc græci βραχυχρόνιον hoc eſt breuis tẽporis morbum,non autem acutum appellant.huic contrarius eſt quem græci πολυχρόνιον , nos diuturnũ ſiue longi temporis morbum appellamus,ſiue quomodocũq; aliter quis uocare ipſum malit. At acutus morbus licet omninò brachichronius quaſi exigui temporis ſit,non tamen hac ratione acutus nuncupatur, ſed propter eius motus celeritatem acutus dicitur:quia uerò ipſum celerrimè quieſcere oportet, ut qui ad proprium finem properat(nam idem eſt celeriter moueri,ac ad terminum properare)erit propterea acutus morbus omninò & brachichronius hoc eſt exigui temporis: Propter motus ergo celeritatem acutus dicitur: quòd uerò diu morari eo quòd celeriter mouetur, non poteſt, brachichronius appellabitur : ipſi uerò acuto morbo tardus

oppoſitus eſt, ut qui non celeriter ſed ſegni & tardo motu moueatur: hic omninò polychronius non eſt, & ſi quilibet polychronius morbus ſit tardus, accidit enim ut propter uirium robur aut corporis raritatem, paucitatem, ac tenuitatem humoris ex quo fit, interdum brachichronius ſit: ita nec quilibet brachichronius acutus eſt, licet quilibet acutus exigui temporis omninò ſit, febres nanq; diariæ morbi ſunt exigui temporis, non autem acuti morbi dicuntur, cum non celeri motu moueantur, neq; magni ſint. Liquet igitur ex his quòd licet quilibet morbus acutus ſit exigui temporis ſeu brachichronius, non tamen hac ratione acutus appellatur, ſed talis dicitur quia celeriter mouetur uelociter. ſ. tempora eius propria pertranſiens, ac ad ſummum uigorem properans: hac ratione is morbus ei opponitur qui tardus dicitur, quoniam ſegni & lento motu mouetur, & propterea unus ab altero iuxta Gal. ſententiam ſolo motu diſtinguitur: quod quidem confirmauit. 6. de morbis uulg. cùm dixit. Acutos morbos dicimus, quicunq; propria tempora uſq; in finem uelociter pertranſeunt, & propterea non mirum ſi ijdem ipſi acuti morbi pro diuerſa motus eorum celeritate magis & minus acuti dicantur, nam ubi ſtatim circa primos uidelicet quatuor dies extremos labores habeat, in ſummoq; uigore conſiſtat, talis morbus cùm uelociſſimi ſeu celerrimi motus ſit, exactè peracutus morbus dicetur: quòd ſi in ſeptimo conſiſtat die peracutus non tamen exactè nominatur, uelocioris quidem & ipſe motus exiſtens, non tamen adeò ut is qui in quarto, uel paulò ulterius conſiſtebat, ſi autem in decima quarta die caſus uniuerſos ac acceſſiones extremas habeat, & proinde in ſummo uigore conſiſtat, ſimpliciter acutus morbus nuncu-

pabitur,celeriter quidem & ipſe propria tempora pertranſiens:uerùm non adeò ut qui in quarta uel ſeptima conſiſtebat. At ſi quidam morbi debiles ac parui circa primos dies exiſtant,uerùm quarta aut quinta die continui uehementes, acuti,ſeu celeres fieri incipiant,aut ſexto uel ſeptimo die tales fiant,acuti ſed non ſimpliciter dicuntur, ad uigeſimum uſq; diem uel decimum ſeptimum iudicati:adeò ut morbi cõtinui acuties nunquàm poſſit plures quàm quatuordecim obtinere dies ut liquet com.en.apho.23.2 lib. & propterea hi quoq; acuti ſunt,quidam uerò celeriter à principio moti imperfectéq; intra diem uigeſimum iudicati,deinde confracta eius uehementia reliquum eius intra quatrageſimum diem diſſolui conſueuit,& propterea acuti ex delapſu ſeu decidentia aut acuti qui in quadraginta diebus iudicantur,appellari conſueuerunt. Sola itaq; motus ſpecie acutus morbus quocunq; modo talis dicatur à diuturno,ſeu tardo diſtinguitur, iuxta Gal.doctrinam,2.&.3. de diebus decreto & .6.de morbis uulg.cùm ille ueloci ſeu celeri,hic uerò ſegni & tardo motu moueatur,quamuis omnis acutus morbus exigui tẽporis ſit ac celer,omniſq; diuturnus.i.longi temporis neceſſariò tardus:non autem è contra ut ſupra diximus. Proinde cum Gal,citra omnem ambiguitatem ac controuerſiam audacter fateri audeo,tertianam febrem eſſe acutũ morbum, nec ſcio ſi quiſpiam uel idiota uel medicus reperiatur, qui hoc idem confiteri uereatur. Nam ſi apud eum acuti morbi ſolo motu à diuturnis diſtinguntur, & propterea hi acuti dicuntur quia propria tempora uſq; in finem uelociter pertranſeunt:quòd tertiana ſit huiuſmodi cunctis liquet.etenim celeriter mouetur,adeóq; uelociter propria tẽpora per-

tranſit,ut interdum ſuo motu celeri ſeptem periodos non ex-pectans(quod tempus ei longiſſimum eſt,ut patet aphor.59. 4.lib.) neq; etiam ultra tertium progrediatur circuitum,ue lut Gal.inquit.2.de criſibus:quare erit tertiana febris mor bus acutus. *At ſi quiſpiam dixerit adbuc eam non eſſe morbum acutum,quæritur in quo morborum genere de beat reponi? non quidem inter polychronios,cùm hi multi tẽ poris morbi ſint,tertiana uerò exigui:non in numero eorum qui tardi appellantur,nam ea celeri motu,hi uerò tardo & ſegni mouentur:neq; brachychronius morbus dicendus erit, quia,præterquam quòd exigui temporis tertiana morbus ſit,etiam celeriter mouetur,quod brachychronijs nullo pacto competit,hi enim pauci & breuis temporis ſunt tantùm,non autem celeriter mouentur,ut eſt uidere in diarijs uocatis fe-bribus:Qua de re cùm neq; brachychronius,neq; polychro-nius morbus tertiana ſit,neq; tardus qui uerè acuto opponi-tur iuxta Gal.ſententiam.3.de diebus decreto.neceſſariò ſe quitur quòd in numero acutorum ſit,nam præter bas nulla alia repetitur morbi differentia apud eum.* *Quòd ſi hi morbi,qui celeriter iudicantur & ad ſuum uigorem celerri mè properant ac magni ſunt,à Gal.in comento aphor.19. &.23.2.lib.acuti dicuntur atque ſunt,tertianam quis nega bit acutum morbum & eſſe & dici,cùm celerrimè iudice tur,& magnus morbus ſit?quòd autem celerrimè iudicetur cuiuis patet: magnum uerò morbum eſſe ei patebit qui quos magnos morbos Gal.appellat.4.meth.med.cõſiderabit:Tri fariam enim dicit morbum eſſe magnum, uel propter affli ctæ partis præſtantiam, uel propter affectus magnitudi-nem,uel quia cacoethe.At tertiana non una tantùm ratione*

magnus morbus dici debet, ut puta quia princeps pars in ea læditur cor uidelicet, cùm hæc cuiuis generi febrium communis ſit, ac propterea quia febris ei hæc magnitudo aduenit, Galeno auctore octauo meth. med. uerùm & propter affectius magnitudinem morbus magnus appellari debet, eſt ſi quidem tertiana magna & uehemens febris: quare præter id quòd febris eſt, illi quoq; magnitudo adeò notabilis accedit, ut relatione aliarum febrium magna & uehemens dici poſſit, præſertim ſi ad diarias, hecticas, & putridas eas, quæ ex frigidis ſuccis ortum ducunt, comparetur. Cùm igitur duplicem habeat magnitudinis cauſam, & non unam tantùm tertiana ipſa, celerrimèq; ſua pertranſeat tempora, ut prius diximus, iurè morbus acutus appellãdus erit, ſi quæ Gal. aſſerit comento apho. 19. & 23. 2. lib. de acuto morb. uera eſſe concedemus. Eodem quoq; com. apho. 19. 2. lib. duplicem fatetur eſſe acutorum morborum naturam cùm febre præſertim: nam uel in humoribus calidis ſolis, qui nullum obſedere locum ſed æqualiter in omnibus animalis partibus apti ſunt ex ſua natura generari, uel loco aliquo patiente fiunt, ut in morbo laterali, pulmonis inflammatione, & angina, cũ ipſa tertiana ex calidis ſuccis, bilioſis uidelicet, generetur, (calidioribus exiſtentibus cunctis alijs qui in corpore ſunt, qui nullum obſedere locum determinatum ſed per totum corpus deferuntur, ut patet. 2. de criſi.) quis adeò erit inſulſus qui ipsã negabit eſſe morbũ acutũ ſecundũ primã ſaltim eorũ naturã? cũ Gal. huiuſcemodi morbos acutos nũcupet, qui ex calidis humoribus ſolis generãtur citra aliquẽ determinatũ locũ patientẽ (quãuis nõ ipſis ſecundũ naturã ſe habẽtibus ſed putreſcẽtibus tertiana fiat) ut Ga. uiſũ ẽ.

de criſibus, cùm dixit quòd febris acuta, uel aliquo humorũ putreſcente, uel membro inflammationem patiente generatur. Verùm cùm nec pituita nec melancholicus ſuccus putreſcens acutas febres pariat, ut cuiq; liquet, ex his nanq; morbi longi ſeu diuturni fiunt eodem Gal. authore cõm. apho. 19. 2. lib. ſequitur quòd ex bile putreſcente febris acuta generetur: qua de re tertiana febris acuta erit, cùm ex bile putreſcente ortum habeat. Ad hæc quis unquam tertianã eſſe morbum acutum dubitabit; ſi Gal. uerba inſpiciet & intelliget, quæ cõmẽto apho. 59. 4. lib. ſcripſit? ſunt autem talia. Sicuti igitur in morbis cõtinuis acutorum quidem morborum terminus eſt quartuſdecimus, peracutorum uerò ſeptimus, ſic in intermittentibus longiſſima tertiana febris terminum habet circuitum ſeptimum: Rurſus autem ſicuti in peracutis morbus poterat iudicari quinto, quarto & tertio die, ſic & in tertiana eiſdem circuitibus fieri ſolutio poteſt non expectante natura ſeptimum. Cùm igitur Gal. dixerit ſicuti in morbis continuis acutorum quidem morborum terminus eſt quartuſdecimus, peracutorum ſeptimus: & demùm addidit ſic in intermittentibus: quærendum eſt de quibus intermittentibus loquitur, de acutis uidelicet an de tardis & diuturnis. Nõ eſt dicendum de tardis & diuturnis cùm tertiana nõ ſit huiuſmodi, præter id quòd falſum eſſet illud quod aſſerit, longiſſimum. ſ. terminum earum eſſe circuitum ſeptimũ, cũ multæ non exquiſitæ tertianæ reperiantur, adeò tamen diuturnæ ut non modo ultra ſeptimum circuitum protendantur, ſed ultra decimum, uigeſimum, & interdũ quadrageſimũ. Nec ualet ſi dixeris, de intermittentibus brachychronys eũ fuiſſe loquutum, quoniam & comparatio fruſtra eſſet, &

nihil

nihil utile concluderet Gal. in præd: ſtis uerbis acutos morbos continuos cùm brachy chronijs intermittentibus comparans, qui alterius generis ſunt morbi, præter id quod iam probatum eſt tertianam de numero eorum non eſſe. Quare uelis nolis fateri cogeris quòd de intermittentibus acutis loquatur cùm dixit, ſic in intermittentibus longiſſima tertiana febris terminum habet circuitum ſeptimum, tertianam ipsā exquiſitam acutum morbum intermittentem nūcupans: quod inſuper uerba eius ſonant, nam cur prius oportuiſſet dicere ſicuti in morbis continuis acutorum quidem morborum &c. fruſtra utiq; appoſuiſſet uerbum illud continuis, ſed ſatius fuiſſet dicere, ſicuti in morbis acutis: uerùm quoniam percipiebat Gal. quòd in numero acutorum morborum comprehenduntur & continui & intermittentes, propterea utroſq; comparauit, ſignificans quòd uelut ſe habet decimusquartus dies in acutis continuis, quia ultimus eſt eorum terminus, ſic in intermittentibus acutis, ut in tertiana ipſa, ultimus terminus eſt circuitus ſeptimus, quod enim in continuis una dies ualet, hoc intermittentibus acceſſio: & propterea tertiana poterit ante ſeptimum circuitum iudicari ut puta in tertio, quarto, uel quinto circuitu, uelut peracutus morbus in eiſdem diebus ſeptimum diem non expectans, erit deniq; tertiana exquiſita acutus morbus intermittens, ſi præpoſita Gal. uerba ueritatem contineāt. Rurſus ſi uerum eſt billioſum ſemper acutos morbos operari Gal. decreto cōm. apho. 32. 7. li. qui tertianam negabit eſſe morbum acutum eius ſententiæ ac ueritati ex aduerſo pugnabit, cùm & ipſa ex bile ortū habeat: quin imò ſi quis ualet ex ſyncera bile morbus gigni, ille præcipuus erit exquiſita tertiana. At forte dices

Gal. pro ſemper intellexiſſe ut plurimum, ut ſenſus ſit uerborum eius, bilioſum ſemper, hoc eſt ut plurimum operari acutos morbos: poſſent fortè Gal uerba hoc modo exponi niſi uſus fuiſſet aduerbio græco (ἀεὶ) quòd nullibi comperſum eſt aliud latinè ſignificare quàm ſemper, quapropter hic pro ſemper exponere ut plurimum, ſiue magna ex parte pœnitus falſum ē, ut cuilibet qui græcas literas callet manifeſtò liquet. Erit itaq; ob id acutus morbus tertiana, quia bilioſum ſemper acutos morbos operatur. Quòd inſuper tertiana febris acuta ſit, patet ijs qui Gal. uerba inſpicientes. 6. de morbis uulg. ea intelligere uelint: nam textum Hip. exponēs in quo febrium differentias conſcribit ſuper Hip. uerba, aliæ uerò acutæ, inquit Gal. de caliditate celeriter manui occurrente, ſuumq; ipſius uelocem motum oſtendente te intelligere opus eſt. ex quibus uerbis conſtat quòd eas febres acutas Hip. & Gal. appellant. quæ ſua caliditate celeriter manui occurrunt, ſuumq; uelocem motum oſtendunt. Atquì tertiana huiuſmodi eſt. ipſius nanq; caliditas non uelociter modò ſed uelociſſimè manibus occurrit, quod cum pateat ad ſenſum, alia probatione minimè indiget: tùm igitur quia ſuum ipſius uelocem motum oſtendit, hacq; ratione eius caliditas celeriter manui occurrit, tum etiam quòd ſeptenis circuitibus, quod tempus longiſſimum eſt, iudicatur Hip. authore aph. 59. 4. lib. erit tertiana febris acuta. Libro quoque. 8. de Hip. & Plat. decr. redarguens Plat. Gal. de cauſis generationis febris tertianæ atq; quotidianæ inquit, acutiſſimas & ardentiſſimas febres à flaua bile oriri & tertianā ex ardentium genere eſſe at ſi tertiana ex genere eſt ardentium febrium, neceſſariò et acuta febris erit,

neq;.n.una ardens febris eſt quæ non acuta dici poſſit,ut in expoſitione febris acutæ patet.hoc idem confirmauit lib. de Palpi.trem.rigore & conuulſione dum dixit,tritæi quidem exacti ſi qua nota euidens ſit eſt à rigore:quòd cùm uehe- mentibus rigoribus inuadant paroxyſmi,nullus autem uel non ſanæ mentis febrem hanc in ſucco frigido fieri affir- met,cũ genere ardens ſit.1.c. Vides igitur quo pacto tertia na cùm genere ſit ardens,acuta quoq; febris dicenda erit,ni ſi aſſerere audeas ardentem aliquam febrem non eſſe acu- tam,quod pœnitus Hip.et Gal.doctrinæ ac ueritati pugnat, nam quæuis ea ſit ex calidis procreatur ſuccis biliofis præ ſertim quorum natura eſt acutos morbos generare,qua ra- tione fit ut cùm ardens febris à Gal.dicatur tertiana, nõ mi nus & acuta dici debet,cùm enim ex bile ortum habeat fe- bris utiq; erit multam & acrem habens caliditatem eodem teſte.4.de rat.uictus cuius naturæ acuta febris eſt. Am plius cùm quælibet continua febris idem habeat genus cum ſingulis intermittentibus,ut puta quotidiana continua cum in termittente,& quartana continua cum intermittente,& ex quiſita tertiana,ut decretum reliquit Gale.2.de criſib. & cùm quatuor in uniuerſum ſint morborum genera ex motu & tempore diſtincta eo.Gal.teſte tertio de diebus decr. duo uidelicet ex motu præcipuè,& duo ex tempore,de neceſſi- tate ſequitur quòd in eo genere,in quo reponitur quælibet prædictarum continuarum febrium,in eodem & intermit tens reponatur ſibi correſpondens,at cùm in genere acuto- rum morborum,acutarumq; febrium,quæ exquiſita ardens eſt omnium conſenſu contineatur, in eodem quoque gene- re exquiſitam tertianam contineri oportet, alias diuer-

ſum haberet genus ab ipſa exquiſita ardenti febre, quod manifeſtè Gal. dictis pugnat, præter id quòd in nullo aliorum genere contineri poſſet, ut ſuperius oſtenſum eſt. quapropter optimè Gal. eodem ſecundo libro de criſibus dicebat, acutiſſimas maximeq; adurentes febres hoc ſolo à tertianis differre, quòd in his flauæ bilis humor in uaſis unà cum ſanguine continetur, in tertianis uerò, cum uehementer moueatur, per ſingulas corporis partes diſſeminatur, quàm uis in eo qui utrunq; facit morbum humore communicent. Idem eſt ergo earum genus, eadem ambarum cauſa, ambæ ex neceſſitate acutæ ſecundùm magis & minus tantùm ratione locorum diuerſorum diſcrepantes, qua ratione exquiſita febris ardens poterit acutiſſima atque ardentiſſima nuncupari prout Galen. eam appellat, ipſa uerò tertiana acuta atq; ardens, prout ubiq; locorum eius uerba ſonant. Nec minus tertianam eſſe acutum morbum ex his quæ Gal. ſecundo Prognoſt. aſſerit percipere poſſumus, quo loco diſcrimen afferens inter extremarum partium refrigerationem in diutinis morbis, & eam quæ in acutis accidit circa acceſſionum principia, duplicem naturam acutorum conſcribens qui cum febre fiunt, unam cum inflammatione in uiſceribus, & reliquam ſine ea, dixit quòd in morbis acutis cum inflammatione propter inflammationis magnitudinem in uiſceribus fatigantis, parùm ſanguinis in omne permeat corpus, plurimum uerò eius in parte inflammatione affecta includitur, & ob eam rem licet extremæ partes frigidæ ſint, mediæ tamen corporis partes quæ ſunt thorax & uenter admodum calent. Horum morborum idemmet Gale. meminit commento aphoriſmi. 48. quarti libri, & primo ſeptimi

libri eandem eorum afferens rationem. Demum *ſubdit.at ue ró per morbos acutos interdum annotatio cum rigore præs bendens aut refrigeratione, non ſolum extremas corporis partes ſed etiam cutem circa coſtas ac uentrē frigidas red dit, ea quidem circa uiſcera uitium non oſtendit* Cùm ī hac uerborum ſerie acutorum morborum Gal. meminerit in quī bus annotatio cum rigore præhendit, quærendum ab eo de qua febre loquutus ſit? non erit dicendum quòd de quartana quoniam licet cum rigore inuadat, inter diuturnos morbos connumeratur: Ergo de tertiaua, nam hæ duæ tantùm fe bres cum rigore inuadūt: At ſi de tertiana quæ cum rigore inuadit Gal. intellexerit; cùm hoc proprium ſit ipſius exquī ſitæ tertianæ; quis audebit eam negare eſſe morbum acutū? Dicet fortè quiſpiam Galenum per rigorem horrorem uolu iſſe intelligere: & propterea peracutam febrem cum rigo re præbentem ſemitertianam ſignificauit: quæ quidem ex Hip. ſententia primo de morbis uulg. acuta eſt, aut de aliqua alia continua quæ cum horrore inuadit intellexit, poſſunt enim quædam eſſe huiuſmodi Hippocrate authore pri mo de morb. uulg. & Galeno primo de arte cur. ad Glauc. Huic obijci uolo nuſlibi Gal. per rigorem horrorem intelle xiſſe, īmò inter eos lib. 10. meth. med. & .2. de cau. ſympt. diſcrimen non minimum conſcripſit, aſſerens, rigorem prop ter multitudinem, ac excrementorum acrimoniam impetuſq; celeritatem, cùm per ſenſibilia corpora ferantur, atq; ob la borantis uirium infirmitatem fieri: contrà horrorem excita ri ubi & qualitas eorum & impetus uelocitas eſt remiſſa. cum etiam copia minor, ac uis naturalis triſtanti obſiſtit: ex diuerſis deniq; cauſis omninò cùm fiant rigor & horror.

nequaquàm poterit nec à Gal.nec ab alio quouis alterum cũ altero confundi:qua de re nec de ſemitertiana Gal.dicta ueriſicari poſſunt cùm eius non tantùm,cum horrore præbeadat acceſſio, imò horrifica ſit, maiori ſcilicet acceſſionis parte ab horrore occupata,qui medium eſt rigoris & frigoris,nec de continuarum aliqua intelligi poſſunt cùm omnis cõtinua febris (ut idẽ teſtatur ſecundo de diffe.fεb.)ſuaptenatura,ſi exquiſita eſt,horrorem non habeat neque rigorem: quàmuis Hip.primo de morbis uulg.& Gal.primo de arte cur.ad Glauc.aliquam ex continuis febrem incipere poſſe cum paruo rigore affirmauerint,qui tamen rigores pauciſſimi ac minimi ſunt,ut Hip.eodem loco teſtatur,quem Gale. exponens aſſeruit per pauciſſimos rigores Hippocratem horrorem uoluiſſe indicare:cùm nanq; ſcriptum reperitur paruus ſeu minimus,aut pauciſſimus rigor,poſſumus imò debemus horrorem intelligere,at non poſſumus ſi ſimpliciter rigor compertum ſit.Cum rigore igitur retulit Gale.ſecundo prognoſt.annotationes peracutos morbos præhendere & non cum pauciſſimo ſiue paruo rigore:qua de re de horrore minimè intelligendum erit,ſed de uero rigore qui non niſi in tertianis & quartanis,cùm earum acceſſiones inuadunt, conſpicitur.at cùm nequeant eius dicta de quartana ueritatem habere,non enim eſt ipſa morbus acutus,neceſſariò de tertiana uerificabuntur,& propterea inter acutos morbos connumeranda erit. Vlterius ſi Hippo.primo de morbis uulga.ſemitertianam febrem appellat horrificam,continuam & acutam,cùm horrorem ſuſcipiat à quotidiana & tertiana ſimul,quoniam medium quoddam eſt inter tertianæ rigorem & frigus quotidianæ eueniens,cõtinua autem ſit prop-

ter quotidianam quæ continua eſt, quæret quiſpiã à qua iſtarum febrium acuitatẽ habeat? & nõ erit dicendum quòd à quotidiana, nam ipſa inter tardos morbos ac diutinos cõprehenditur (etiã ſi continua ſit) et non inter acutos, quoniã non eſt celeris motus, nec ab utriſq; ſimul uelut horrorem ſuſcipit, nam quod ex ſua natura quotidiana ſola non habet, etiã cùm alteri coniũgitur ex ſe tribuere nequit, at acuitatẽ ipſa nequaquàm habet, cùm nec ipſa febris acuta ſit, ut tum ex eius motu, tum ex eius caloris qualitate conſtat, ergo nec cũ alteri febri copuletur acuitatem illi præſtabit: relinquitur ob id propterea acutam febrem ſemitertianam dici, quoniã tertianam habet coniunctam, qua ratione fit ut ſi per eam ſemitertiana acuta febris dicatur, ꝙ ipſa quoq; tertiana febris acuta ſit: congruum inſuper erit cùm tria in ſe cõplectatur ſemitertiana, horrorem uidelicet, continuitatem, & acutiem, unum habeat ex quotidiana, continuitatem uidelicet, reliquũ ex tertiana, acutiem ſcilicet, tertium uerò horrorem ab utriſque. Quæ omnia confirmare uidetur Gal ſecundo de diffe. febr. dum inquit quòd ubi tertiana exuperat febris, magis erit horrifica ſemitertiana, & aliquid rigoris in acceſſione aſſumit, ſtatim itaq; calidior talis eſt & ardentior, ac celeriùs peruenit ad conſiſtendi uigorem. ubi uerò pituitoſus exuperat ſuccus, frigus extremarum partium exuperabit, & horror paruus erit, pulſuſq; contractio fortior ac diuturnior eſt. & leniè acceſſio increſcit, multoq; poſt tempore uiget. non tamen ſitim efficit neque ardorem: & poſt pauca ſubdit, incrementum uerò poſt initium propter tertianam facile ſuſcipit caliditatem, atque ad conſiſtendi uigorem feſtinat; propter pituitoſum autem tardè, citiùs igi

tur aut tardiùs deuenit ad ſummum uigorem ſemitertiana, potiſſimùm quæ non exquiſita eſt, prout tertiana magis, uel quotidiana in ea exuperat. nam exuperãte tertiana celeriùs ad ſummum rigorem acceſſio deuenit, ſtatimq; calidior & ardentior erit talis febris at ſi quotidiana, & diuturnior erit lentéq; acceſſio increſcet, & multo poſt tempore rigebit, ut ex prædictis Gal. uerbis conſtat: quo fit ut nullo modo acuta appellari poſſit ſemitertiana propter quotidianam, cùm ex ea oppoſitas pœnitus conditiones excipiat, tardum uidelicet motum, diuturnitatem, & neq; ſitim neq; calorem cauſet: à tertiana uerò celeritatem motus, ardorem, caliditatemq; maiorem ac ſitim ſuſcipit, quæ omnia acutis febribus inſunt: quarè cum propter tertianam, quam coniunctam habet ſemitertiana, acuta febris dicatur, & ipſa quoque tertiana acuta febris erit. Quòd ſi dixerit quiſpiam copulatam tertianam cum quotidiana quando ſemitertiana fit, non eſſe exquiſitam ſed notham: in idem incidet, nam nec acuta dici poteſt notha tertiana, niſi propter bilioſum ſuccum qui in ea redũdat, qui cùm ſincerior ſit in exquiſita tertiana, quàm in non exquiſita, acutior erit ſemitertiana quæ cum exquiſita tertiana compoſita eſt, quàm ſi cum nõ exquiſita componatur: & ſi cum non exquiſita copuletur quotidiana, licet ab ipſa tertiana acuitatem habeat, quæ non exquiſita eſt, præcipuè tamen eam acquirit, propter flauam bilem redundantem in ipſa tertiana notha, & non propter permixtionem alicuius alterius ſucci melanchonici uidelicet uel pituitoſi: ex quibus, ut declarauimus in Gal. doctrina, diutini & non acuti morbi excitantur. Idem quoq; Hip. 3. Progn. tertianam morbum eſſe acutũ aperte ĩnuit nam cum de dolore capitis per febrẽ

acutã non exitioſã uerba faceret ait, hæc accidũt uiris et mu lieribus potiſſimũ ĩ tertianis minoribus natu, ẽt in illis magis uerò et in feb. continuis, & in ueris tertianis: tertianas itaq; abſq; cõtrouerſia hoc loco Hip. ĩter acutos dinumerauit mor bos, eſt etenĩ liber Progn. de morb. acutis, ut ipſemet ĩ prĩci pio dicti libri fatetur, et Gal. pri. de criſib. ac eodem lib. Pro gnoſt. confirmauit. At quid amplius in hoc tempus tere re opus eſt, diuerſiſq; rationibus & auctoritatibus ueritatẽ hanc fulcire tento, cùm ipſemet Gal. eam comento aphor. 29. tertij lib. apertiſſimè fateatur, quo loco cùm Hippocr. in aphoriſmo conſcripſiſſet nonnullos morbos qui iuuenibus eue niunt inter quos febrium meminit acutarum, exponẽs Gal. Hippocratis uerba inquit, cùm uerò non ſat plenè de acutis febribus dixiſſet, neq; enim dicere ſimpliciter oportebat acu tas, quæ & in pueris nihilominus fieri uidentur, ſed ex acu tis tertianas maximè & febres ardentes, hæ enim præ cæ teris febribus ſunt bilioſiſſimæ & plurimæ iuuenibus acci dunt, quoniam & flaua bilis hac ipſa ſuperabundat ætate, in qua morbi tales in ſummo uigore conſiſtentibus accidunt. per quæ uerba liquidò oſtendit Gal. tertianam eſſe in nu mero acutorum morborum acutarumq; febrium: & reddẽs cauſam cur ipſa & ardens febris plurimùm iuuenibus ac cidunt, dixit quoniam tertiana & febris ardens inter cæte ras febres ſunt bilioſiſſimæ, bilis uerò plurima iuuenibus ra tione ætatis redundat. Ex quibus uerbis colligo bilioſas fe bres eſſe acutas omnes, & quantò bilioſiores fuerint, tantò acutiores. At ſi quiſpiam forſan dixerit Gal. de cõtinuis ter tianis & non de intermittentibus loqui, cùm dixit, ſed ex acutis tertianas maximè: Ei reſponſum ſit, nullibi comper

tum eſſe apud Galen per tertianam abſolutè prolatam intel-lexiſſe continuam, ueluti neq; per quotidianam uel quarta-nam, ſed perpetuò cum appoſitione continuam, ut in ſexcen-tis locis patet, immò comento aphor. 59. quarti lib. aſſeruit non modò Hippocratis, ſed omnium Græcorum conſuetudi-nem eſſe, tertianam ipſam aliquando cum adiectione exqui-ſitam, aliquando ſimplici appellatione, tertianam ſcilicet tan tùmmodò nominare, uelut ipſe quoq; cōſueuit primo de mor bis uulg. & ſecundo de diffe. feb. non duntaxat eam ſim-plici appellatione nominare. Qua de re ſiquis uellet in prædi ctis Gal. uerbis per tertianas, continuas intelligere, non mo-dò Hippocratis et omnium Græcorum conſuetudinem euer teret, uerùm eundem Galenum deſtrueret eum non intelli-gendo, eiuſq; dictis falſum omninò ac contrarium ſenſum tri buens: cùm igitur per tertianam abſolutè prolatam in Hip-pò. & Gale. doctrina continuam intelligere omninò quiſpiã nequeat, eãq; dixerit eſſe Gale. acutum morbum, ac acutam febrem, uelut etiam fuſiſſimè nonnullis rationibus probaui-mus, ualeant perpetuò qui eam non eſſe huiuſmodi pertina-citer ſibi ipſis perſuaſerunt, ſuam ipſorum opinionem qui-buſdam Gal. dictis fouere cogitantes: quæ quo ueritas prom ptiùs pateat, in medium afferre ac exponere non piguit, ſi-mulq; eorum rationes, quibus ea tueri conantur, ſoluere non prætermittam: interim Arabum principem, qui Galeni opi-nioni ac ueritati adhæret non prætercam, potiſſimum cum Galeni ſe eſſe interpretem fateatur. libro enim quarto fen. prima tract. primo capi. quarto, inquit & tertiana pura, & cauſon ſunt de acutis non ualde: & eodem libro. & fen. tract. ſecundo capi. quarto dicebat, & tertiana quidem pu-

ra eſt acuta propter ſubtilitatem materiei,& eius caliditas eſt magna mordicatiua propter fortitudinem choleræ. Qui tamen tertianam contendunt non eſſe morbum acutum, hac prima ratione credunt id confirmare, de ratione nanq; morbi acuti ſi cum febre ſit, inquiũt, eſt, quòd ſit cum febre continua, ſed tertiana non eſt huiuſmodi igitur non eſt morbus acutus. maiorem eſſe Gal. aſſerunt in cõmento apho. 30. quinti libri, quo loco dixit: ſi enim ſit cum febre morbus neceſſe eſt ipſum febres habere cõtinuas: talis enim eſt morbus acutus. Huic primò reſponſum ſit, falſum eſſe, quòd de natura omnium morborum acutorum, etiam eorum qui cum febre ſunt, ſit: eſſe cum febre continua & cùm illud confirmant Galen. auctoritate dicimus, quòd uelut apud Hip. illud uerbum græcum ἀνάγκη quod latinè ſonat neceſſariò non facit enuntiationem talem, quòd impoſſibile ſit aliter ſe habere ſeu perpetuam, ut idẽmet Gal. teſtatur cõm. apho. 58. ſexti lib. ſed ꝙ magna ex parte ſolet ita accidere, et propterea non tantũ in aphoriſmo, ſed in alijs quibuſdã eo utitur, quãuis res ipſæ non ſemper eodẽ modo eueniãt, & ſi figura dicendi perpetuitatẽ quandã indicet Sic apud Gal. dicendum erit quòd per illud uerbum ἀνάγκη uoluit intelligere quod magna ex parte conſueuit accidere, ut ſenſus uerborũ eius ſit. ſi enim ſit cũ febre morbus, neceſſe eſt ipsũ, hoc eſt magna ex parte, febres habere continuas, nõ propter hoc abnegans febrẽ aliquã intermittentem eſſe morbũ acutum: uel & rectiùs dicendum falſum eſſe id quod primò aſſerunt, ac Gal. auctoritatem haud eſſe ad propoſitum: Nam cùm duplex ſit acutorum morborum cum febre natura,

unà in humoribus calidis qui nullam obſedere propriam ſe-dem, altera cùm loco aliquo patiente, utpotè ortis in uiſceri-bus inflammationibus quibuſdã, eodem Gal. authore com. apho. 19. ſecundi lib. cùm Galen. dixit, ſi enim ſit cum fe-bre morbus, neceſſe eſt ipſum febres habere continuas, talis enim eſt morbus acutus, de eis intellexit morbis acutis, qui aliquo loco patiente fiunt, inflammatione uidelicet uiſcus ali quod & præſertim princeps fatigante, quorum morborum natura eſt quòd neceſſariò atq; perpetuò ſint cum febre cõ tinua, & non de eis uerba fecit qui in humoribus calidis fi-unt qui nullum obſedere proprium locum: id autem oſtendũt apertiſſimè uerba eius dum aſſeruit: ſi enim ſit cum febre morbus, ut ſecluderet eos ab his, qui ſine febre fiunt, parte etiam aliqua patiente, ut apoplexia, neceſſe eſt inquit hunc eundem morbum febres habere cõtinuas: præſupponit itaq; primò aliquem fieri morbum acutum ad quem febris ſe-quatur, illam demum, aſſerens, ex neceſſitate debere eſſe cõ tinuam, quod quidem in nullo alio acutorum morborum gene re ueritatem habere poſſet, niſi in his, quæ ſuprà diximus inflammationibus ortis uidelicet in uiſcerum aliquo, ut ĩ mor bo laterali, pulmonis inflammatione, angina, & alijs huius ſcemodi morbis, quaſdam determinatas ſedes fatigantibus. Ex quibus conſtat Galen. non id aſſerere, quod iſti putant ĩ prædictis uerbis, febrem uidelicet omnem acutam neceſſa-riò eſſe cõtinuam, ſed eam dixit neceſſariò eſſe continuam, quæ ad aliquem morbum acutum ſequitur, ut puta qui ali-qua determinata parte patiente fit, uelut in alicuius uiſceris inflammatione conſpicitur, non propterea negans per hæc uerba, quòd aliqua febris acuta, ut diximus, poſſit eſſe inter

mittens: & propterea hoc falſum eſt quod iſti dicunt omnium acutorum morborum naturam propriam eſſe, ut febrem continuam habeant; cùm in ea acutorum natura quæ in humoribus calidis fit ſolis, qui nullum obſedere locũ, ſed æqualiter in omnibus animalis partibus apti ſunt ex ſua natura generari, ueritatem haud habeat, ueluti ſupra prob auimus. At mox quæ diximus oppugnabit quiſpiã, nullibi (aſſerens) horum morborum Hippo. nec Gal. meminiſſe. Cui reſponſum dabimus & horum ambos mentionem feciſſe, ut liquet his qui non corticem tantùm, ſed internam medullam corũ uerborum guſtarunt. nam cùm Hippo. primo progno. ait, ſpirationis facilitatem exiſtimare oportet perquàm magnam uim habere in omni morbo acuto, qui cum febre infeſtat et quadrageſimo die iudicatur. non ne eorum morborum meminit acutorum, qui etiam cum febre intermittente fiunt, dum aſſeruit: qui cum febre infeſtat, non addens continua? At fortè diceret quiſpiam, quòd licet illud non appoſuerit, tamen de continuis tantùm uoluit ĩtelligere: uerùm hic præter id quòd uerba Hip. peruerteret, ac ea falsè intelligere oſtenderet, Galeno quoq; è directo pugnat, cùm ſi de eis tantũ loqui uoluiſſet, appoſuiſſet utique continua, haud ignorans quòd per febrem ſimpliciter dictam intermittentem, & continuam, ac fortè magis intermittentem qui uis intelligere poſſet. pugnat quoq; Galeno qui ſecundo de diebus decreto. Hippocratem à quorundam calumnijs defendens, qui eidem impoſuerant ſibi ipſi pugnantia ſcripſiſſe de morbis acutis, cùm aliter in aphoriſmis, aliter in prognoſticis ab eo ſcriptum reperiatur, ponderans prædicta Hip. uerba de facili ſpiratione in morbis acutis, inquit quòd niſi ipſe Hippo. cognouiſſet acutorum

duplicem naturam, non ſanè diſtinxiſſet cum appoſitione quadam ſuam ſententiam, uerùm ſimpliciter dixiſſet, quòd facilis ſpiratio in acutis morbis magnum ualde momentum ad ſalutem habere putanda eſt; nunc autem cùm huiuſmodi dictionem ſimpliciter acutos declaraturam ſciret, non tamen ita, uerùm cum his etiam alia complecti uellet non ſine ratione appoſuit, primum, quibus febris copulatur non adſcribens continua, quòd abſolutè acutorum erat proprium: quibus uerbis cauſam Gale. reddit cur in prædicta dictione cũ dixit qui cum febre infeſtat, non addidit continua, inquiens, quia uolebat Hippo. id non tantùm uerificare ĩ abſolutè acutis uerùm in alijs: nam ſi uoluiſſet eius dicta ueritatem habere in abſolutè acutis tantùm, oppoſuiſſet illud verbum continua, quod abſolutè acutorum erat proprium cùm igitur illud non abſolutè adſcripſerit, & propterea ut inquit Gal. dictũ Hip. quod de facili ſpiratione ſcripſit in alijs acutis uerificatur, neceſſariò ſequitur aliquem acutorum morborum, non tamen abſolutè & ſimpliciter eſſe cum febre intermittente iuxta Hippo. ſententiam. Sed mox quiſpiam rursùs inſtabit inquiens, hoc quod diximus Hippocrati pugnare, qui primo de rat. ui. in morbis acutis fatetur acutorum morborum febres omninò eſſe continuas: huic reſponſum uolo primò Hippo. eorum meminiſſe acutorum morborum, quos priſci acutos nominabant, ut pleuritides, peripneumoniæ, phrenitides &c. & propterea ad eorum mentem dixit, horum omninò febres eſſe continuas, nam hi tantùm à priſcis acuti morbi nuncupabantur. uel dicas ſi ex propria ſententia illud ſenſit uerbum τοῦ πάμπαν non ſemper omninò, ſed inter

dum magna ex parte latinè ſonat, quare in morbis acutis magna ex parte febres eſſe continuas Hipp. retulit, id quod nec nos ſuprà negauimus. uel & rectius quòd de his acutis morbis ibi loquitur, qui propriè & abſolutè acuti nominantur, hi ſunt cùm determinata parte affecta inflammatione uidelicet orta in aliquo uiſcerum, uelut ſeries uerborum eius ſonat, ut quiuis poterit uidere, quos inſuper idem Hippo. primo de morbis uulg. acutiſſimos nuncupat maximos ac grauiſſimos, in his nanq; omninò febris èſt continua, at in alijs qui alterius ſunt naturæ non inconuenit interdum febres eſſe intermittẽtes, uelut ſuprà declarauimus. Nõ ergo Hippocrati pugnat dicere aliquem morbum eſſe acutum cum febre intermittente, modò de abſolutè acutis non intelligatur, maximis ac grauiſſimis morbis, uelut ipſe primo progno. in prædicta dictione, tacitè confeſſus eſt ut Gal. placuit: Verùm quouis loco eum fateri inueniatur, acutos morbos omninò eſſe cũ febre continua de abſolutè acutis, maximis grauiſſimis & acutiſſimis intelligendum erit, hi nanque ſunt qui omninò cũ continentibus febribus fiunt, ac propriè acuti nominantur ut Gal. uiſum fuit libro tertio de difficult. reſpi. ea parte qua Hippo. uerba primo de rat. ui. conſcripta hoc modo exponit. Quòd uerò aliqua intermittẽs febris acutus morbus ſit, apertiſſimè Gal. oſtendit ſecundo progno. ut diximus ſupra, inſuper & ſecundo de diebus Decre. dum inquit nonnulli autem ſtatim ab initio morbi, uelut prohibiti tardéq; moti & nullam interea ſubitam mutationem moliti ad quadrageſimum producuntur: duplex autem horum quoq; natura eſt, uel enim acceſſionum remiſſiones in exactã integritatẽ finiunt, uel continua febris ſemper durat: et ſubdit, tales etenim

acutorũ naturæ adhærere uidentur, iam alij maniſfeſtè sũt diuturni, connumerat hic, ut liquet, Gal. morbos acutos cum febre intermittente, nam de his ſermonem faciens ultimo loco dixit, alios ab his quos conſcripſerat omnes eſſe diuturnos: hoc idem patere poterit cui uis eius uerba inſpicienti quæ aſſerit de acutis morbis in comento apho. 19. ſecundi lib. et quæ de tertiana ſcripſit come. apho. 59. quarti lib. Sed circa hoc iterum hæſitare contingit, nam idem Gal. cõmen. aphori. 7. primi lib. fatetur febres ab acutis morbis eſſe inſeparabiles, & comento præcitati apho. 19. ſecundi lib. in acutis morbis dixit febres omninò eſſe continuas, cõmen. quoq; aphor. pri. ſeptimi libri auctoritate Hip. ſcriptum reliquit acutos uocari morbos, quorum febres omninò ſunt continuæ: at ſi eorum quæ mox diximus non fueris oblitus, prõptiſſimè hæc Gal. uerba conciliabis, nã cùm dixit à morbis acutis febres eſſe inſeparabiles de abſolutè ac exactè talibus loquutus eſt, ut de cauſo, synochis, uel reliquis morbis qui cum parte patiente fiunt inflammatione uidelicet orta in uiſceribus, qui quidem abſolutè acuti dicuntur, & propterea nec cum eis nos febrem intermittentem copulamus, uerùm in alia acutorum morborum natura illud fatemur, ut ſupra oſtendimus. Ad reliquas Gal. auctoritates bifariã quoq; reſpondere poſſumus, ut putà ſimilem afferendo reſponſionem cum acutorum diſtinctione, et inſuper aſſerẽtes ipsũ illi uerbo τοῦ ϖίϖαν; quod non modò latinè ſignificat omninò, ſed plurimùm & magna ex parte, ut uelit Gale. non omninò ſed magna ex parte febres continuas à morbis acutis eſſe ĩſeparabiles: quã uis prima reſponſio cõgruentior ſit. Atquì rurſùs dices Gale. tertio prognoſti. uoluiſſe morbum acutum intelligi cũ ma-

gnitudine

gnitudine quadam ac febre continua, & ſubdit, ſi enim non ita fit, quamquàm circa decimumquartum ſoluatur diem, aut etiam citiùs, eiuſdem appellationis nequaquàm cēſemus. At dicimus nos Galenū eo loco narrare differentias morborum ſecundùm diuerſas temporum præfinitiones, quapropter circa ea ambigit tum de morbo acuto qui interdum decimumquartum diem pertranſit, protenditurq; uſq; ad uigeſimum, tum etiam quòd nonnulli alij morbi etiam ſi in quatuordecim diebus finiant aut citiùs, acuti non ſunt appellandi, niſi hi & magnitudinem quandam habeant & ſint cum febre continua: uerum nanq; fatetur, quoniam hi propriè acuti ab eodem Galeno nominantur tertio de difficulta. reſpira. et abſolutè acuti nuncupantur ſecundo de diebus decreto, quòd alij ſint qui non ita propriè abſolutè ſeu exactè acuti dicantur non negans, quinimmò & ſecundo prognoſt. & ſecūdo de diebus decreto. ac cōmento. 19. apho. ſecundi lib. ſæpius citati, ſexcentiſq; alijs in locis illorum meminit: qui autem exactè ſeu abſolutè acuti dicuntur hi & magnitudinem habeant, ac febrem continuam oportet: at qui non ita abſolutè ſunt, ſatius erit quòd ad ſummum uigorem celerrimè properant, ac magni ſunt iuxta eiuſdem Galeni ſententiam commen. apho 23. ſecundi libri, ſiue continua fuerit febris ſiue intermittens. Et ne ſæpius eadem repetantur, dicimus quòd ubicunq; in Hippo. & Gale. cōmentarijs fuerit compertum acutos morbos omninò eſſe cum febre continua, perpetuò de exactè ſeu abſolutè acutis intelligendum erit, quos morbos Hippo. primo de morbis uulga. acutiſſimos maximos ac grauiſſimos nuncupauit, & ut Gale. exponit tum ī febribus eueniunt, quæ uocantur propriè ſinochi, tum in alijs iuxta quæ

ſingulis progrediuntur acceſſionibus ac initia efficiunt, incrementa, uigores, & inclinationes manifeſtas, nec tamen ad integritatem ueniunt inter quos nolumus tertianam connumerari, uerùm fatemur in alia acutorum morborum natura cõprœbendi, nec id eorum dictis pugnare, immò ſatis conſonũ eſſe cenſemus, ut abundantiſſimè probatum eſt. Non eſt igitur de ratione cuiuſlibet acuti morbi ꝙ ſit cum febre continua iuxta Hip. & Gal. decreta, ſed eorum tantùm qui exactè ſeu abſolutè tales dicuntur, quàmuis quidam ſibi ipſis falsò illud perſuaſerint. Amplius tertianam non eſſe morbum acutum alia ratione probare tentant, nam cùm acuti morbi ex eorum natura periculoſi ſint, ipſa uerò tertiana periculo uacet, ut patet auctoritate Hip. apho. 43. quarti libri & Gal. cùm in eius cõmento, tum etiam primo de arte cura. ad Glauc. dum aſſerit eam eſſe mitiſſimam, & minimè periculoſam, utpotè quæ nec ex inflammatione aliqua, neq; ex maligna humorum putredine occaſionem habeat, propterea quia intermittit, qua de re non erit morbus acutus: at quòd periculoſi ſint acuti morbi cum Hippo. confirmare conantur, qui primo de rat. ui. inquit eorum plurimos enecare, & primo de morbis uulg. eos aſſerit præ cæteris omnibus eſſe lethales: hoc inſuper corroborant Gale. auctoritate ſecundo de diebus decreto, qui Archigenem ſummopere laudabat quòd acutos morbos non nudis temporibus ſolis ſed motu & natura appellauerit, eos uidelicet quibus motus uelox & ſubitò pericula adueniant, hos quoq; cum periculo coniũctos eſſe, teſtatur idem Gal. ex propria ſententia eodemmet lib. primo de morbis uulga. At ſi eorum memineris quæ paulò ante diximus de acutis morbis facillime huic rationi uelut

friuolæ & exigui momenti reſponſio patebit: diximus nanque eorum morborum naturam duplicem eſſe, unam citra aliquem determinatum locum affectum, reliquam cum loco aliquo patiente, ſeu inflammatione affecto, præſertim ſi prīceps uiſcus fuerit & inflammatio magna. in his itaq; qui ſunt prioris naturæ, ut qui non ex inflammatione originem ducant, ſed ex humoribus calidis ſolis, ſi neq; ex maligna humorum putredine occaſionem habeant qui plurimi ſunt, proprium non eſt cum periculo eſſe, quinimmò ferè cuncti qui huius naturæ ſunt morbi periculo uacant, præſertim ſi intermittant, uelut Galeno uiſum fuit cōm. præcitati aphoriſmi. 43. quarti libri, horum quoq; annotatio interdum cum rigore præbendit, aut refrigeratione uelut Gale. ſentit ſecūdo libro prognoſt. reliqui uerò acuti morbi, qui loco aliquo patiente fiunt, & prorſus febres habent continuas abſolutè, ac exactè acuti appellati, immò ab Hip. primo de morbis uulg. acutiſſimi, maximi, & grauiſſimi dicti, non modò periculoſi ſunt, ut placuit Archigeni & Galeno, uerùm præ cæteris omnibus ſunt lethales, ac interficiunt, eodem Hippo. authore primo de morbis uulg. & primo de rat. ui. in morbis acutis, cuius naturæ acutos morbos cum periculo coniunctos eſſe nemo ſanæ mentis negare audebit. At quod de his & non de alijs loquatur Hippocra. ex uerborum eius lectione præcitatis locis cuilibet uel parum erudito liquet, uelut etiam doctiſſimus Gale. exponit. Quòd uerò Archigenes ſecundo de diebus decreto. de his quoq; ſermonem faciebat, cui non patebit, ſi Gal. uerba inſpiciat ac intelligat? dicebat enim quòd Archigenes laudandus erat, qui non ſolum temporibus ſolis nudis ſed motu & natura magis acutum, uel per acutū

morbum appellauerit,cui uidelicet motus uelox & ſubita pericula adueniunt:non enim Archigenes quemlibet acutũ morbum,ſed magis acutum,uel peracutum his conditionibus deſcribebat,ut Galeni phraſis indicat:atqui huiuſmodi morbos neque nos negamus cum periculo coniunctos eſſe,ſed alterius naturæ morbos acutos qui non ita abſolutè ac propriè acuti ſunt,& propterea nec acutiſſimi,maximi, ac grauiſſimi appellantur,qui quidem in humoribus calidis ſolis fieri conſueuerunt,qui nullum obſedere locum:hos inquam fatemur interdum periculo uacare præſertim ſi intermittant, ut tertiana de qua loquimur,propter iam traditas cauſas. Nõ ẽ igitur de ratione cuiuſlibet morbi acuti eſſe cum periculo uelut quidam imaginati ſunt,ſed tantùm,quòd ſint uelocioris motus et magnitudinem habeant Galeni decreto cõm. apho riſ.19. & .23.2.lib.ſæpius citati. Etſi apud eius ſcripta compertum fuerit quandoq; aſſerere acutos morbos cum periculo eſſe coniunctos,de his intelligendum erit qui abſolutè tales ſunt,acutiſſimi,maximi & grauiſſimi,uelut Hippocrates & Archigenes quoque ſentit. At denuò aduerſus ea quæ diximus inſtabunt,Hippocratem dicentes ac Galenum nullibi horum acutorum morborum qui ſine periculo ſunt meminiſſe,immò ſemper de acutis uerba facientes illos periculo coniunctos eſſe dixerunt. Reſpondebimus nos & horum quoq; non omninò eſſe oblitos,ſed interdum ſermonem feciſſe,nam Hippo 3 prognoſt.cùm inquit, ſimpliciſſimæ enim febres (hoc eſt placidiſſimæ ac mitiſſimæ ut Galenus exponit) & ſignis firmatæ ſecuriſſimis,quarto die aut citius deſinunt,de acutis febribus ſimpliciſſimis ac ſecuriſſimis loquutus ẽ,quas dixit iudicari quarta die aut citius. Sed dicẽt

forte non de acutis febribus intelligere per hæc uerba , ſed de diarijs. Atqui hoc aſſerere eſt Hippocratem nō modo, nō intelligere, ſed eius omnino uerba peruertere, cùm & ipſemet ut ſuperius annotauimus circa finem eiuſdem libri, fateatur ſe cuncta eo libro conſcripſiſſe, de acutis mo[rbis] & alijs quicunq; ex his conſiſtunt : cùm uero febres diariæ nec acutæ ſint ut diximus, nec ex eorum morborum numero qui ex acutis cōſiſtunt, quoniam nec quarto die aut citius deſinerent, ſed ultra protenderentur, ſequitur ergo quod inter acutas connumerari debent prædictæ febres quas ſimpliciſſimas, ac ſecuriſſimas Hippo. nuncupauit. At quid alia opus eſt ratione ad probandum Hippocratem de acutis febribus in ea uerborum ſerie loqui, ſi Gale. hoc modo eadem uerba exponit primo de criſibus aſſerens, ea de acutis febribus intelligi debere: quod ſi ita eſt, meminit igitur Hippo. febrium acutarum quæ ſine periculo ſunt in prædicta uerborum ſerie, quapropter apud eum non omnis febris acuta erit cum periculo coniuncta, immo ſi liceat Hippocratem per Gale. exponere forte per prædictas febres exquiſitæ tertianæ intelligendæ ſunt, cum has Gal. primo de arte cur. ad Glauc. mitiſſimas ac breuiſſimas appellauerit, præter id quod minime periculoſæ ſunt, alias dicant quæſo de qua alia febre Hippocratis dicta uerificari ualeant, niſi de tertiana ipſa exquiſita ſeclusis diarijs (de quibus ut diximus impoſſibile eſt Hippocratem loqui) cùm inter acutas febres nulla alia reperiatur quæ mitior & ſimplicior (ut ita dixerim) ac ſecurior ea ſit? præſertim ſi febres quarto die aut citius deſināt ut tradit Hip. At ſi uelis aliquam aliarū acutarum febrium uoluiſſe Hip. intelligere & non exquiſitam tertianam: ſatis

erit, me moſtraſſe Hippo. febres acutas citra periculum in-
terdũ ſcripſiſſe, & non cunctas (eius ſententia) periculo con
iunctas eſſe, uelut quidam ad eius mentẽ falſò ſentiunt. Ga-
le. inſuper Hippo. ac eorum, quæ diximus non immemor, pri
mo de diebus decreto. talia uerba retulit, ſi quis primo die
acuta febre infeſtetur, nullum autem periculoſum ſignum
ipſi attulerit, ſed in urinis aliqua concoctionis nota inuenta
fuerit, non extra quartum diem morbus ſoluetur: quin etiam
ſi multa lethalia. 1. die ſtatim deprehendantur, morietur pla
nè non extra quartum diem: et ſubdit, at ſi acutè febricitet,
nullum uerò lethale adſit, immò nec aliqua cõcoctionis nota,
fieri non poteſt, ut hic quartanus decedat. Et lib. 1. de criſi
loquens de præcognitione futuri uigoris, quod quidem medi
cus minimè ignorare debet, aliàs per multum errabit, in-
quit ipſe, quid enim ſi aliquis primò ſtatim die nullum ha-
bens ſignum periculoſum, uerùm inſuper omnia ſalutaria,
acutè quidem febricitet, urinam autem mingat bene colora-
tã, ac mediocriter craſſam an non in propatulo eſt medico,
qui in artis operibus eſt exercitatus, hunc in primis quatuor
diebus criſim habiturum? & eo magis ſi nebula aliqua uel
ſuſpenſio ibi adeſſet, atq; etiam tantò plus ſi bona ſubſiden
tia: & poſt pauca iterum dicebat ſicuti igitur quæ omnia
habet ſigna tutiſſima febris acuta in primo periodo decreto
riorum dierum ſolutionem habet, ſic quæ iſti proximè adia
cet diem ſeptimum non tranſcẽdet. Nõ igitur proprium eſt
acutarum febrium omnium eſſe cùm periculo, ſed earum
quaſdam eſſe ſimpliciſſimas ac tutiſſimas ſatis admodum
cum Hippo. & Gal. probatum eſſe cenſeo, uelut nec eas pe-
nitus cùm febre continua eſſe niſi acutiſſimæ maximè uehe

[illegible]entiſſimæq; ſi [illegible]nanque de his ueritatem habent Hippo. Gal. ni una & Archigenis dicta ſi apud eos compertum ſit acutos morbos cum periculo coniunctos eſſe ac cum febre continua non de his qui alterius naturæ ſunt ut probauimus. Hac itaq; ratione conciliari poſſunt quæcunq; in eorum com mentarijs ſcripta de acutis morbis comperta ſint. cù n non uno modo de eis ubiq; locorum ſentiant, ac pugnantia aſſere re uideantur: nam interdum de abſolutè acutis uerba facien tes pericula & febres continuas habere aſſerunt, ſæpe nu mero citra periculum ac febrem continuam morbos quoſdã acutos eſſe affirmãt, cũ uidelicet non de abſolutè ſeu exactè acutis loquuntur, quamuis ipſi decimum quartum diem non excedant, in quorum numero exquiſitam tertianam connu merari audacter affirmamus. Eſt nanq; ipſa in numero acu torum morborum ſimpliciter dictorum non tamen abſolutè & exactè talium, ſed eorum qui non abſolutè tales dicun tur cùm non ſit febris continua, quapropter & periculo ua cat, uti diximus, & ſeptem circuitibus quod tempus longiſſi mum eſt terminatur. quod etenim in cõtinuis una dies poteſt, hoc in intermittentibus acceſſio Gal. authore. 3. prognoſt. & com. apho. 59. 4. lib. illud nanq; quod omnium acutorũ mor borum naturam complectitur, eſt motus celer & magnitu do, cuncti etenim & magni ſunt, & celeriter iudicantur, ue lut ſuperius ex Gal. ſententia com. apho. 19. & 23. 2. libri probatum eſt. quod nanq; cum febre continua ſint uel non, cum periculo uel abſq; eo, magis uel minus acutum morbum denuntiant, ſeu abſolutè uel non abſolutè talem, ut patet [illegible] Gal. 2. de diebus decret. cùm ex propria, tum e[illegible] Archige nis opinione. Quibus igitur r[illegible]s tertianam non e[illegible]e mor

bum acutum quidam probare nixi ſunt, tot & tales exiſtunt, quæ quantùm ualeant, quidue momenti obtineant, ex præparatis liquet, per quæ nō modò facile rationes hæ delentur, ſed & reliquas innumeras præ manibus habuerint, ex his quæ conſcripſimus promptè reſponſio patebit. FINIS.

ERRATA.

Folio 7. facie. b. linea. 22. habente habentes. fol: 9. a. 25. ſeu ceu. fol: 17. b. 28. recedit tendit. fol. 13. a. 1. nullā multā. Ibidē linea. 1. nunc urina. fol. 14. a. 4. quæcūq; quotcūq;. Ibidē b. 22. ſeminatā ſemimalā. fol. 16. b. 3. quòd quò. Ibidē li. 14. iudicare iudicari. fol. 26. a. 11. ac at. Ibidē b. 1. uētriculis anterioribus uētriculis. Ibidē lin: 18. uentriculi uētriculis. fol. 27. a. 5. principiū principū. Ibid. lin: 13. circa citra. et animalis aīales. fol. 28. a. 2. His his. fol. 29. b. 1. uſq; utiq;. fol. 37. b. 11. functionē functione. Ibid. lin: 28. Nec nec fol: 38. a 15. ſedē ſede. fol: 39. b. 14. aīalis aīales. fol. 42. b. 3. canales nec canales. folio: 43. b. 19. αρκή γονον ἀρχή γονον *Ibid primogeniū primogenitū. fol: 46. b. 18. habet habent. Ibid. lin. 28. perficiēdos ut, perficiēdos. fol: 47. a. 26. partiū in; partiū eſſentia in. fol: 48. b. 11. Epar Hepar. fol. 49. a. 11. habere haberet. fol: 52. b. 20. craſſius eidē craſſiuſcule. fol: 54. b 3. cōtinetur continētur. fol. 55. b. 9. ut cognita cognita fol. 56. a. 23. ſcilicet producta ſcilicet. fol: 60. b. 28. ītegritates integritatē. fol: 61. a. 28. Et At. fol: 66. a. 19. & exquiſita, & exquiſita febris ardens cum exquiſita. fol: 68. b. 4. rigorē uigorē. Ibid. lin. 6. rigebit uigebit. fol. 69. b. 5. duntaxat ſemel duntaxat. fol. 71. b. 13. oppoſuiſſet appoſuiſſet.*

REGISTRVM A B C D E F G H I K

Omnes ſunt quaterni præter K qui eſt duernus.

BIBLIOTECA NAZ. VITT. EM. ROMA

BIBLIOTECA NAZ. VITT. EM. ROMA